

BÉKÉS MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERV MÓDOSÍTÁS KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS

Megbízó: PESTTERV Pest megyei Terület-Település-Környezet
Tervező és Tanácsadó Kft.

Vállalkozó: Térinfo Bt.

BUDAPEST, 2020. április

BÉKÉS MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE MÓDOSÍTÁS - KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS

MEGBÍZÓ:

PESTTERV Pest megyei Terület-Település-Környezet Tervező és Tanácsadó Kft.
1085. Budapest VIII. Kőfaragó u. 9. 4. em. 2.

VÁLLALKOZÓ:

Térinfo Bt.

1185. Budapest, Munkács u. 7.

A VÁLLALKOZÓ KÉPVISELŐJE:

Dr. Kollányi László
(SzTjv Sz-003/2017)

tájépítész, tájvédelmi szakértő, ügyvezető

Budapest, 2020 április

Tartalomjegyzék

1. A környezeti értékelés kidolgozásának ismertetése	4
1.1. A környezeti értékelés tematikája	4
1.2. A környezeti értékelés kidolgozásának folyamata, kapcsolódása a tervezési folyamathoz	4
1.3. A környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása, a vélemények figyelembe vétele	5
1.4. A környezeti értékeléshez felhasznált információk leírása és jellemzése	7
2. Békés megye területrendezési terve módosítása környezeti hatásainak, következményeinek feltárása	8
2.1. Békés megye területrendezési terve módosításának indokoltsága, célja, tartalmának összefoglaló ismertetése, kiemelve a környezeti értékelés szempontjából fontos elemeket	8
2.2. A tervmódosítás célrendszerének összevetése a közösségi, az országos illetve megyei szinten kitűzött környezet- és természetvédelmi, valamint vízgazdálkodási célokkal	9
2.3. A tervmódosítás összevetése más releváns tervekkel, koncepciókkal	12
Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia	12
Nemzeti Tájstratégia	13
Nemzeti Biodiverzitás Stratégia	13
Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció	14
Békés Megye Területfejlesztési Koncepciója 2014	15
Országos Területrendezési terv (Lechner Nonprofit Kft.2013, 2018)	15
3. Békés megye területrendezési terv módosítása környezeti hatásainak vizsgálata	16
3.1. A jelenlegi környezeti állapot releváns, a tervmódosítás tartalmával összefüggésben lévő elemeinek ismertetése	16
3.2. A módosítás céljainak megvalósulásával közvetve vagy közvetlenül környezeti hatást kiváltó tényezők, okok feltárása	42
Hatályos TrT. és tervezett Trt. közötti változások	42
Hatályos OTRT és a tervezett Trt. közötti változások	44
3.3. A tervmódosítás megvalósulása esetén várható, a környezetet érő hatások, következmények előrejelzése	44
3.4. A környezeti következmények alapján a tervmódosítás értékelése	60
Ökológiai intenzitás változása	60
4. A tervmódosítás megvalósulása következtében várhatóan fellépő káros hatások elkerülésére a módosított tervben javasolt intézkedések hatékonyságának értékelése, további szükséges intézkedések	63
4.1. A tervmódosításban szereplő környezeti intézkedések értékelése	63
4.2. Javaslat szükséges környezeti szempontú intézkedésekre	64
5. Javaslat a megyei területrendezési terv által befolyásolt más tervekben figyelembe veendő környezeti szempontokra, intézkedésekre	68
6. Összefoglalás	71

1. A környezeti értékelés kidolgozásának ismertetése

1.1. A környezeti értékelés tematikája

A Békés Megye Területrendezési Terv módosítás (BMTrT) készítésének jogi alapját az 1996. évi XXI. törvény a területfejlesztésről és a területrendezésről és a végrehajtásáról szóló 218/2009 Kormány rendelet a területfejlesztési koncepciók, programok és a területrendezési tervek tartalmi követelményeiről jelentik.

Békés Megye Képviselő-testülete a 15/2005. (X.7.) KT. számú rendelettel fogadta el Békés Megye Területrendezési Tervét. A Békés Megyei Önkormányzat Közgyűlése határozatában döntött arról, hogy megindítja a hatályban lévő Békés Megye Képviselő-testülete által a 11/2012. (VI. 27.) számú rendelettel jóváhagyott Békés Megyei Területrendezési Terve (BMTrT) módosításának folyamatát, annak érdekében, hogy a módosított BMTrT összhangban legyen a 2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről (MaTrtT) előírásaival. (Az új MaTrtT törvény már egyben tartalmazza a kiemelt térségek területrendezési tervét és a Országos Területrendezési Tervet).

A módosítás célja továbbá, hogy meghatározza és aktualizálja a megye egyes térségei területfelhasználásának feltételeit, a műszaki infrastruktúra hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve az erőforrások védelmére.

Az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet (továbbiakban: Kr.) 1.§ (2) bekezdés a) pontja szerint a környezeti vizsgálat [Kvt. 43. § (6) bekezdés] lefolytatása mindig kötelező arra a tervre, illetve programra, amely az 1. számú mellékletben szerepel. A Kr. t. számú melléklet 1. pontja környezeti vizsgálat lefolytatására kötelezett tervként nevesíti a területi terveket. Ennek értelmében jelen esetben a környezeti vizsgálat lefolytatása kötelező. A környezeti vizsgálat tartalmának és részletezettségének megállapítása tárgyában a környezet védelméért felelős szervek szakmai véleményét kell kikérni (Kr. 7. § (1) bekezdése).

1.2. A környezeti értékelés kidolgozásának folyamata, kapcsolódása a tervezési folyamathoz

A környezeti értékelés az Étv. 9. § (3) bekezdés szerinti véleményezésre kidolgozott dokumentáció részét képezi, a kiküldött környezeti értékelés tematikája szerint. A környezeti vizsgálat elvégzésére tehát a BMTrT módosításával párhuzamosan kerül sor, annak önálló munkarészeként. Ennek következtében a környezeti értékelés során megismert eredmények befolyásolhatják a területrendezési terv egyes részleteit és meghatározhatják a tervezés lehetőségeit, korlátait egyaránt.

A környezeti értékelések készítésének elsődleges célja, hogy az iterációs jelleggel megvalósuló egyeztetési, konzultációs folyamatokon keresztül folyamatos kapcsolat alakulhasson ki a tervezés és környezeti vizsgálat készítése között. A párhuzamosan készülő, a tervbe folyamatosan beépülő környezeti vizsgálat jelentheti a garanciát a döntéshozók számára, hogy a terv törekszik minimalizálni, elkerülni a nem kívánt környezeti konfliktusokat.

A környezeti vizsgálat egy iterációs folyamat keretében készült. A Békés Megye Területrendezési Terv módosítás első munkaközi dokumentációját 2018. őszén bocsájtotta a tervező rendelkezésre a Pestterv Kft. A folyamatos konzultáció 2019 júniusában zárult, jelen környezeti vizsgálat ennek az utolsó változatnak az eredményeképpen készült.

A BMTrT kidolgozói konstruktív hozzáállással segítették az SKV munkacsoport tevékenységét és ez a pozitív hozzáállás számottevően hozzájárult ahhoz, hogy a környezeti értékelés elkészült. A tervezők fokozott figyelmet fordítottak az SKV javaslatok figyelembevételére, bár a döntési mechanizmus (azaz egy - egy javaslat elfogadása vagy elvetése) nem ismert az SKV készítői előtt. Összességében megállapítható, hogy a tervező kollégák adatszolgáltatásukkal jelentősen elősegítették az SKV munkacsoport tevékenységét, az SKV javaslatai a véleményezési időszak után a végleges dokumentációba kerülhetnek be.

A BMTrT KV ütemezése		határidők
1.	A KV készítésének szükségességéről nyilatkozat, illetve a tervezett tematika megküldése a 2/2005. (I.11.) Korm. rendeletben megjelöltek számára	2018.április
2.	Nyilatkozat beérkezések határideje	2018.04.25. + 30 nap
3.	A BMTrT Megalapozó Tanulmányának elkészülte	2018 augusztus
4.	Környezeti Vizsgálat készítésének kezdete	2018.07.30.
5.	A BMTrT. környezeti értékelés (KÉ) munkaközi anyagának elkészülte	2019.06.30.
6.	A környezeti vizsgálat munkaközi anyagának megküldése véleményezésre	2019.06.xx.
7.	A KÉ munkaközi anyagának véleményezési határideje	2019.06.xx. + 30 nap
8.	A vélemények figyelembevételével kiegészített KÉ elkészülte	2019.06.xx. + 45 nap

1. táblázat: Tervezési ütemezés

1.3. A környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása, a vélemények figyelembe vétele

A tervezett tematika megküldésre került a vélemények megkérése érdekében a jogszabályban előírt szakhatóságok és érintettek számára. A határidőre beérkezett vélemények feldolgozásra kerültek és a vizsgálatban résztvevő szakértők azokat figyelembe vették a dokumentáció véglegesítésekor. Az egyeztetés során a környezeti szempontú javaslatok beépítésre kerültek a tervbe. A jogszabályban meghatározott tematika 30 napos véleményezési határidejéig az alábbi javaslatok érkeztek:

Véleményező	Időpont	Vélemény	Tervezői válaszok
Államigazgatási szervek			
Békés Megyei Kormányhivatal Állami Főépítész	05.11.	Észrevételt nem tesz	Tervezői választ nem igényel
Békés Megyei Katasztrófavédelmi Hatósági Osztály (FAVI)	05.09	Egyetért a tematikával	Tervezői választ nem igényel
Békés Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Katasztrófavédelmi Osztály (Ipari balesetek)	05.10	Egyetért a tematikával	Tervezői választ nem igényel
Országos Közegészségügyi Intézet	05.02.	Egyetért, további folyamatban nem kíván részt venni.	Tervezői választ nem igényel
Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Kecskeméti Járási Hivatala Agrárügyi Főosztály Erdőfelügyeleti Osztály	04.18.	Egyetért	Tervezői választ nem igényel

Békés Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztály	05.11.	Egyetért	Tervezői választ nem igényel
Békés Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Földhivatali Osztály	05.09.	Környezeti Vizsgálat készítését nem tartja szükségesnek	2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról rendeletben meghatározottak szerint, megyei területrendezési terv készítése és módosítása esetén mindig kötelező a környezeti vizsgálat lefolytatása.
Békéscsaba Megyei Kormányhivatal Békéscsabai Járási hivatala Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály	04.19.	A jogszabály szerinti tervváltozatok vizsgálatát hiányolja.	A megyei területrendezési terv módosítása nem tartalmaz változatokat, vagy alternatívákat, így az alternatívák környezeti vizsgálata sem lehetséges
Budapest Főváros Kormányhivatala Népegészségügyi Főosztály	04.23.	Nem emel kifogást	Tervezői választ nem igényel
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Hatósági Főosztály Bányászati Osztály	04.19.	Egyetért és felhívja a figyelmet a jogszabály ajánlott tartalomjegyzéké nek 3.51., 3.6.1.1., 3.6.2.6. pontjaira.	A bányászattal, anyagnyerőhelyekkel, ásványi nyersanyagokkal kapcsolatos hatáselemzést összevontan a tervezett környezeti vizsgálat 3.3. pontja fogja tartalmazni (A tervmódosítás megvalósulása esetén várható, a környezetet érő hatások, következmények előrejelzése)
Kőrös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság	05.17.	Észrevételt nem tesz	Tervezői választ nem igényel
Önkormányzatok			
Battonya Város Önkormányzatának Jegyzője	04.17.	Észrevételt nem tesz	Tervezői választ nem igényel
Békéscsaba Megyei Jogú Város jegyzője	05.15.	Egyetért	Tervezői választ nem igényel, a véleményeket figyelembe vesszük
Csabacsúd, Örménykút jegyzője	04.18.	Észrevételt nem tesz	Tervezői választ nem igényel
Csorvás Város Önkormányzatának jegyzője	05.09.	Egyetért	Tervezői választ nem igényel
Doboz Nagyközség jegyzője	05.07.	Egyetért	Tervezői választ nem igényel
Eleki és Lőkösháza Jegyzője	04.23.	Egyetért	Tervezői választ nem igényel
Geszti, Mezőgyán Jegyzője	04.19.	Egyetért	Tervezői választ nem igényel
Gyomaendrőd, Csárdaszállás, és Hunya települések jegyzője	05.02.	Egyetért	Tervezői választ nem igényel
Kétegyháza Nagyközség Jegyzője	05.08.	Egyetért	Tervezői választ nem igényel
Köröstarcsa Község Önkormányzata jegyzője	04.16.	Egyetért	Tervezői választ nem igényel
Mezőhegyes Város Jegyzője	04.16.	Észrevételt nem tesz	Tervezői választ nem igényel
Szarvas Város Címzetes Főjegyzője	04.23.	Egyetért	Tervezői választ nem igényel
Szeghalom Város Jegyzője	05.08.	Egyetért	Tervezői választ nem igényel
Újkígyós, Telekgerendás, Csabaszabadi jegyzője	04.24.	Egyetért	Tervezői választ nem igényel

2. táblázat: A tematika véleményezése

A partnerségi egyeztetés keretében az információk az alábbi csatornákon keresztül az érdeklődők számára is hozzáférhetővé váltak.

Honlap

A környezeti értékelés egyeztetési dokumentációja és az eljárással összefüggő összes nyilvános dokumentum közzétételre került a Békés Megyei Önkormányzat weboldalán (<http://www.bekesmegye.hu>).

Papír alapú hozzáférés

Nyomtatott dokumentáció megtekintésére Békés Megyei Önkormányzat hivatali helységében (5601 Békéscsaba, Árpád sor 18.) van lehetőség.

Általános véleményadási lehetőség

A honlapon a munka aktuális anyagai elérhetők, velük kapcsolatban bárki véleményt és észrevételt küldhet levélben (Békés Megyei Önkormányzat, 5601 Békéscsaba, Árpád sor 18.). A vélemények és észrevételek megadására az önkormányzat a nyilvánosságra hozatal időpontjától legalább 30 nap határidőt biztosított.

A beérkező társadalmi vélemények figyelembevétele

Az előzetes környezeti értékelés határidőre beérkezett véleményeit feldolgozzuk és a vizsgálatban résztvevő szakértők azokat figyelembe veszik a dokumentációk véglegesítésekor.

A környezeti értékelés készítése során tett javaslatok hatása a terv alakulására

A környezeti vizsgálat elvégzésére tehát a területrendezési terv elkészítésével párhuzamosan kerül sor, annak önálló munkarészeként. Ennek következtében a környezeti értékelés során megismert eredmények befolyásolhatják a területrendezési terv egyes részleteit és meghatározhatják a tervezés lehetőségeit, korlátait egyaránt.

A környezeti értékelések készítésének elsődleges célja, hogy az iterációs jelleggel megvalósuló egyeztetési, konzultációs folyamatokon keresztül folyamatos kapcsolat alakulhasson ki a tervezés és környezeti vizsgálat készítése között. A párhuzamosan készülő, a tervbe folyamatosan beépülő környezeti vizsgálat jelentheti a garanciát a döntéshozók számára, hogy a terv törekszik minimalizálni, elkerülni a nem kívánt környezeti konfliktusokat.

1.4. A környezeti értékeléshez felhasznált információk leírása és jellemzése

A KÉ tematika kialakításánál alapelveként került rögzítésre, hogy az értékelés csak a területrendezési terv várható környezeti hatásait értékeli. Nem vállal és nem vállalhat fel olyan feladatokat, melyeket más tervezési feladatok során kell megoldani (pl.: környezeti hatásvizsgálat, települési környezetvédelmi program, környezeti állapot mérések, vízgazdálkodási terv, rekultivációs terv, stb.) Jelen dokumentum ezért a rendelkezésre bocsájtott önkormányzati elképzeléseken, fejlesztési szándékokon, valamint a tervezők által biztosított dokumentumokon alapszik. A tervmódosítás egyeztetési dokumentuma tartalmazza a környezeti értékelés kapcsán felmerülő környezeti konfliktusokat feloldó területfelhasználási-, szabályozási megoldásokat, környezetvédelmi intézkedési javaslatokat.

Az értékelés a területrendezési terv várható környezeti hatásait nézi, ezért az értékelés tárgya alapvetően a következők vizsgálatára terjed ki:

- a térségi területfelhasználási változtatások típusa, területnagysága, térbeli elhelyezkedése,
- a tervben megfogalmazott területhasználatok várható környezeti hatásai.

A környezeti értékeléshez új felmérések nem készültek, a felhasznált adatok forrása a következő volt:

- Országos Területrendezési Tervről szóló -2003. évi XXVI. törvény (OTrT);
- Békés Megyei Területrendezési Terve (BMTTrT), 15/2005. (X.7.) KT számú rendelet;
- Környezet védelméért felelős szervek által előzetes véleményezési eljárásban, illetve előzetes egyeztetések során közölt információk, adatok.
- vonatkozó jogszabályok,
- illetékes szakhatóságok adatszolgáltatása,
- önkormányzati adatszolgáltatás,
- készülő településrendezési eszközök,
- helyszínelések eredményei,
- szakmai tanulmányok, elemzések,
- topográfiai térképek, légifotók, űrfelvételek (Landsat8, Sentinel2)
- tervező által rendelkezésre bocsájtott digitális térképi fedvények (Országos Erdőállomány Adattár, MEPAR, földhivatali kataszter, védett területek, OTRT fedvények, Natura2000 és Országos Ökológiai Hálózat, stb.)
- publikus adatbázisok (GoogleMap, OpenStreetMap, STRM, ASTER DTM)
- vízgazdálkodási tervek.

A területrendezési terv a területeket valamilyen meglévő, vagy tervezett területfelhasználásokba, illetve övezetekbe sorolja be. A területhasználatok egyikéről sem állítható azonban, hogy környezetterhelő és az sem, hogy milyen mértékben. A környezetterhelés az ott alkalmazásra kerülő technológiából, a területhasználat módjából fakad, amire viszont a területrendezési tervnek kis hatása van. Bármely övezet (legyen az akár gazdasági, különleges, vegyes, lakó, vagy mezőgazdasági, stb.) az ott alkalmazott technológiai megoldásoktól függően lehet környezetterhelő, vagy akár környezetbarát is.

Bizonytalansági tényező az is, hogy a megyei területrendezési terv csak a lehetőségeket teremti meg arra, hogy a tervezett új területfelhasználások, illetve övezetek megvalósuljanak. Hogy ebből mennyi valósul meg az már a településrendezési eszközökön illetve a gazdasági környezeten, a piaci résztvevőkön, a lakosságon, vagy a gazdasági élet szereplőin múlik.

A környezeti vizsgálat kiindulópontja ezért a tervezett területfelhasználás változtatások iránya, nagysága, területi elhelyezkedése.

2. Békés megye területrendezési terve módosítása környezeti hatásainak, következményeinek feltárása

2.1. Békés megye területrendezési terve módosításának indokoltsága, célja, tartalmának összefoglaló ismertetése, kiemelve a környezeti értékelés szempontjából fontos elemeket

Az új módszertan alapján készül területrendezési tervek készítését az az építésügy átalakítását célzó intézkedési tervről és a hozzá kapcsolódó feladatokról szóló 1567/2015. (IX. 4.) Kormányhatározat nevesíti. A határozat szerint meg kell teremteni a területrendezési tervek egy időben történő készítésének feltételeit, díjmentesen hozzáférhetővé kell tenni és a településrendezéssel egységes formátumra kell hozni az

alaptérképeket. A 2000 és 2012 között készült megyei területrendezési terv módosításának célja, hogy a 2017-ben az Országgyűlés elé terjesztett Országos Területrendezési Tervvel összhangban meghatározzák a megye távlati térszerkezetét és területfelhasználását, ezzel az ágazati célok területi koordinációját és közvetítsék az országos és a térségi elhatározásokat a településrendezés számára. A Békés Megyei Területrendezési Tervez a megyei önkormányzat 15/2005. (X.7.) KT számú rendelettel fogadta el. A tervezési konkrét feladata, hogy

- az országos területfelhasználás és műszaki infrastruktúra területeit pontosítása,
- az országos elemeket kiegészítése a térségi jelentőségű infrastruktúra elemekkel,
- országos övezetek területileg pontosítása;
- térségi jelentőségű környezeti, természeti és kulturális értékek területi védelmét megteremtse megyei övezetek bevezetésével;
- a megyei sajátosságokat kiemelő egyedi övezet(eket) meghatározásával a megyei fejlesztéseket térben koordinálja

A tervezési terület Békés megye közigazgatási területére terjed ki.

A környezeti értékelés a tervezett területrendezési terv területfelhasználási egységeit, a szabályozási övezeteket hasonlítja össze.

2.2. A tervmódosítás célrendszerének összevetése a közösségi, az országos illetve megyei szinten kitűzött környezet- és természetvédelmi, valamint vízgazdálkodási célokkal

IV. Nemzeti Környezetvédelmi Program

Az NKP IV. stratégiai céljai között szerepel az életminőség és az emberi egészség környezeti feltételeinek javítása, a természeti értékek és erőforrások védelme és fenntartható használata, valamint az erőforrás-takarékosság és a hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése. Mindhárom célhoz közvetlenül kapcsolódnak a TrT takarékos erőforrás gazdálkodási céljai.

NKP IV. átfogó céljai	Illeszkedés	BMTrT kapcsolat
Az életminőség és az emberi egészség környezeti feltételeinek javítása		
• Levegőtminőség javítása • A zajterhelés csökkentése • Víztminőség és egészség • Szennyvízelvezetés és tisztítás, szennyvíziszap hasznosítás • Környezet és egészség • Zöldfelületek védelme • Kémiai biztonság • Nukleáris biztonság, sugáregészségügy	● ●	A TrT alapvető célja az életminőség és az emberi egészség környezeti feltételeinek javításához. A TrT egyes övezetei különösen a vízminőség védelem, a zajterhelés csökkentés, a zöldfelületek védelme tekintetében támogatja az NKP IV célkitűzéseit.
Természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata		
• A biológiai sokféleség megőrzése, természet- és tájvédelem • Talajok védelme és fenntartható használata • Vizeink védelme és fenntartható használata • Környezeti kármegelőzés és kárelhárítás • Környezeti kármentesítés	● ●	A TrT nemzeti ökológiai hálózat övezete hozzájárul a biológiai sokféleség megőrzéséhez, a természet- és tájvédelmi célkitűzések megvalósításához. A környezeti kármentesítés, kármegelőzés nem kapcsolódik közvetlenül a TrT célkitűzései közé.
Az erőforrás takarékoskossága és a hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése		

• Erőforrás takarékoság és a hatékonyság javítása • A fogyasztás környezeti hatásainak csökkentése • Energiatakarékoság és hatékonyság javítás • Hulladékgazdálkodás • Üvegházhatású gázok kibocsájtásának csökkentése, felkészülés a az éghajlatváltozás hatásaira • Az agrárgazdaság környezeti aspektusai • Az erdőgazdálkodás környezeti aspektusai • Az ásványkincsekkel való fenntartható gazdálkodás • Közlekedés és környezet • Turizmus, ökoturizmus	● ● ●	A BMTrT alapvető célkitűzése az erőforrásokkal történő takarékos gazdálkodás, a gazdaság zöldítése. A mező és erdőgazdálkodás feltételeinek javítása, a tájpotenciálhoz alkalmazkodó gazdálkodás, az ásványkincsekkel történő fenntartható gazdálkodás közvetlenül szerepel a TrT célkitűzései között.
--	-------	--

3. táblázat. A IV. Nemzeti Környezetvédelmi Program átfogó céljai és kapcsolódása a TrT célkitűzéseire

Nemzeti Természetvédelmi Alapterv IV, 2015–2020

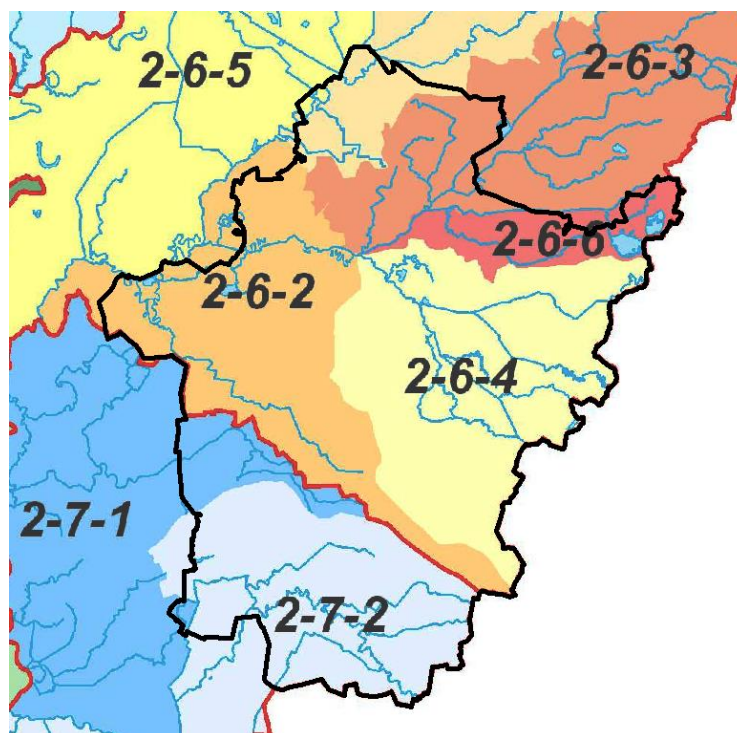
A Nemzeti Természetvédelmi Alapterv (NTA) Magyarország természetvédelmi stratégiai tervdokumentuma, egy szakpolitikai stratégia, amely a Nemzeti Környezetvédelmi Program önálló, de integráns részeként meghatározza az állam természetvédelmi feladatai kapcsán követendő kiemelt céljait. A TrT ugyanúgy az erőforrások védelmét, a takarékos gazdálkodást, az különböző ágazati igények optimális területi elrendezését célozza meg figyelembe véve a természetvédelmi célkitűzéseket.

NTA IV. átfogó céljai	Illeszkedés	BMTrT kapcsolat
A biológiai sokféleség megőrzése (az EU biológiai sokféleség stratégia hazai megvalósítása)	● ● ●	A TrT közvetlenül hozzájárul a biológiai sokféleség megőrzéséhez.
A Natura 2000 hálózat működtetése	● ● ●	A TrT ökológiai hálózat övezete tartalmazza a Natura2000 hálózat területeit így a területrendezési terv hozzájárul a Natura2000 területek megőrzéséhez, védelméhez.
A barlangok és a földtani természeti értékek természetvédelmi helyzetének javítása	● ● ●	A TrT tartalmazza a földtani értékek védelmét.
Hazánk táji örökségének és táji sokféleségének ágazati együttműködésen alapuló komplex védelméhez szükséges feltételek kialakítása, jogi környezetének felülvizsgálata	●	Nem közvetlen TrT feladat, de a táji örökség védelmét tartalmazza a TrT.
A természetvédelmi tervezés erősítése, a nemzeti parkok övezeti besorolásának kihirdetése.		Nem Trt feladat.
A természetvédelem jogi, intézményi, személyi és költségvetési hátterének javítása.		Nem Trt feladat.
A természetvédelem általános finanszírozásának javítása		Nem Trt feladat.
A nemzetközi természetvédelmi, tájvédelmi kötelezettségek teljesítése	● ● ●	A TrT közvetlenül hozzájárul a biológiai sokféleség megőrzéséhez.
Természetvédelmi Őrszolgálat létszámának fejlesztése és megfelelő technikai eszközökkel való ellátása.		Nem Trt feladat.
Társadalmi kapcsolatok fejlesztése		Nem Trt feladat.
A természetvédelem ökoturisztikai létesítményei és szolgáltatásai körének, színvonalának fejlesztése.		Nem Trt feladat.
A természetvédelmi kutatás, fejlesztés támogatása		Nem Trt feladat.
A Természetvédelmi Információs Rendszer továbbfejlesztése:	●	Nem Trt feladat.

4. táblázat. A IV. Nemzeti Természetvédelmi Alapterv célkitűzései

Vízgyűjtő-gazdálkodási tervek (VGT)

Vízrajzilag a terület öt vízgazdálkodási körzetbe tartozik.

1. ábra. Vízgyűjtő-gazdálkodási tervek

A vízgyűjtő alegységekre készülő vízgyűjtő gazdálkodási tervek rendkívül részletesen bemutatják a víztestek jellemzőit, a vízfolyások jelenlegi állapotát, a védett területeket, a monitoring rendszer felépítését, a vízhasználatokat és részletes intézkedési programot fogalmaznak meg a kiváló ökológiai állapot elérése érdekében. Az intézkedéseket összesítve mutatja be az alábbi táblázat. Az intézkedések a TrT szabályozási lehetőségeinél sokkal részletesebben mutatják be a szükséges intézkedéseket. Összességében azonban megállapítható, hogy a TrT javaslatai, a szabályozások összhangban van a VGT tervezett intézkedéseivel.

Vízminőség

A megye felszíni vizeinek minőségi állapota számos tényezőtől függ. A Körösök vízgyűjtőjének magyarországi területe négy - Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Békés és Csongrád - megyére terjed ki. Ezért a vízgyűjtő alsó szakaszának vízminőségi állapotáért, a fel-vízi országból érkező vízminőségi állapotán túl, e négy megye szennyező forrásai is felelősek. A vízgyűjtőterület felszíni vizeit elsősorban a mezőgazdaság termékeit feldolgozó élelmiszeripar szennyvizei, valamint a települések kommunális jellegű szennyvize terhelik.

A környezettel kapcsolatos prioritásokat az alábbi táblázatban foglaljuk össze.

VGT intézkedései a térségben	
-	Kommunális szennyvízbevezetésekből származó szerves anyag és tápanyagterhelés csökkentése
-	Közvetlen ipari szennyvízbevezetésekből származó terhelés csökkentése

- Diffúz tápanyagterhelésből származó terhelés csökkentése
- Tápanyag kihelyezés tényleges korlátozása szántó és ültetvény területeken
- Szennyezőanyag és hordalék lemosódás csökkentése erózió-érzékeny területen agrár-környezetvédelmi célprogram (AKG) keretében
- A legeltetés és a takarmánygazdálkodás jó gyakorlata legelőkre
- Vízfolyások és tavak melletti pufferzónák kialakítása gyepesítéssel vagy agrár-erdészeti módszerrel
- Állattartótelepek korszerűsítése az EU Nitrát Irányelv alapján
- Mezőgazdasági területről származó belvizek szűrése a befogadóba történő bevezetés előtt (szűrőmező).
- Pontszerű bevezetésekből származó terhelés csökkentése
- Diffúz forrásból származó veszélyes anyag terhelés csökkentése
- A hosszirányú átjárhatóság helyreállítása, a duzzasztás és a vízszint-szabályozás hatásának csökkentése
- Mederben található, funkcióját veszített létesítmények bontása
- Nyílt ártér kialakítása, hullámtér bővítése a szükséges területhasználat váltással
- A hullámtér megfelelő növényzetének kialakítása
- Mederrehabilitáció kategóriától és típustól (nagy folyó, kis és közepes vízfolyás, mesterséges vízfolyás, állóvíz) függő módszerekkel
- Vízfolyások és állóvizek parti zónájában a típustól függő zonáció rehabilitációja
- Mederben található, funkcióját veszített létesítmények bontása
- Az ártér illetve a hullámtér vízellátottságának javítása
- A természetesnél mélyebb meder, illetve az ebből adódó kis- és középvízszint-süllyedés hatásának csökkentése
- A belvízelvezető rendszer módosítása, a természetes vízfolyások és állóvizek vízjárását módosító hatások csökkentése
- Völgyzárógátas tározókból történő vízleeresztés szabályozása
- Felszíni vízkivételek és átvezetések nyilvántartása, felülvizsgálata, módosítása, engedélyezése
- Csapadékvíz szennyvízcsatornára történő rákötéseinek csökkentése, különösen a felszíni, vagy felszín alatti víz szempontjából fokozottan érzékeny területeken
- Termálvizek hasznosítása, a használt termálvizek visszasajtolásának szabályozása, ösztönzése és korszerűsítése
- Vízjárati viszonyok javítása, az ökológiai kisvíz helyreállítása. Belvízrendszer módosítása
- Víztakarékos megoldások alkalmazása növénytermesztésben
- Csapadékgazdálkodás, táblaszintű vízviszatartás a táblán belül a beszivárgás növelése és a lefolyás csökkentése érdekében
- Nem vízigények kielégítését szolgáló felszín alatti vízelvonások szabályozása. A bányászati vízkivételek szabályozása és a víz felhasználása
- Nem vízigények kielégítését szolgáló felszín alatti vízelvonások szabályozása. Folyók eltereléséből, bevágódásából származó alacsony folyó vízszint miatt bekövetkezett talajvízszint-süllyedés kompenzációja vízpótlással, mederbeli fenékküszöbös duzzasztás
- Ivóvízbázisok védelme, védőzónák kijelölése, tevékenységek szabályozása, módosítása (A diagnosztikai és a biztonságba helyezési program végrehajtása)
- Károsodott vízi, vizes és szárazföldi élőhelyek védelme a vízjárást befolyásoló hatásokkal szemben, az egyéb intézkedéseken felül

5. táblázat. VGT javasolt intézkedései a tervezési területen

2.3. A tervmódosítás összevetése más releváns tervekkel, koncepciókkal

Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia

A Keretstratégia természeti erőforrásokkal kapcsolatos célja a környezeti eltartóképességet, mint a gazdálkodás korlátját érvényesíteni. Cél többek közt a biodiverzitás fenntartása, táji és természeti értékek megőrzése, a beépítettség csökkentése és a fenntartható hozamon alapuló gazdálkodás a megújuló erőforrásokkal. További cél a környezeti terhelések csökkentése, valamint a nem megújuló természeti erőforrásokkal való ésszerű gazdálkodás. A célok megvalósításában a keretstratégia kiemeli a családok és polgárok, vállalkozások, kisközösségek és civil szervezetek, valamint az országos és helyi kormányzás

feladatait. A keretstratégia külön kiemeli, hogy a természeti erőforrások által nyújtott ökoszisztéma-szolgáltatások komplex rendszerét. A szolgáltatások a természetes és az ember által módosított ökoszisztémák által a társadalom számára biztosított közvetett és közvetlen hasznokat jelentik. Ilyen hasznok a termeléssel összefüggő szolgáltatások (pl. élelem, takarmány, nyersanyag), a természeti körfolyamatokkal kapcsolatos szabályozó szolgáltatások (pl. klímaszabályozás, beporzás, árvízvédelem), a támogató szolgáltatások (pl. tápanyag-körforgás, talajok keletkezése), és a kulturális szolgáltatások (pl. pihenés-feltöltődés, oktatás, művészeti inspiráció). A területrendezési terv szemlélete összhangban van az NFFK szemléletével.

Nemzeti Tájstratégia

A Tájstratégia a magyar táj állapotával kapcsolatban a következő megállapításokat teszi. Jellemző a vízháztartási viszonyokat megváltoztató mértékű burkolt felület-növekedés, a táj iránti felelősségérzet eltűnt, a jelenlegi bevett gyakorlat a csapadékvíz azonnali elvezetése, amely klimatikus adottságainkat tekintve kifejezetten hátrányos. Az előzőek mind gyengítik a klímaváltozással szembeni ellenálló képességet. A stratégia javaslatai szerint a beépítetlen területek megőrzésére kell hangsúlyt fektetni, emellett megemlíti, hogy a környezeti nevelés/szemléletformálás eddigi eredményei nem átütő erejűek. A dokumentum szerint az országnak mindössze 17 %-át borítja olyan növényzet, amely a területileg természetes növényzet maradványának tekinthető.

A Tájstratégiában megfogalmazott célokba, alcélokbba és intézkedésekbe már beépült a kímélőbb tájhasználat, a táj állapotának, összefüggéseinek folyamatos nyomon követése. A stratégia célkitűzéseivel a TrT javaslatai, szabályozása összhangban van. A stratégia átfogó célkitűzéseit a mellékelt táblázat tartalmazza:

Nemzeti Tájstratégia átfogó céljai	Illeszkedés	BMTrT kapcsolat
Táji adottságokon alapuló tájhasznosítás megalapozása Táji adottságokon alapuló tájhasznosítás kereteinek meghatározása A tájhasználat változásának nyomon követése A táji adottságokon alapuló tájhasznosítás integrálása a döntési mechanizmusokba Komplex tájszemlélet integrálása a kutatásokba	● ● ●	A TrT célkitűzései összhangban vannak a táji adottságokon alapuló tájhasználat elveivel.
Élhető táj –élhető település –bölcs tájhasznosítás Kompakt, klímabarát, értékőrző települések Tájba illesztett infrastruktúrák Táji adottságokon alapuló termelési funkciók Táji adottságokon alapuló rekreációs funkciók Jobban működő szabályozási és védelmi funkciók	● ● ●	A TrT célkitűzései összhangban vannak a tájbaillesztett infrastruktúrákkal, bölcs tájhasználattal.
A tájidentitás növelése Fogékonyság, társadalmi felelősségvállalás növelése A társadalmi részvétel növelése A tájjal kapcsolatos képzés, oktatás fejlesztése	●	A TrT célkitűzései áttételesen kapcsolódnak a tájidentitás növeléséhez.

6. táblázat A Nemzeti Tájstratégia átfogó céljai

Nemzeti Biodiverzitás Stratégia

A biológiai sokféleség megőrzése hozzájárul az ökoszisztéma szolgáltatások erősítéséhez. A 2020-ra kitűzött jövőkép a biológiai sokféleség csökkenésének és az ökoszisztéma szolgáltatások hanyatlásának megállítása, lehetőség szerinti javítása. A dokumentumban megfogalmazott célok stratégiai területek szerint oszlanak meg, ezek a természeti területek és értékek védelmére, a táji diverzitás, zöld infrastruktúra és ökoszisztéma

szolgáltatások fenntartására, a biológiai sokféleség megőrzésében a mezőgazdaság szerepének növelésére, fenntartható erdő és vadgazdálkodásra, vízi erőforrások fenntartható használatára, az inváziós fajok elleni küzdelemre, illetve a világszintű biodiverzitás csökkenés megállításában a hazai szerepvállalásra fókuszálnak. A TrT célkitűzései összhangban vannak az NBS célrendszerével. A kapcsolatot a mellékelt táblázat tartalmazza:

Nemzeti Biodiverzitás Stratégia céljai	Illeszkedés	BMTrT kapcsolat
Hazánk védett természeti területeinek és értékeinek megőrzése , természetvédelmi helyzetük javítása, valamint az Európai Unió madárvédelmi és élőhelyvédelmi irányelvének teljes körű hazai végrehajtásához szükséges feltételek megteremtése	● ● ●	A TrT az ökológiai hálózat övezetének lehatárolásával hozzájárul a védett természeti területek és értékek megőrzéséhez.
A táji diverzitás, a zöldinfrastruktúra és az ökoszisztéma szolgáltatások fenntartása és helyreállítása	● ●	Az ökológiai hálózat lehatárolja a meglévő zöldinfrastruktúra hálózati elemeket. A szerkezeti terv hozzájárul a táji diverzitás megőrzéséhez és az ökoszisztéma szolgáltatások fenntartásához. A zöldinfrastruktúra elemek hiányait (gap) a terv magában nem tudja orvosolni.
A biológiai sokféleség megőrzésében a mezőgazdaság szerepének növelése	● ●	A mezőgazdasági mint a vidéki táj legnagyobb „területhasználója” meghatározó szerepet tölt be a biológiai sokféleség megőrzésében. A TrT a mezőgazdasági térség szabályozásával hozzájárulhat a biológiai sokféleség megőrzéséhez.
Fenntartható erdő- és vadgazdálkodás , valamint a vízi erőforrásaink védelme és fenntartható használata	● ● ●	A TrT erdőgazdálkodási térsége, a kiváló termőhelyi adottságú erdőterület lehatárolása hozzájárul a célkitűzés megvalósításához.
Az inváziós idegenhonos fajok (özfajok) elleni küzdelem	●	Nem közvetlen TrT feladat.
Hazánk szerepvállalásának erősítése a biológiai sokféleség világszintű csökkenésének megállításában, továbbá a biológiai sokféleség védelmi megállapodásokból fakadó kötelezettségek hazai végrehajtása	●	Nem közvetlen TrT feladat.

7. táblázat A Nemzeti Biodiverzitás Stratégia átfogó céljai

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK) az ország társadalmi, gazdasági, valamint ágazati és területi fejlesztési szükségleteiből kiindulva egy hosszú távú jövőképet, valamint fejlesztéspolitikai célokat és elveket határoz meg. Ezek alapján kijelöli a 2014–2020-as fejlesztési időszak nemzeti, szakpolitikai súlypontjait. A Koncepció jövőképe és célrendszere 2030-ig szól. Emellett fejlesztési prioritásokat fogalmaz meg a 2014–2020-as programidőszak fejlesztéspolitikája számára is. Az OFTK 4. fejezete megyékre bontva tartalmazza a fejlesztési elképzeléseket. Békés megye esetében az alábbi fejlesztési irányokat határozza meg.

OFTK átfogó céljai	Illeszkedés	BMTrT kapcsolat
Az infrastruktúra fejlesztése: a megközelíthetőség és a logisztikai feltételek javításával, a térségi kohézió erősítésével, minőségi környezet kialakítása mellett.	● ●	A TrT elősegíti a települések, a mag és a határmenti települések közötti közlekedési kapcsolatok javítását. Hozzájárul a közösségi közlekedést segítő kapcsolatok kialakításához.
Gazdaság- és vidékfejlesztés: munkahelyteremtés ösztönzésével a hozzáadott érték növelése, hungarikumok	● ●	A TrT áttételesen elősegíti, hogy a gazdaság és vidékfejlesztéséhez, a hungarikumok, a

támogatása, környezetkímélő energiatermelés, valamint az öko-, horgász-, vadász-, kerékpár- és egészségturizmus fejlesztése.		környezetbarát turizmus fejlesztéséhez a térszerkezeti adottságok megfelelő alapul szolgáljanak.
Társadalmi megújulás: a szakképzés gazdasági igényekhez alakításával, a civil együttműködések erősítésével és a helyi kulturális értékek megőrzésével.	●	Nem közvetlen TrT feladat.
Környezeti fenntarthatóság segítése az épített és természeti környezet védelme, a környezetbarát hulladékgazdálkodás, -újrahasznosítás fejlesztése és a megújuló energiákra épülő termelés és fogyasztás támogatása által.	● ● ●	A TrT alapfilozófiája a műszaki-vonalas infrastruktúra és a környezeti, társadalmi-gazdasági adottságok összehangolása, harmonizálása, a fenntartható fejlődés. Ilyen értelemben a TrT hozzájárul a az OFTK céljainak megvalósításához.
Határon átnyúló együttműködések segítése a gazdaságfejlesztés támogatásával, együttműködési programok szervezésével és helyi termékekre épülő piac beindításával.	● ●	A településszerkezet, városhálózat kialakítása, a térszervezés a TrT kiemelt feladatai közé tartozik. A mag és a határmenti települések közötti közlekedési kapcsolatok javítása, a határon átnyúló területi kapcsolatok javítása kiemelt feladata a TrT-nek
Békéscsaba fejlesztése, különös tekintettel az élelmiszer alapanyag előállítására és –feldolgozásra, valamint a gasztroturizmusra.	●	Nem kimondottan TrT feladat, de a terv hozzájárul a gazdaságfejlesztési célok megvalósításához.

8. táblázat Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió céljai

Békés Megye Területfejlesztési Konceptiója 2014

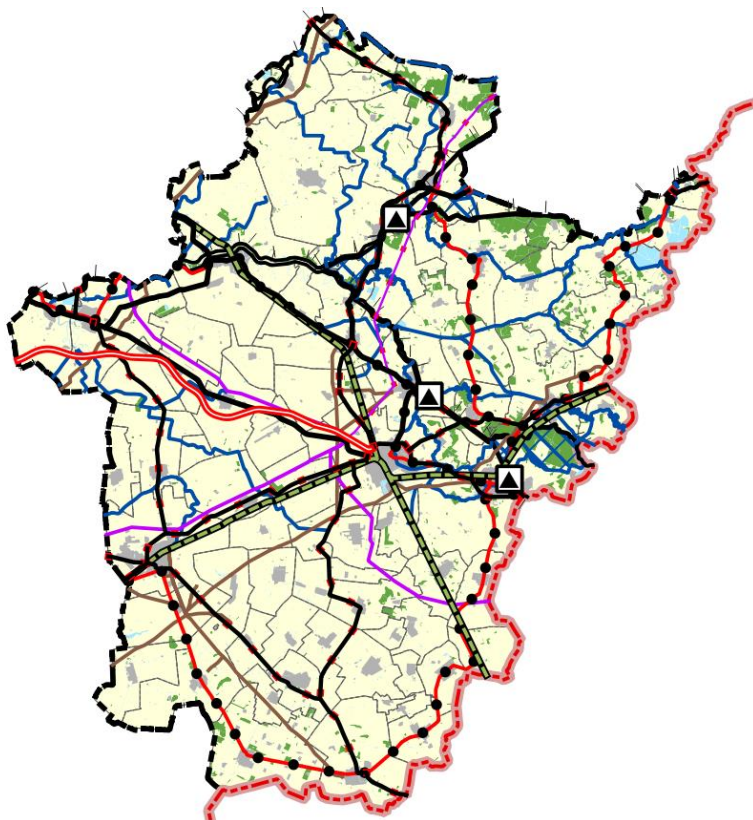
A Békés Megyei Önkormányzat 2014-ben készítette el a 2014-2020-as időszakra szóló megyei gazdaságfejlesztési programot, amelynek fő céljai a megye jövőképeinek megfogalmazása, a megye fejlesztési elképzeléseinek megfogalmazása, a fejlesztési források orientálása, a megyén belüli és a megyehatárokat átlépő partnerségi kör erősítése, határon átnyúló kapcsolatok erősítése. A megye átfogó célja, hogy az értékek megtartásával, alkotó-, innovatív és fenntartható megújításával a megye Magyarország élelmiszergazdaságának motorja, fenntartható mintatérse, a hazai megújuló agrárium szervező ereje legyen.

BMTK céljai, beavatkozási területei	Illeszkedés	BMTTrT kapcsolat
1) Versenyképességet javító-, értékalapú-, horizontális gazdaságfejlesztés; 2) Térségspecifikus brandek fejlesztése a megye perifériális helyzetű településein 3) Társadalmi- és gazdasági kohézió erősítése a megye mag- és perifériális települései között 4) Természeti és épített értékek, a szellemi és kulturális örökség megóvása, alkotó, innovatív és fenntartható tovább-fejlesztése. ▪ energiafelhasználás hatékonyságának javítása ▪ energiafogyasztás csökkentése ▪ megújuló energia felhasználási arányának növelése ▪ széndioxid kibocsátás csökkenése ▪ ökológiai funkciójú területek arányának megtartása	● ●	A területrendezési terve alapvető célja a természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás, amely magába foglalja a környezeti erőforrások védelmét. A megye természeti erőforrásokban a talajadottságok kivételével nem tekinthető gazdagnak, ezért a meglévő természeti és épített értékek védelmére fokozott figyelmet kell fordítani. A TrT a gazdaságfejlesztési elképzelésekhez a kohézió erősítéséhez a közlekedési kapcsolatok fejlesztésével járulhat hozzá. A természeti területek megóvását, a fenntarthatóság növelését, az ökológiai funkciójú területek arányának megtartását a TrT ökológiai hálózatának kijelölése segítheti.

9. táblázat A BMTK fejlesztési célkitűzései

Országos Területrendezési terv (Lechner Nonprofit Kft.2013, 2018)

A megyei területrendezési terv felülvizsgálatának elsődleges célja, hogy a kormányrendeletnek megfelelően illeszkedjen az OTrT módosításához. Az Országos Területrendezési Terv elfogadása folyamatban van. A hatályos és a tervezett OTrT között az erdőgazdálkodási térség, a települési térség, vegyes területhasználatú térség eltérő szabályozása és adatszolgáltatása miatt jelentős különbségek fedezhetők fel. Az erdőgazdálkodási térség az erdőadattár adatbázis alkalmazása miatt növekedést mutat a hatályos tervhez képest, a mezőgazdasági térségnél hasonló mértékű csökkenést detektálhatunk, míg a vegyes területhasználatú térség megszűnt.

2. ábra Tervezett OTrT szerinti szerkezeti terv

Az eltérő méretarányú és léptékű adatbázisok alkalmazása miatt az új OTrT felbontása, részletgazdagsága egyre jobban közelít a korábbi megyei tervek felbontásához. Jelen tervezési fázisban, az új OTrT elfogadásáig további összehasonlítások elvégzését nem tartjuk indokoltnak.

3. Békés megye területrendezési terv módosítása környezeti hatásainak vizsgálata

A Környezeti Vizsgálat (KV) a Békés Megye Területrendezési Terv módosítás megalapozó dokumentációja és a tervmódosítás (2019. január-június) egyeztetési változatai, adatszolgáltatásai alapján készült.

3.1. A jelenlegi környezeti állapot releváns, a tervmódosítás tartalmával összefüggésben lévő elemeinek ismertetése

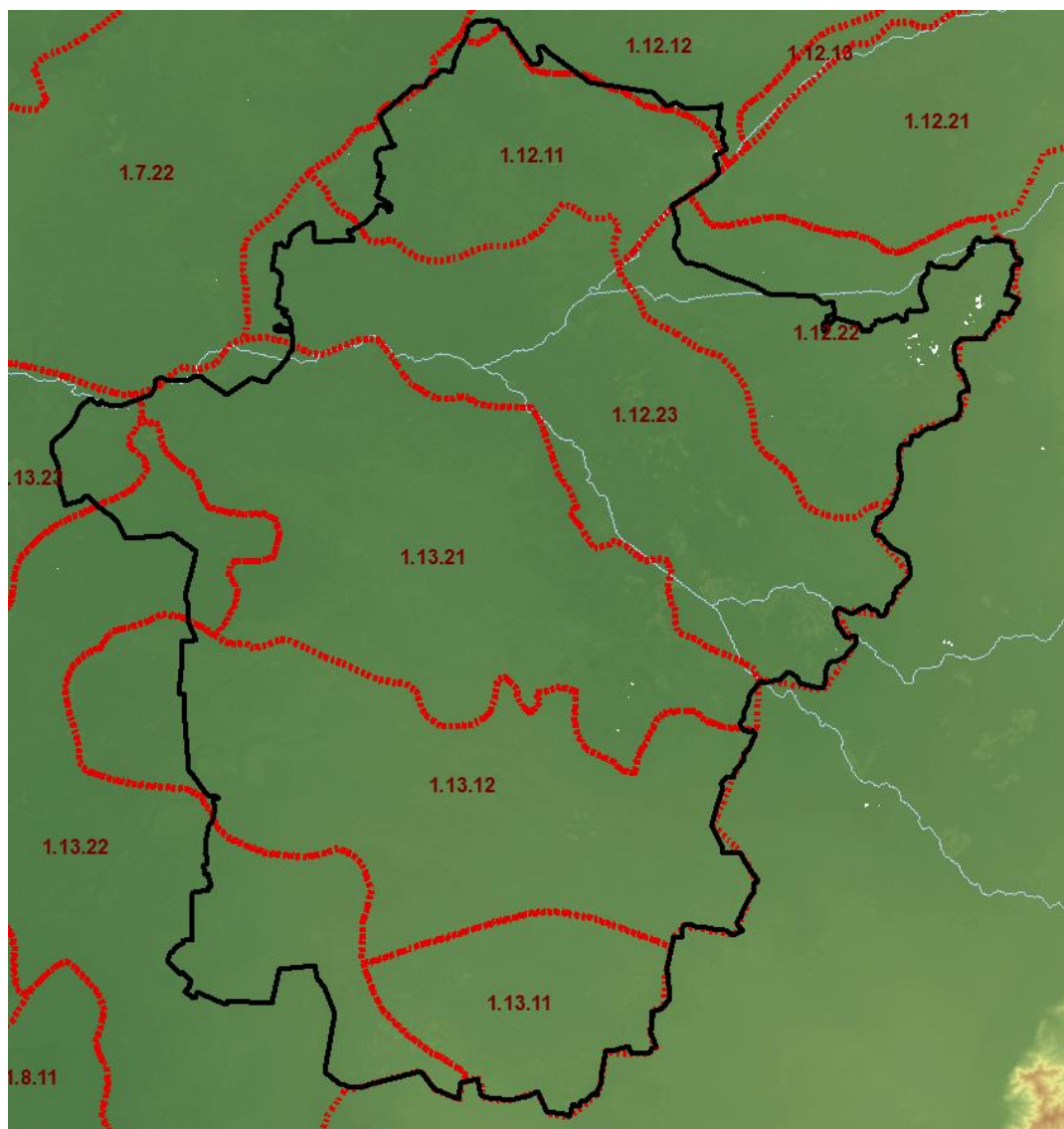
Geomorfológiai, földtani, táji adottságok

Békés megye területe 5.631 km², amely az ország területének 6,05%-át teszi ki, ez alapján az ország nagyobb kiterjedésű megyéi közé sorolódik. Békés megye az ország délkeleti részén helyezkedik el, a Dél-Alföldi Régió része. A megyét északról Jász-Nagykun-Szolnok és Hajdú-Bihar megyék, nyugatról Csongrád megye határolja, keletről pedig a szomszédos Romániával határos.

Békés megye területének geológiai adottságai kevesebb változatosságot mutatnak. A földtani fejlődésmenet kevésbé összetett, a csupán mérsékelt szerkezeti tagoltság következményeként a megye területe geológiai értelemben többnyire egységes. Meglehetősen egyveretű szerkezeti adottságaiból, egységes fejlődésmenetéből adódóan, illetve a megye nagy részén egységes felszínalakító tényezők máig ható munkája eredményeképpen a domborzati viszonyokat az egységesség jellemzi. A megye tengerszint feletti magassága 81-106 méter körül ingadozik. A relatív magasságkülönbségek 1-2 m/km² között változnak, ami vizuálisan szinte asztalsímaságú felszín eredményez. A megye teljes területe így domborzatilag síknak tekinthető.

A felszín képében a folyóvizek akkumulációs munkája játszott a fő szerepet. A tökéletes sík felszínek kisebb változatosságait a folyók által épített parti dűne vonulatok, illetve a fluviális, fluvio-eolikus formák jelentik. A domborzat formavilágában tipikusak a morotvák, fattyúág- maradványok. Legmagasabb pontjai a megye délkeleti részén, a Csanádi-háton, Battonya térségében egyes halmok, amelyek a 106 méteres magasságot is meghaladják. Legalacsonyabb pontja Szarvas és Békésszentandrás között, a Hármaskörös mellett található, kb. 81 méter magasan.

A táj kialakulásában a pleisztocén löszfelhalmozódás munkája a meghatározó. Legmélyebb területe 80,8 m és legmagasabb területe 107,6 m tengerszint feletti magasságú. A megye területén hat kistáj osztozik: Dévaványai-sík, Körös menti sík, Kis-Sárrét, Békési-hát, Csanádi-hát, Békési-sík és a Csongrádi-sík.

3. ábra Földrajzi kistérségek

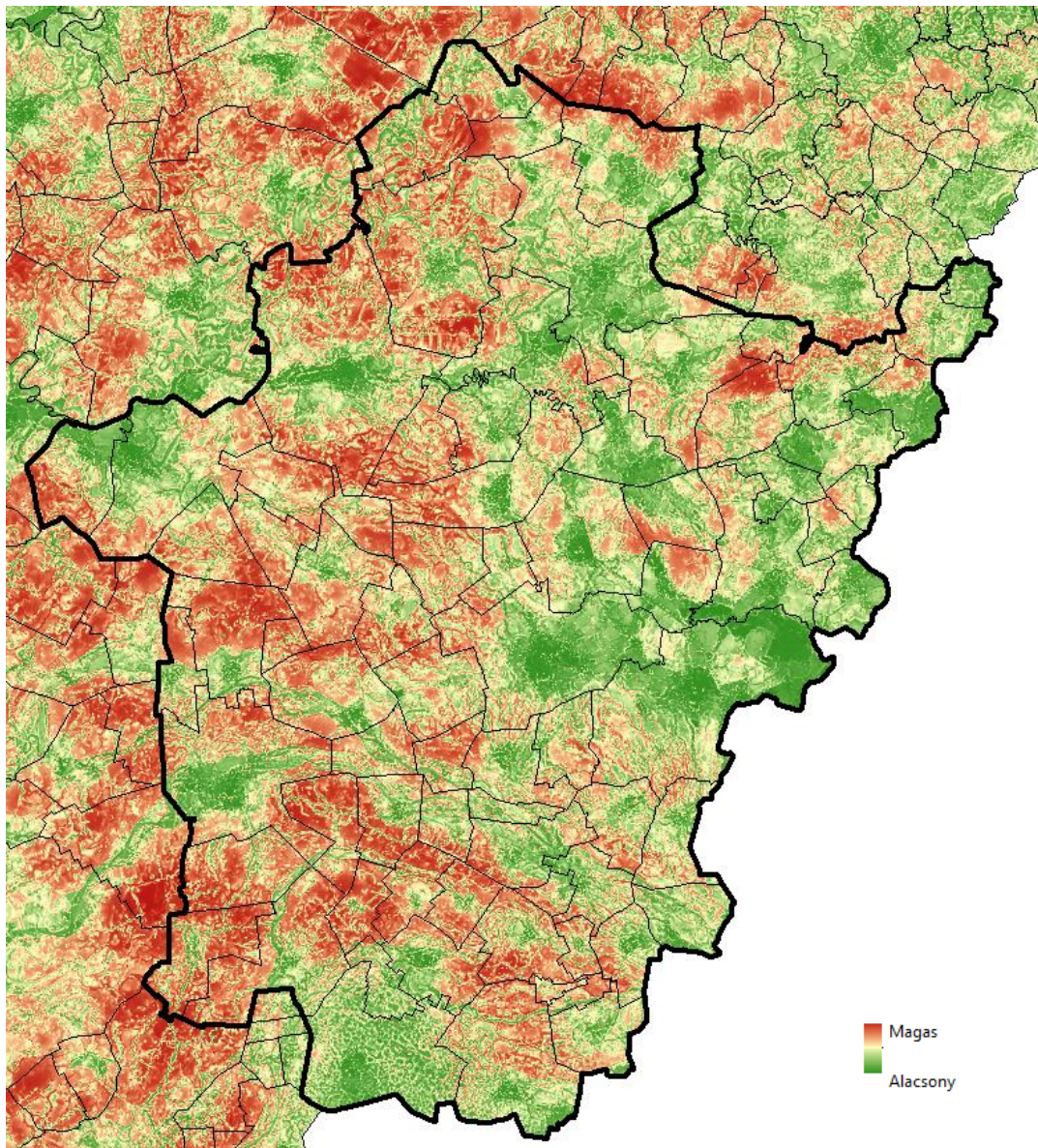
1.12.11.- Dévaványai-sík
1.12.23.- Körös menti sík
1.12.22.- Kis-Sárrét

1.13.12.- Békési-hát
1.13.11.- Csanádi-hát
1.13.21.- Békési-sík

1.13.22.- Csongrádi-sík

A domborzatból és a felszínborításból származó együttes adottság a területek vizuális láthatósága, **tájképi érzékenysége**. A megye sajátos természeti erőforrásai közé lehet sorolni tájképi értékekben gazdag területeit, tájrészleteit, amelyek a megye viszonylag szűk területére, elsődlegesen a folyók (Körös, Maros) és kisvízfolyások medreihez, a mélyebben fekvő területekhez kapcsolódnak.

A megye kiterjedt, összefüggő síkvidéki területei mellőzik a dombsági felszíneket, a mozaikos halomvidéki területeket, a tájképi értékek a vizek és vízpartok látványához, táji - természeti – ökológiai potenciáljához kapcsolódnak. Ezek a megye legkiemelkedőbb természeti potenciálját képezik, amelyek tájképi szempontból is kiemelkedő értékek.

4. ábra Területek tájképi érzékenysége

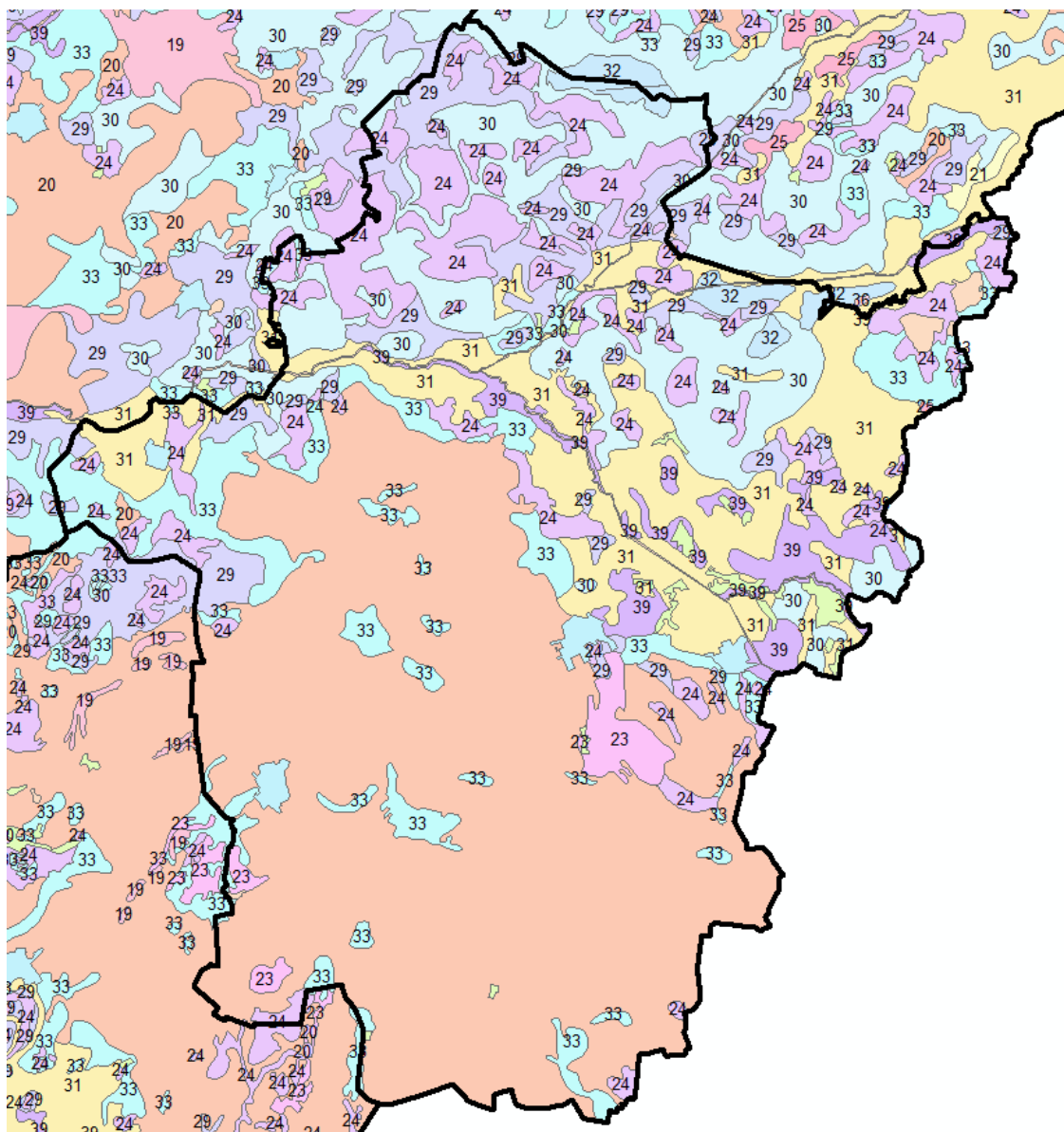
Így természetes, hogy a védett, vagy ökológiai hálózathoz tartozó területek jelentős átfedést mutatnak a Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek övezetének lehatárolásával. Békés megye sík területe egyrészt elősegíti a láthatóság növekedését, másrészt már a viszonylag alacsony, néhány méteres növényzet is megakadályozza az átláthatóságot.

A nagy egybefüggő, gyakran fátlan mezőgazdasági területek nagyban növelik a területek átláthatóságát, a vizuális érzékenységet.

Talajviszonyok

Békés megye az ország legjobb talajadottságú mezőgazdasági területei közé tartozik. Összességében elmondható, hogy a megye talajainak kétharmada a kifejezetten termékeny réti csernozjom típusba tartozik. A megye területét 53%-ban borító csernozjom talajok kiváló termőképességűek. A megye északi részén nagyobb kiterjedésben találunk még réti és szolonyeces réti talajokat. A Kőrösök mentén összefüggően öntés réti talajok találhatók. A megye egész területén kisebb-nagyobb foltokban csernozjom réti talajokat is

előfordulnak. Az ország legjobb termőképességű talajainak (90-80% közötti talajértékszám) mintegy 39%-ka található a megyében (110.000 ha). A megye talajadottságai elsősorban a szántóföldi növénytermesztésnek és a rét-, legelő gazdálkodásnak kedveznek. A mezőgazdasági termelés szempontjából legjobb minőségű, országos viszonylatban is kiemelkedő értékű termékeny talajok elterjedése jellemzi a megye csaknem egészét. A kiváló talajadottságok megőrzése, az ország élelmiszerellátásának biztosítása miatt is nemzetgazdasági érdek.

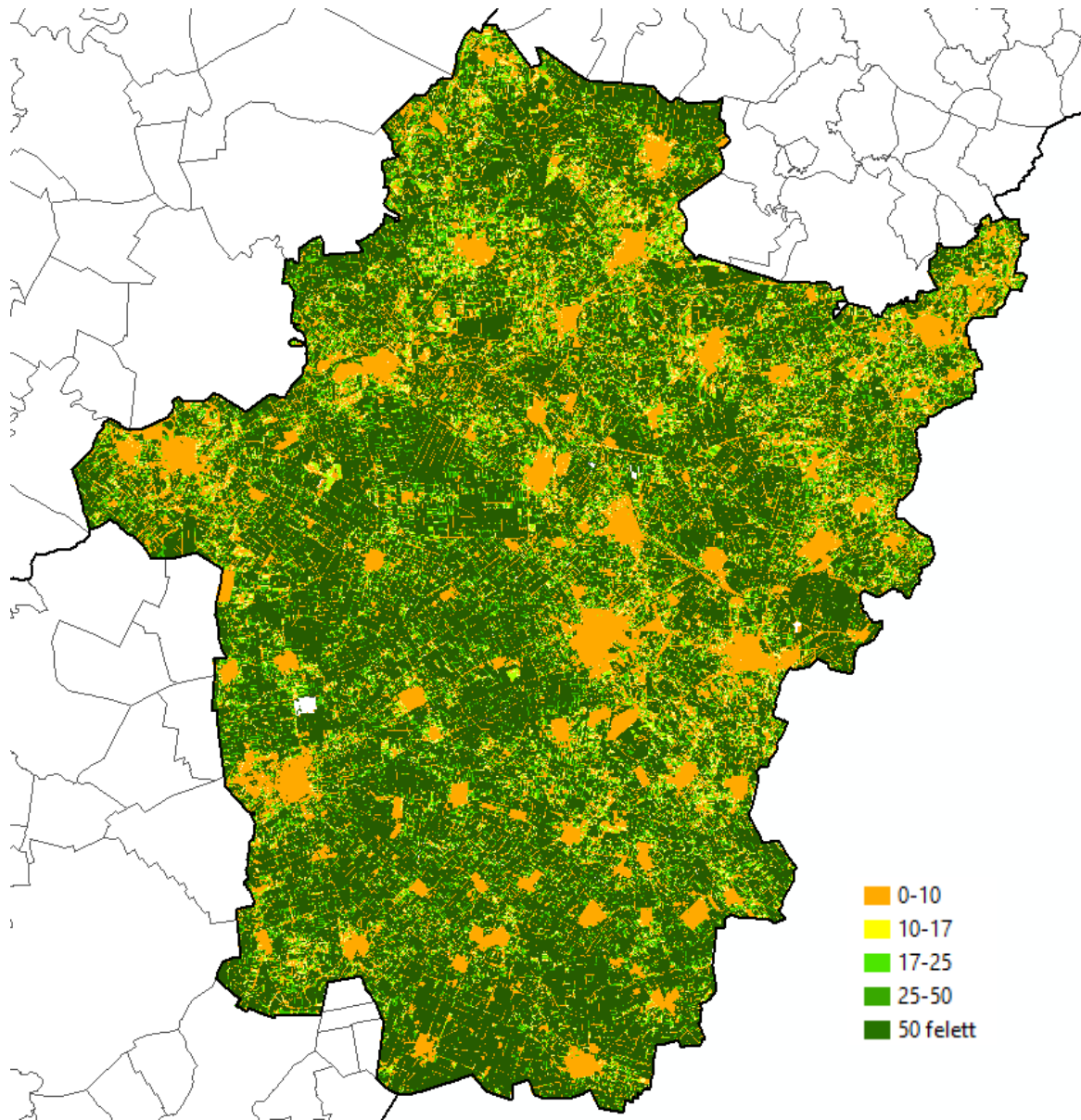

5. ábra Genetikai talajtípusok

19	Mészlepedékes csernozjom	25	Sztyeppesedő réti szolonyec	33	Csernozjom réti talaj
20	Réti csernozjom	29	Szolonyeces réti talaj	36	Tőzeges, kotus, telkesített láp talaj
21	Terasz csernozjom	30	Réti talaj	39	Humuszos öntés talaj
23	Szoloncás-szolonyec	31	Öntés réti talaj		
24	Réti szolonyec talaj	32	Lápos réti talaj		

Az ország átlagos aranykorona értéke 19 AK. Jó minőségű talajnak a 17 aranykorona feletti talajokat tekintjük, amelyeket zöldnek jelöltünk a térképen. A kifejezetten jó minőségű talajok sötétzölddel jelöltek.

Jól látható, hogy a megye szinte teljes területe (a települési térséget leszámítva) a legjobb minőségű kategóriába esik. A megye talajadottságai elsősorban a szántóföldi kultúráknak kedveznek.

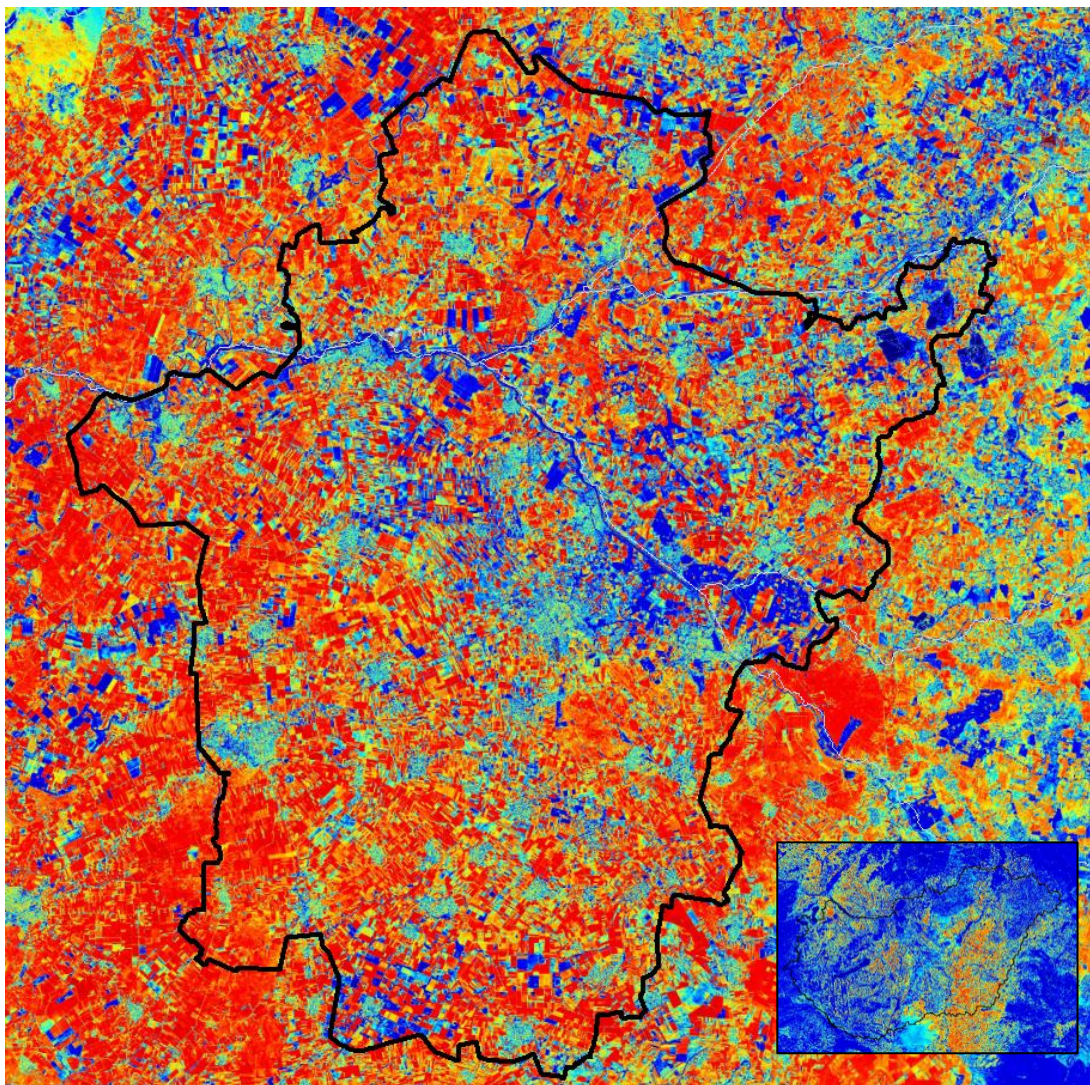

6. ábra Aranykorona értékek Békés megyében

A talajok művelhetőségének, erózió veszélyeztetettségének fontos szempontja a lejtőkategória. Talajvédelmi szempontból a megye területének jelentős része a sík kategóriába tartozik.

A megye és az ország 2017 augusztus végi **talajnedvességi indexe** jól mutatja, hogy a szántóföldi kultúrák aratása után a terület taljai mennyire kitéttek a talajnedvesség vesztesére. A nagykiterjedésű, borítottság nélküli szántóföldek különösen érzékenyek a talajnedvesség vesztesésre.

Az országos értékeket is látva megállapítható, hogy a Békés megye az aszályveszélyeztetettség szempontjából az ország egyik legérzékenyebb területe. A tervezési területen belüli jelentős minőségi különbségek figyelhetők meg. A talajnedvesség legmagasabb értékei a vegetációval folyamatosan borított erdőterületen és a kissé mélyebb fekvésű folyóparti területeken mérhetők (kék). A klímaváltozás negatív hatásai megfelelő agrotechnikával mérsékelhetők.

7. ábra Talajnedvesség index (Sentinel 2 műhold - 2017.08.31.)

Felszíni, felszín alatti vizek

A megye területének vizeit szállító vízfolyások három vízgyűjtőhöz tartoznak. Közülük a Tisza és a Maros a megyét nem érinti, a Körösök és a Berettyó a megye legfőbb folyóvizei. A Békési-sík a megye vízfolyásokkal alig érintett területe. Ettől Ny-ra illetve D-re a Tisza illetve a Maros, É-ra és ÉK-re a Körösök vízrendszere a felszíni vizek fő befogadója.

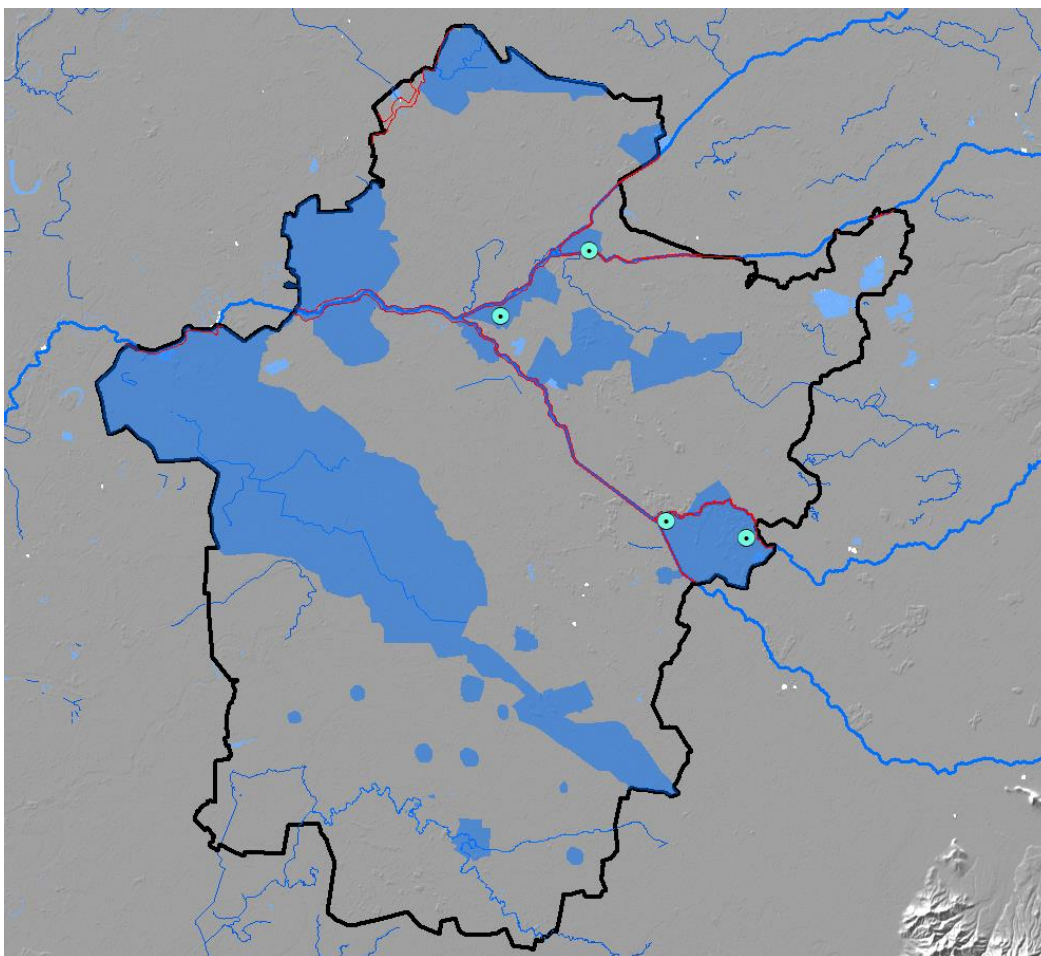
A síkvidék folyamatosságát a viszonylag sűrű folyóhálózat tagolja. A megyének szám szerint 8 folyóvize van: Körösök (Fehér,- Fekete,- Kettős,- Sebes-és Hármaskörös), a Berettyó, a Száraz-ér, a Hortobágy-Berettyó-Békés. Nagyobb állóvizei a Biharugrai halastavak, a Kákafoki-holtág (Magyarország 5. legnagyobb állóvize), a Békéscsabai Téglagyári tavak. A megye hasznosítható felszíni vízkészlete a Körösök természetes vízhozamából, a külföldről és a Tiszából átvett vízkészletből, medertározásból, valamint felszín alatti vízből származó szenny- és használtvizekből tevődik össze.

A folyóvizek mellett a folyószabályozás jellegzetes sajátos eredménye a holtág nagy száma is színesíti a megye vízrendszerét. A XIX. századi folyószabályozások során a kanyarulatok átmetszésekor jelentős számú holtág képződött, a folyók felhagyott szakaszai holtmedrekké, csatornává váltak. A holtmedrek vízpótlásukat belvizekből, csurgalékvizekből, s a települési szennyvizekből kapták. A nagyobb holtágoknak újra meg kellett teremteni a kapcsolatát a folyóval, előbb a belvizek bevezetése, majd a mezőgazdaság vízigényeinek ellátása

miatt. Békés megyében a Körösök mentén 33 db 5 ha-nál nagyobb, valamint 31 db 5 ha-nál kisebb holtmeder található, melyek közül 21 db holtág teljesen száraz. A Szarvas-Békésszentandrás holtág az ország ötödik legnagyobb vízfelületű állóvize, a Tiszántúl legnagyobb vízfelületű holtága.

A holtágak „elhalási” folyamata az utóbbi évtizedekben felgyorsult, a nagy vegyszer és műtrágya adagokat használó gazdálkodás, az intenzív halasítás, a növényevő halak telepítése, valamint a víziszárnyas tenyésztés megjelenésével. Rohamosan növekedett a lakossági igény a hétvégi kertek, az üdülőtellek és a vízparti szabadidő eltöltése iránt.

A Körösök-vidéken a táj zöldfelületi indexe a legrosszabb az országban. A szűkös zöld háttérrel rendelkező vízpartok iránt a lakosság szinte irreális igényeket támaszt.

8. ábra Vízfolyások és OTTr vízminőségvédelmi övezet, elsőrendű védelmi vonal, tározók

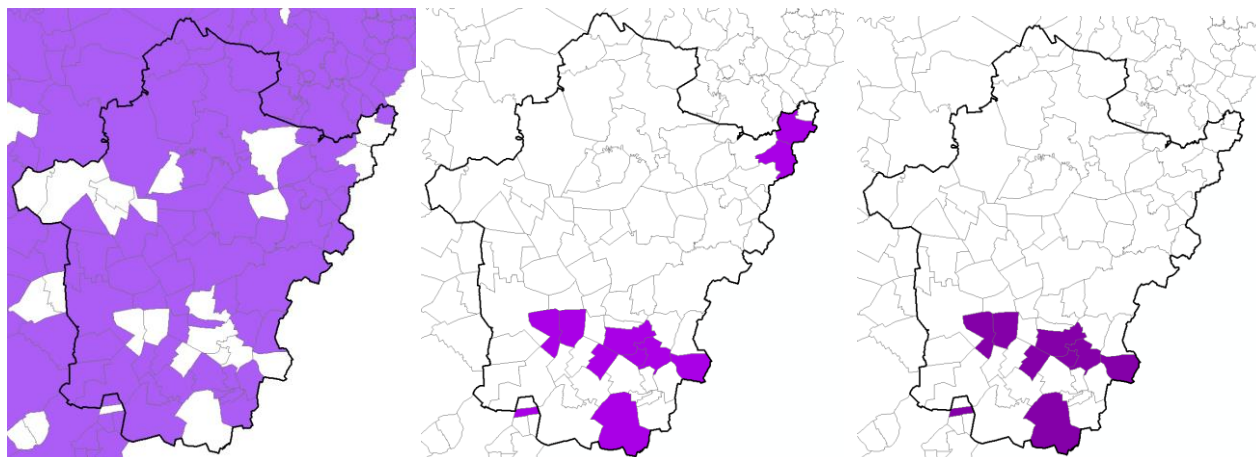
A térség felszín alatti vízkészlete teljes egészében a laza, törmelékes, rétegzett képződményekben található, amelyek a medencealjatot képező, mélybe süllyedt alaphegységekre rakódtak le, igen nagy vastagságban. A felszín alatti vizek vízminőségi problémáit nem szabad figyelmen kívül hagyni. Jellemzően egyes vizeknél magas a vas-, mangántartalom, a másoknál az ammónia, a nitrát és nitrit tartalom. A talajvíz minőségére vonatkozóan egyes részekben uralkodóan nátrium-szulfátos, nátrium- és kalcium-hidrogénkarbonátos, helyenként nátrium-magnézium-kloridos. A Dél-Alföldi rétegvizek további problémája, hogy a megadott határérték (0,05 mg/l) kétszeresénél több arzént tartalmaz a megye középső és északi részén lévő rétegvíz.

A felszín alatti vízkészletek sérülékenysége alapján Békés megyében a sérülékeny vízbázisú települések száma magas.

A felszín alatti víz gyógyvízzé minősítése több helyen megtörtént és több helyen gyógyfürdők is kiépültek. Természetes gyógytényező felhasználásával működő gyógyfürdők Gyulán, Orosházán, Szarvason, Békéscsabán, Békésen, Gyomaendrődön találhatók.

A megye vízrajzának sajátos vonása a **belvíz** általi fokozott veszélyeztetettség. A magas talajvízszint, a mély fekvés és a minimális lejtés következtében a gyenge lefolyás hóolvadást követően és csapadékos időszakokban hetekig, hónapokig tartó belvíz borítottságot okoz, amely a megye jelentős részén veszélyezteti a mezőgazdasági termelést, de még a lakott területek egy részét is.

A felszín alatti vizek érzékenységről a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet I. számú melléklete ad tájékoztatást. Békés megyében az alábbi területek esnek a különböző érzékenységi kategóriákba.

9. ábra Érzékeny / fokozottan érzékeny / kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőségi területek

Vízminőségvédelem

A felszín alatti talajszennyeződések kb. 50 %-a szénhidrogén eredetű, kb. 40 %-a állattartási eredetű és a fennmaradó kb. 10 % növényvédő-szer, állati hulladék vagy nehézfém tartalmú hulladék, ill. technológiai eredetű szennyvíz szikkasztásból adódik. A jelenlegi csatornázottság mellett is, a talajba szikkadó szennyvíz mennyisége jelentős, eléri a 14000 m³/nap mennyiséget, amely a talaj, talajvíz, rétegvizek elszennyeződését okozzák. Különösen a megye északi részén, ahol a vízbeszerzés kisebb talpmélységű rétegvizes kutakkal történik, komoly veszélyforrása a helyi vízbázisoknak.

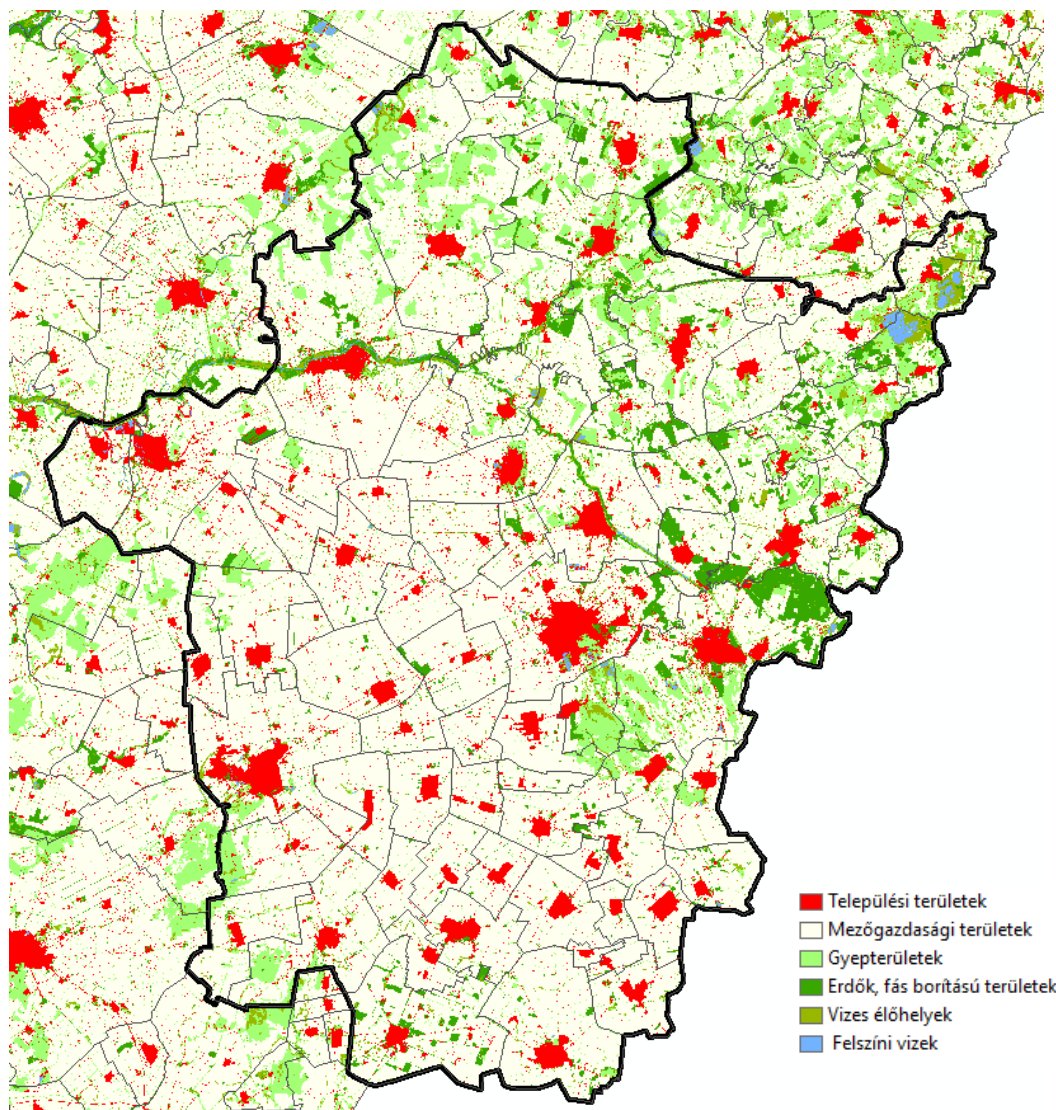
A megvalósított csatornázási és szennyvíztisztító telep létesítési beruházások ellenére a megye 75 településéből még mindig 33 település nem rendelkezik szennyvíz közcsatorna hálózattal.

Éghajlat

Békés megye klíma adottságaiban DK-i fekvéséből következően a kontinentális jegyek éreztetik hatásukat. Éghajlata az Alföld és középső és északi részeihez képest melegebb és szárazabb. Éghajlata kontinentális, meglehetősen hideg téllal és meleg nyárral. A csapadékháztartása jobb az alföldi átlagnál, ugyanis a területtől légvonalban mindössze 60–70 km-re emelkednek az Erdélyi-szigethegység igen magas, 1800 métert is meghaladó láncai (Béli-hegység, Bihar-hegység, Vigyázó-hegység), ezért megugrik az éves csapadék-mennyiség, 550–600 mm-re. Az évi napsütéses órák száma is magas országos viszonylatban. A megye klímája uralkodóan száraz, ariditási indexe magas

Felszínborítás, területhasználat

A megye a 2018-as felszínborítási adatok alapján az országos átlaghoz képest kedvezőtlen ökológiai adottságokkal rendelkezik.

10. ábra Felszínborítás (Forrás BFKH, 2018)

A burkolt felszínek, a kivett területek aránya az országos átlagnál 2%-al ugyan alacsonyabb. (mesterséges felszínek közé soroltuk a belterületeket és a közlekedési létesítmények burkolt felületeit), de a mezőgazdasági területek az országos 49 %-nál jóval magasabbak. A megyében az agrárterületek nagysága eléri a 74 %-ot. Agrárterületek alatt a szántóterületeket és az állandó kultúrákat értettük (szőlő és gyümölcsös).

A megye általánosságban véve az ország éléstára. Termőtalaja jó minőségű, akár 35 aranykoronát is meghaladó termőtalajértékekkel. Itt termelik a megyék között a legtöbb kukoricát, búzát és árpát is. Szintén élvonalban van a terület cukorrépa, kender, zöldség-gyümölcs termelésében is. Az állatállomány is jelentős, bár jócskán csökkent 1988 óta, de még így is itt tarták a legtöbb sertést, de jelentős a baromfi, víziszárnyasok és juhok állománya is. A legmagasabb sikértartalmú és legjobb minőségű búzát is a békés megyei földjeiről aratják le, itt fejlesztették ki az 1974-ig igen népszerű Bánkúti búzát, melynek minőségét a termesztés 1974-es megszüntetése óta sem sikerült ismét elérni. Ezekből is levonható, hogy abszolút mezőgazdasági jellegű a megye, aminek számos hátránya is van.

A gyepterületek és a vizes élőhelyek aránya is alacsonyabb 1-2%-al az országosnál, a belterjes állattartás és általánosságban az állatállomány csökkenése miatt a gyepterületek is folyamatosan csökkennek. A

legjelentősebb különbség a megye erdősültségében figyelhető meg, az országos 26%-os képest csak 6 %-os Békésben az erdősültség.

Név	ha	megye %	országos %
Agrárterületek	413 730	74	49
Erdők és egyéb fás szárú növényzet	33 183	6	26
Felszíni vizek	2 496	0	1
Gyepterületek és egyéb lágy szárú növényzet	52 910	9	10
Mesterséges felszínek	44 658	8	10
Vizes élőhelyek	15 259	3	4

10. táblázat Felszínborítási adatok (2018)

Művelési ágak aránya

A felszínborítás adatok mellett a területhasználati, művelési ág adatok adhatnak képet a megye ökológiai állapotáról, a tájhasználat intenzitásáról. Míg a felszínborítás elsősorban a borítottsági adatokon alapul, a területhasználati adatok már az egyes területhasználat típusokat is figyelembe veszik (pl. az erdő vagy egy gyepterület a kivett kategóriába esik ha honvédelmi területként van nyilvántartva.) A művelési ág változását a rendelkezésre álló TEIR adatok alapján tekintettük át. A területhasználati adatok 1993-2018 közötti 26 év változásait, trendjét mutatják. A negyed évszázad alatt jól megfigyelhető az erdőterületek növekedése, a gyepterületek, a szántók kismértékű de folyamatos csökkenése. (A trendet a 2018-as adatok kissé zavarják, de itt tapasztalható eltérések oka valószínűleg az eltérő adatforrás lehet. Utóbbi esetben a BFKH adatait illesztettük a KSH TEIR adatbázisához.)

év	erdő	gyep	gyümölcsös	halastó	konyhaker	kivett	nádas	szántó	szőlő
2018	28014	46054	1771	2705	1779	67800	1114	413555	178
2015	26022	30741	1046	1126	5097	93842	859	382994	98
2010	25250	29281	927	2126	5097	94953	1021	376145	87
2006	12598	44711	991	2784	6067	80393	1295	392697	114
2000	12585	42928	1346	3236	6067	81738	1398	390980	192
1995	10703	47783	1363	2572	2400	59303	959	414522	234
1993	11779	46662	1311	2572	2414	59337	953	414938	230

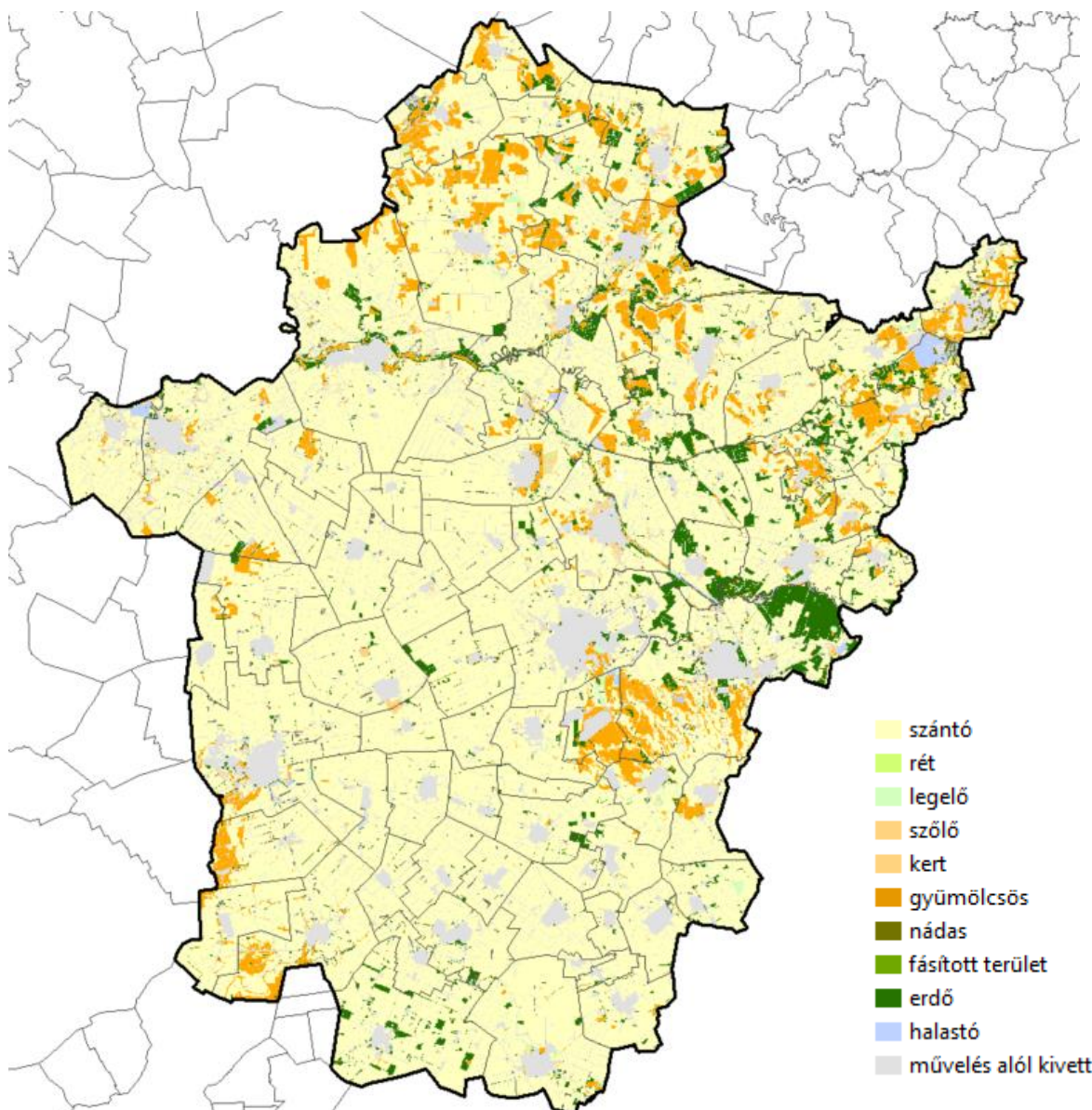
11. táblázat Művelési ágak változása a KSH TEIR adatbázisa alapján ha-ban (forrás: TEIR)

A BFKH Földmérési, Távérzékelési és Földhivatali Főosztály TAKARNET nyilvántartása származó 11 kategóriába sorolja a területhasználatokat. Az adatok hasonlóak a felszínborítottsági adatokhoz, a nyilvántartás alapján a megye erdősültsége itt csak az 5%-ot éri el.

művelési ág	ha	%
szántó	413555	73,5
rét	3526	0,6
legelő	42528	7,6
szőlő	178	0,0
kert	1779	0,3
gyümölcsös	1771	0,3
nádas	1114	0,2
erdő	27525	4,9

kivett	67800	12,0
halastó	2705	0,5
fásított terület	489	0,1

12. táblázat Művelési ágak megoszlása a Takarnet adatok alapján

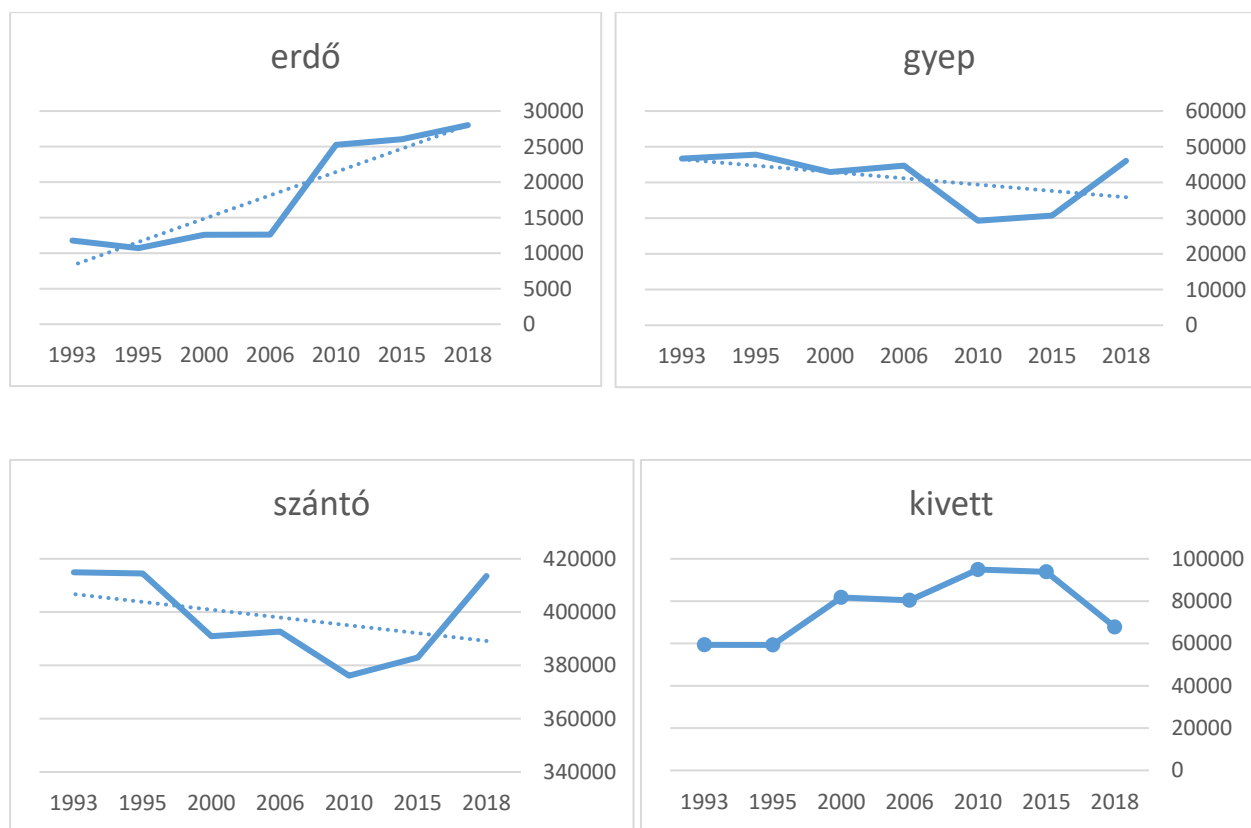
11. ábra Művelési ágak a BFKH Takarnet adatbázisa alapján (2018)

A TAKARNET nyilvántartási adatok és a térkép alapján jól látható, hogy Békésben a szántóterületek aránya jóval az országos átlag felett van. A rét, legelő arány az országosnál kissé alacsonyabb. Az erdőterületek aránya az országosnál jóval alacsonyabb. A kivett területek aránya az országosnál kisebb.

Általánosan jellemző tendencia 2010–18. között a termőterület kismértékű csökkenése és az erdőterületek növekvő aránya.

Az 1993-2018 közötti időszak alatt a művelési ágak változását a gyepterületek és a szántók kismértékű, folyamatos csökkenése jellemzi. A szántóterületek aránya 74 %-os. A talajok defláció általi erodálódását a mezővédő erdősávok, mezsgyék, ökológiai folyosók telepítésével indokolt és kívánatos csökkenteni. Ez mind a talajok termőképességének megóvása, mind pedig a fenntartható mezőgazdaság szempontjából

elengedhetetlen. Békés megye és Magyarország szempontjából is kiemelt jelentőségű, hogy a termőföldek minőségét megóvjuk, a beruházások tervezése és kivitelezése során elsőrendű szempont legyen a talajvédő gazdálkodás feltételeinek fenntartása.

12. ábra Művelési ágak változása 1993-2018 között (forrás: KSH és BFKH)

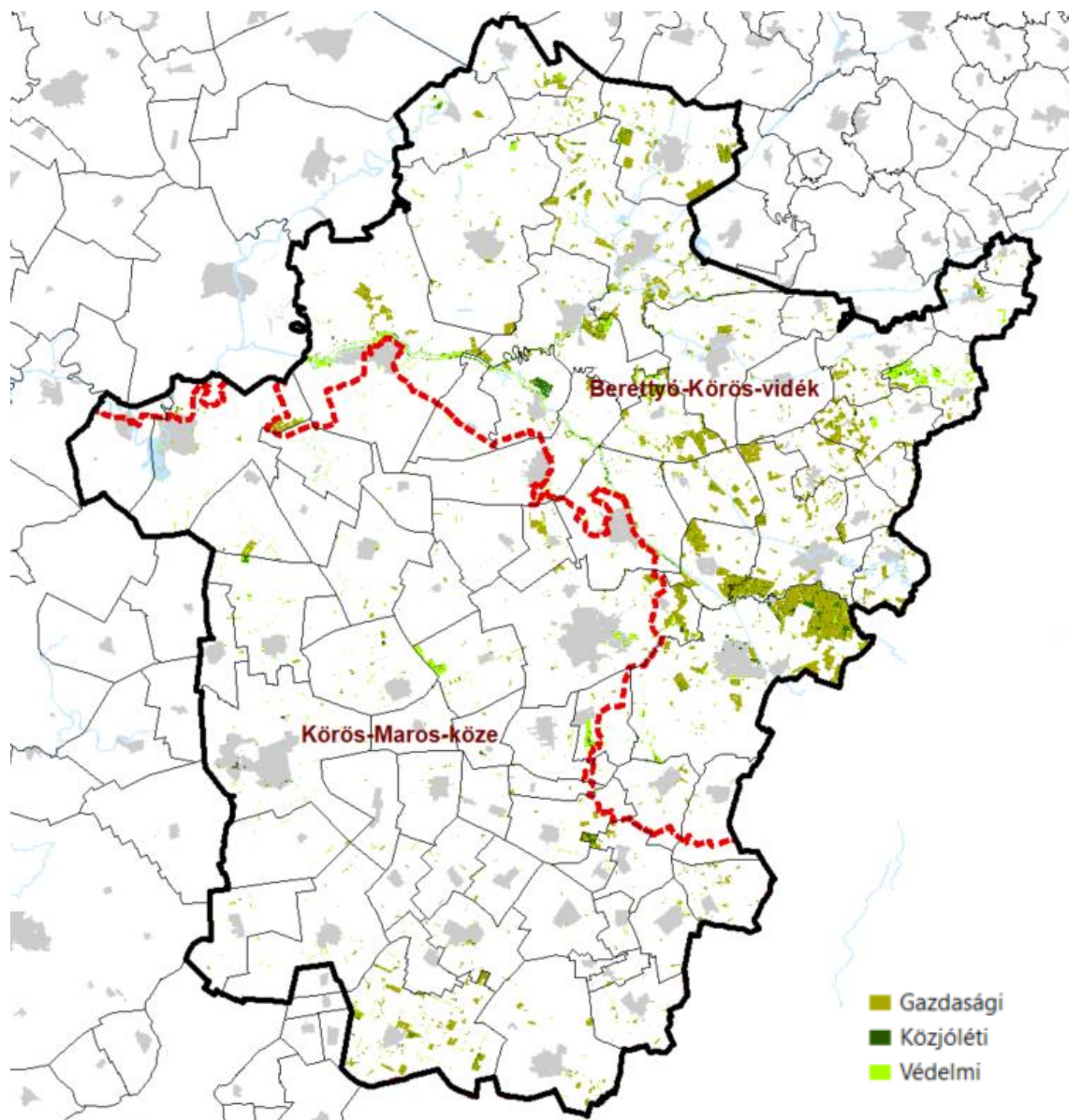
Erdőterületek

A területhasználat adatokból kiemelve érdemes megvizsgálni a legnagyobb ökológiai értékkel rendelkező erdőterületeket. Az erdőterületek a felszínborítási adatok alapján a megye 6 %-át, a Takarnet művelési ág térképe alapján csak 4,9 %-t fedik le. (Az eltérés oka, hogy a felszínborításban olyan kis méretű területek is fás borításúként szerepelnek, amelyek a Takarnet nyilvántartásában nem szerepelnek. Az erdőtervezett területek között a kisebb fás borított felületek nem jelennek meg.) Az erdőtervezés alatt álló területekről pontosabb képet kaphatunk a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatósága (NÉBIH) erdőadattára alapján. A megye területe két erdőgazdálkodási táj szerint került felosztásra. Az erdőterületek elsődleges rendeltetését bemutató táblázat szerint a területeken mindenhol a gazdasági rendeltetés az elsődleges. Az országos átlaghoz képest (gazdasági 58%, védelmi 35% , közjóléti, 1% , egyéb 5,8%) minden kistájban jóval magasabb a gazdasági erdők aránya.

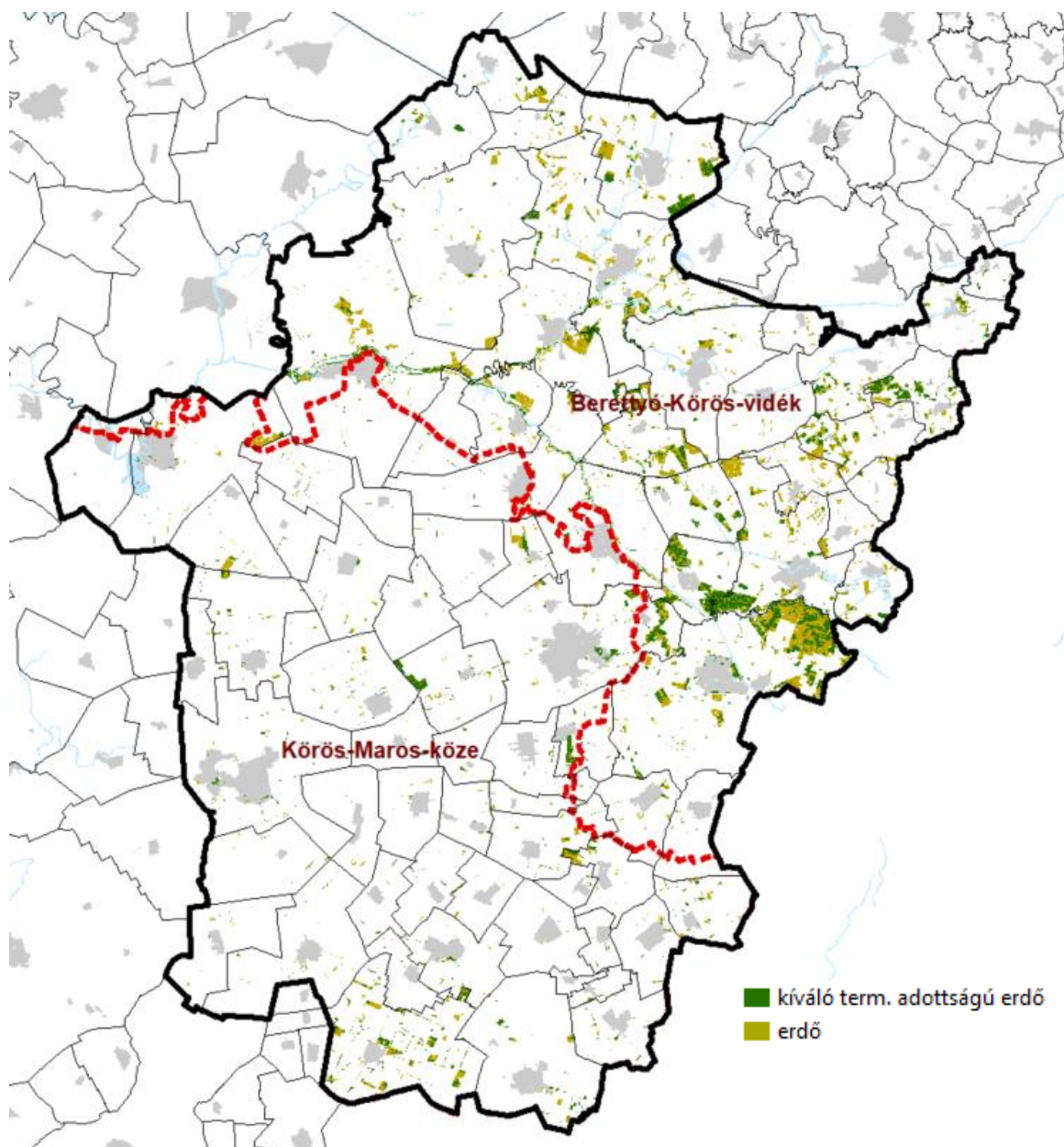
Erdőgazdálkodási táj és kiemelt termőhelyi adottságú erdő terület (%)	Rendeltetés	ha	%
Berettyó-Körös-vidék 41,9 %	Egyéb	1 879,0	8,4
	Gazdasági	16 560,5	74,2
	Közjóléti	164,9	0,7
	Védelmi	3 724,5	16,7
Körös-Maros-köze 49,3 %	Egyéb	275,5	4,8
	Gazdasági	3 506,8	61,7

	Közjóléti	132,6	2,3
	Védelmi	1 772,3	31,2

13. táblázat Erdőterület megoszlása erdőgazdálkodási tájanként az elsődleges rendeltetés szerint (forrás: NÉBIH, 2018)

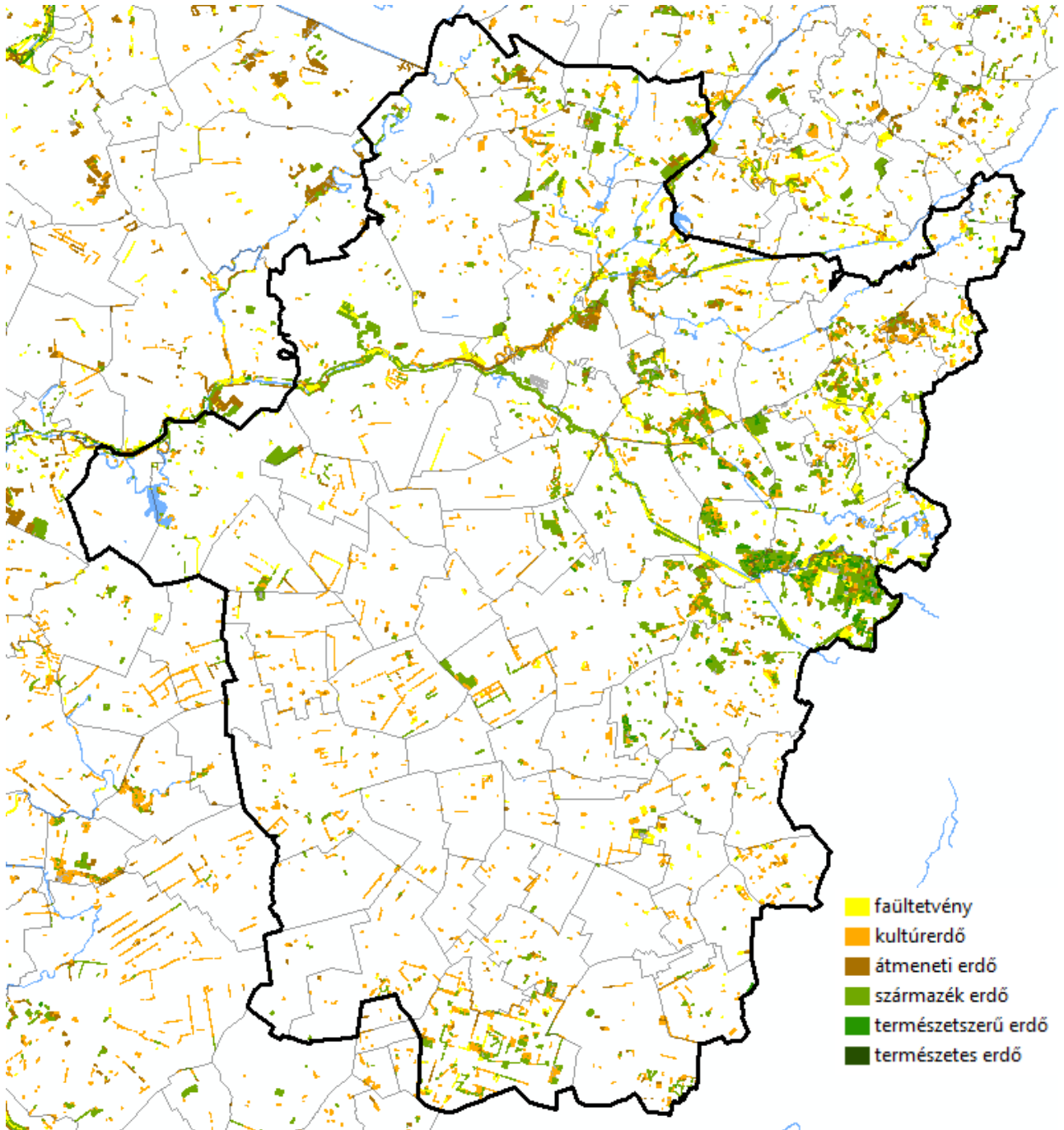
13. ábra Erdők elsődleges rendeltetés szerint

14. ábra Erdőtervezett területek és kiváló termőhelyi adottságú erdőterületek

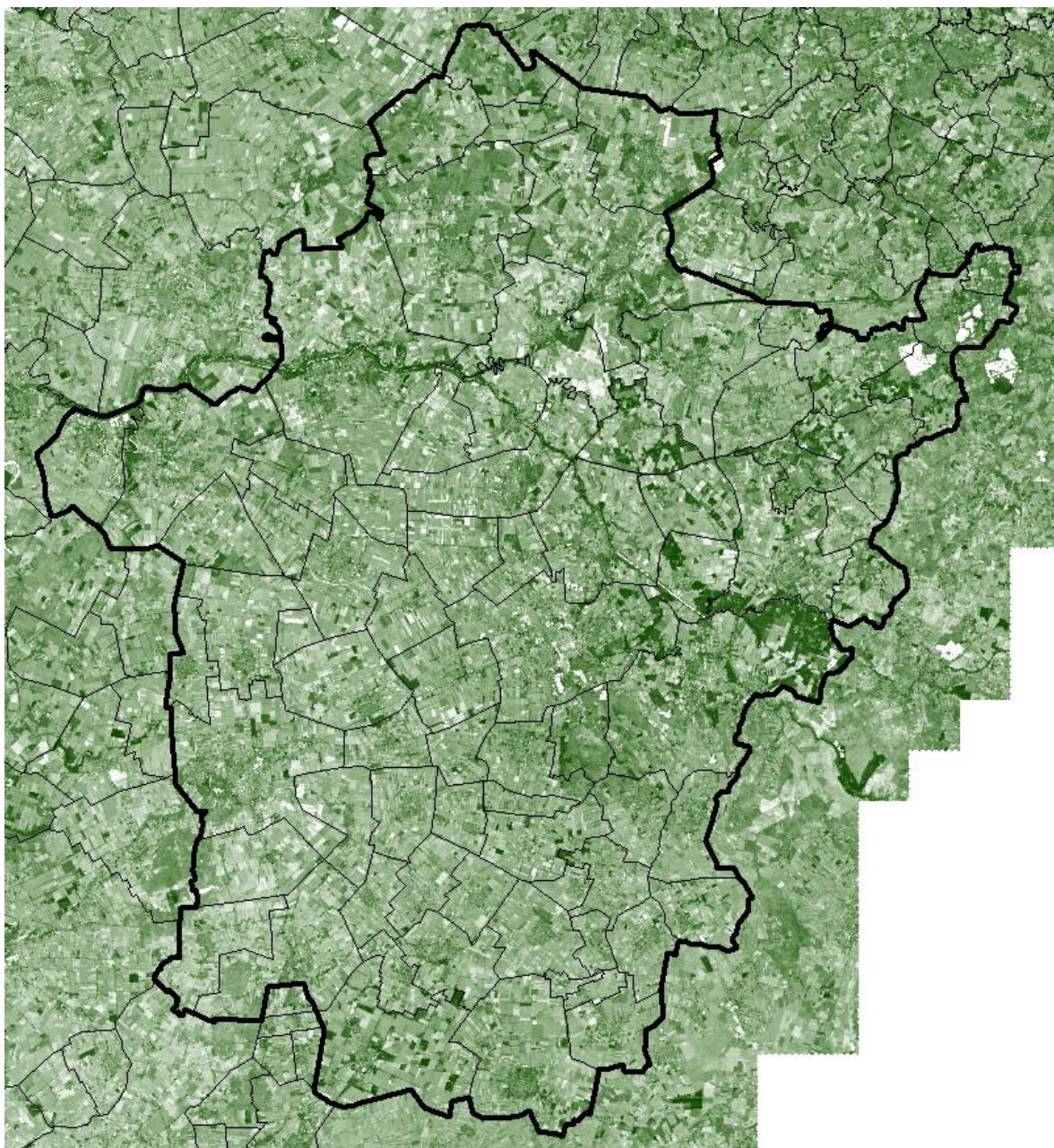
Az erdőterületek elsődleges rendeltetése és a kiváló termőhelyi adottságú erdőterületek mellett az erdők állapotát jól mutatja az erdő természetességi mutató. Békés megyében az elaprózott erdőállomány jellemzően faültetvény és kultúrerdő. Természetszerű és származékerdő a nagyobb egybefüggő foltokban fordul csak elő.

Az erdőállomány adattár szerint, 2013-2018 között az erdőterületek folyamatos növekedése figyelhető meg, jellemzően a megye dél-nyugati részén.

15. ábra Erdők természetessége (forrás: NEIH erdőtérkép)

A felszínborítási kategóriák mellett érdemes megvizsgálni az egyes zöldfelületek, típusok zöld, **biomassza** mennyiségét is, amely az ökoszisztéma szolgáltatások szempontjából lehet kiemelten fontos (pl. CO₂ megkötés). A zöldfelületek oxigéntermelő, CO₂ és pormegkötő képességek szempontjából így minden fotoszintetizáló növényfelület fontos, értékes lehet. A zöld levében található klorofill mennyisége alapján készült NDVI zöldfelület intenzitás térkép jól mutatja a jelenlegi értékes többszintű növényállomány elhelyezkedését. Az űrfelvételből számolt indikátor jól mutatja, hogy még a kivett területként vagy mezőgazdasági területként hasznosított területek is fontosak lehetnek az oxigéntermelés szempontjából. A vizsgálatok alapján a legmagasabb (100%-nak tekintet erdőterületekhez képest a gyepek 55-60% és a szántók is 41-43 % os intenzitás értéket mutatnak éves átlagban.

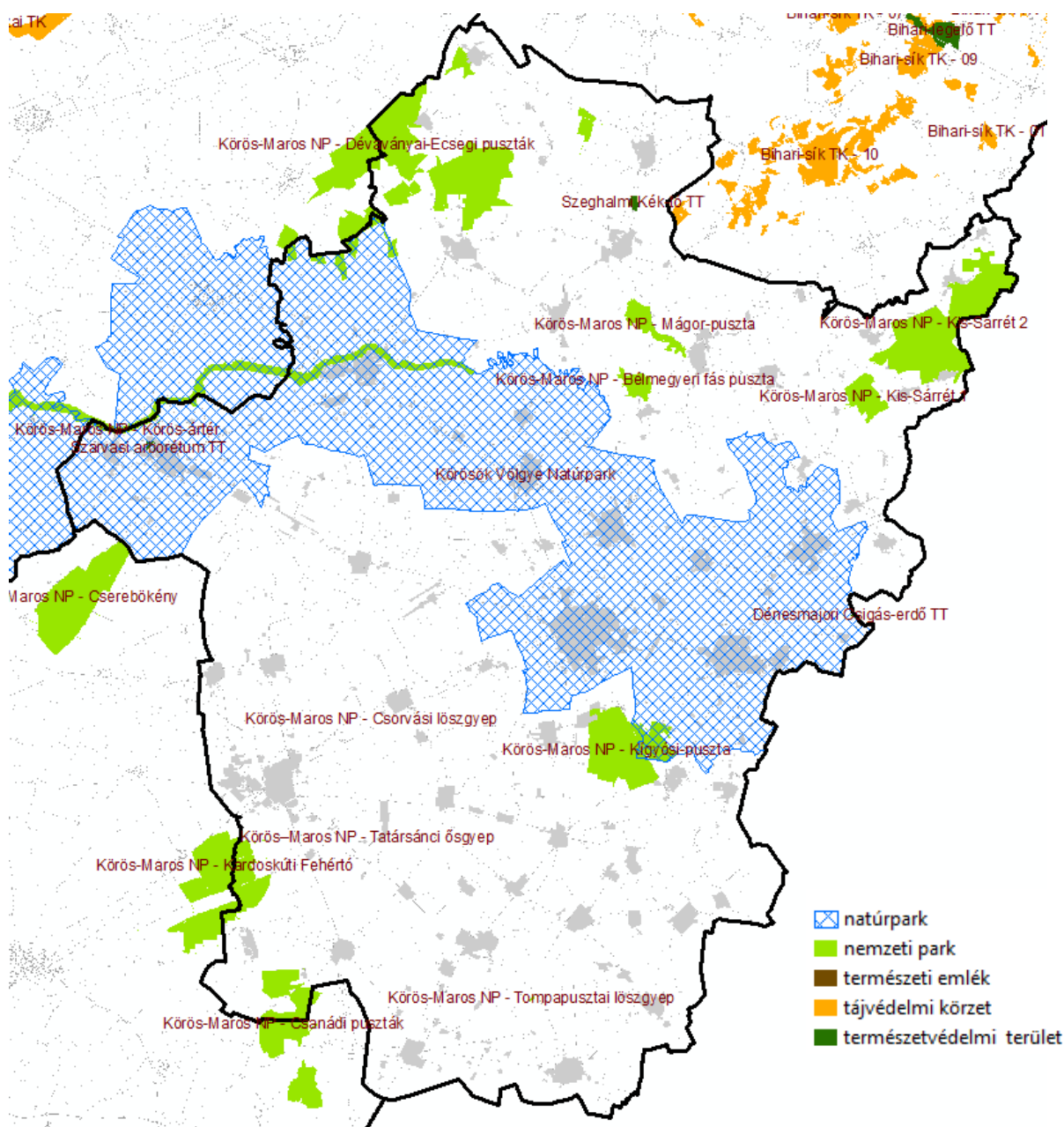
16. ábra Biomassza (NDVI) indikátor (Sentinel 2 műhold - 2017.08.26.)

Természetvédelmi adottságok

Védett természeti területnek a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vagy más jogszabály által védetté vagy fokozottan védetté nyilvánított (kiemelt természetvédelmi oltalomban részesülő) földterület tekinthető. Egyedi jogszabállyal védett természeti területek a:

- nemzeti parkok (NP)
- tájvédelmi körzetek (TK)
- természetvédelmi területek (TT)
- természeti emlékek (TE)

Békés megye területén a természeti értékek döntő többsége már hivatalos oltalom alatt áll. A megye területén a természetvédelmi szakhatóság OKIR TIR adatbázisa alapján az alábbi védett természeti területek találhatók.

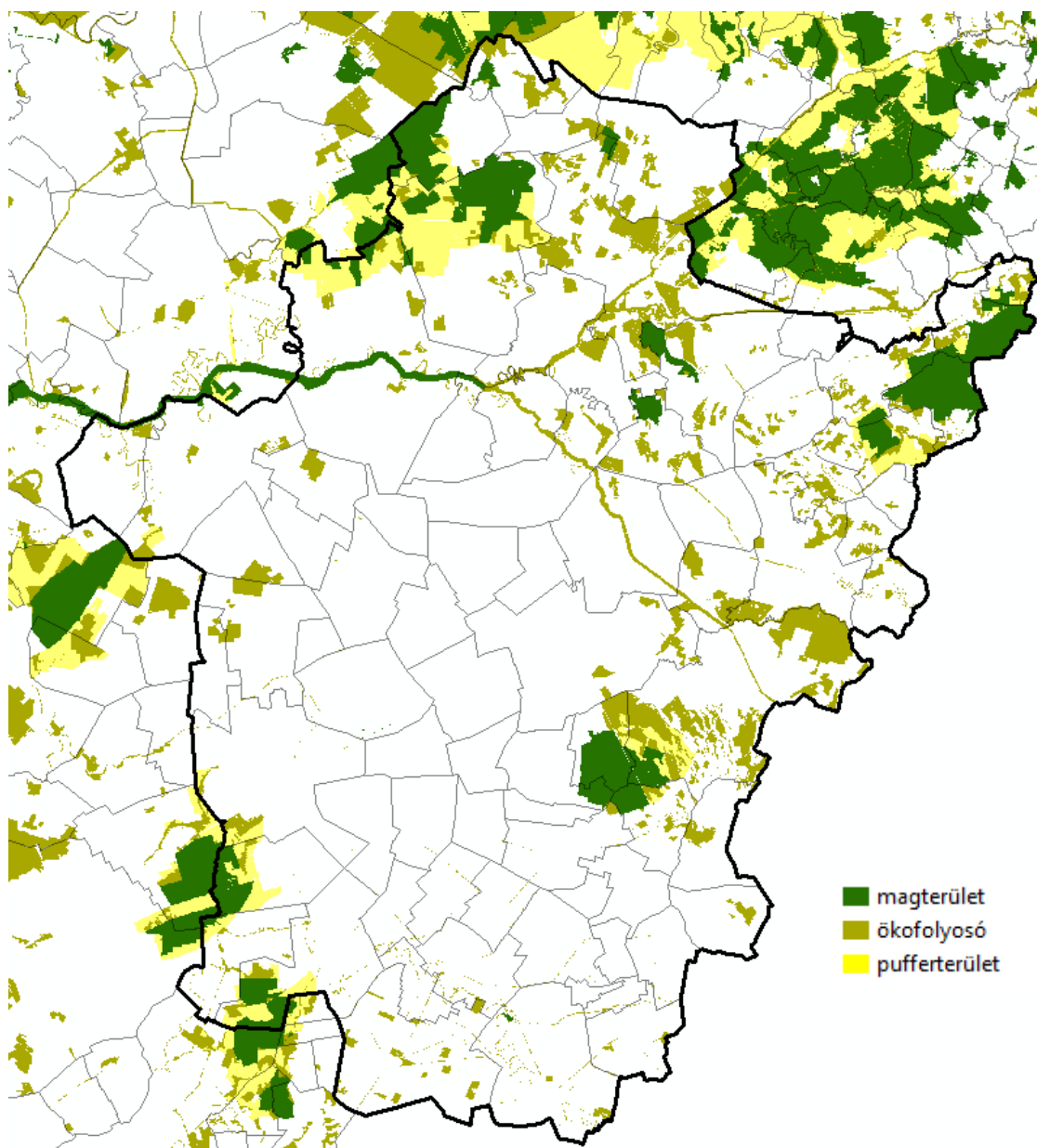

17. ábra Védett természeti terület és natúrpark

Név	ha
Bihari-sík TK	10,1
Dénestetői Csúcs-erdő TT	5,2
Körös-Maros NP - Bélmegyeri fás puszta	642,3
Körös-Maros NP - Csanádi puszták	1579,3
Körös-Maros NP - Cserebökény	0,2
Körös-Maros NP - Csorvási löszgyep	1,5
Körös-Maros NP - Dévaványai-Ecsegi puszták	9795,1
Körös-Maros NP - Kardoskúti Fehértó	1863,4
Körös-Maros NP - Kígyósi-puszta	4780,3
Körös-Maros NP - Kis-Sárrét 1	1118,9
Körös-Maros NP - Kis-Sárrét 2	6879,9

Körös-Maros NP - Körös-ártér	1949,5
Körös-Maros NP - Mágor-pusztta	962,8
Körös-Maros NP - Tatársánci ősgyep	0,3
Körös-Maros NP - Tompapusztai löszgyep	20,8
Szarvasi arborétum TT	45,4
Szarvasi Történelmi Emlékpark TT	0,7
Szeghalmi Kék-tó TT	112,2

14. táblázat Védett természeti területek Békés megyében

18. ábra Országos Ökológiai Hálózat (2019)

Országos Ökológiai Hálózat

Az országos ökológiai hálózat: az országos területrendezési tervben megállapított övezet, amelybe az országos jelentőségű természetes, illetve természetközeli területek és az azok között kapcsolatot teremtő ökológiai folyosók egységes, összefüggő rendszere tartozik, és amelynek részei a magterületek, az ökológiai

folyosókés a pufferterületek. Az OTTrT-ben megjelenő övezet nem természetvédelmi kategória, de magába foglalja a természetvédelmi területek és Natura2000 területek jelentős részét. Békés megye területének 20,1%-a esik az ökológiai hálózat övezetébe.

Az ökológiai hálózat területe a korábbi OTTrT területhez képest a 2019-ben elfogadott tervben 26%-al csökkent.

Név	ha
Magterület	35492,0
Ökofolyosó	41988,5
Pufferterület	35812,0

15. ábra Országos Ökológiai Hálózat területe Békés megyében

A megye területén egy **natúrpark**, a Körösök Völgye Natúrpark helyezkedik el 153535 ha nagyságban.

Natura 2000 Különleges Természetmegőrzési Terület (SAC)

A Különleges Természetmegőrzési Terület olyan közösségi szempontból jelentős természeti értékekkel rendelkező terület, amely a 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet 2. A) és 3. A) számú mellékletében meghatározott faj jelentős állománya, élőhelye, valamint rajta a 4. A) számú mellékletben meghatározott közösségi szempontból jelentős élőhelytípus található. Békés megye területén 26 SAC terület található, amelyek a megye területének 9,1 %-t teszik ki.

Név	Azonosító	ha
Bélmegyeri Fás-pusztá	HUKM20013	652,5
Cserebökény	HUKM20027	1882,4
Csorvási löszgyep	HUKM20007	12,9
Csökmői gyepek	HUHN20105	0,1
Dél-bihari szikesek	HUKM20019	6521,5
Dévaványa környéki gyepek	HUKM20014	13003,1
Fekete-, Fehér- és Kettős-Körös	HUKM20012	1979,7
Felső-Sebes-Körös	HUHN20004	108,9
Gyantái erdők	HUKM20025	221,6
Gyepes-csatorna	HUKM20020	170,2
Gyula-szabadkígyósi gyepek	HUKM20010	10633,9
Hármas-Körös	HUKM20017	2516,1
Hódmezővásárhely környéki és csanádi-háti puszták	HUKM20001	4033,0
Holt-Sebes-Körös	HUKM20018	285,1
Hortobágy-Berettyó	HUKM20015	820,3
Korhány és Holt-Korhány	HUKM20023	49,1
Köles-ér	HUKM20022	71,1
Körösközi erdők	HUKM20011	5635,2
Közép-Bihar	HUHN20013	210,4
Mágocs-ér	HUKM20006	47,3
Mezőhegyes-battonyai gyepek	HUKM20009	94,7
Orosi tölgyes	HUKM20024	57,1
Sarkadi Fási-erdő	HUKM20021	117,5

Sebes-Körös	HUKM20016	1455,2
Száraz-ér	HUKM20004	518,4
Tóniszállás-szarvasi gyepek	HUKM20026	586,7

16. táblázat Natura 2000 Különleges Természetmegőrzési Területek

Natura 2000 Különleges Madárvédelmi Terület (SPA)

A különleges madárvédelmi terület olyan közösségi szempontból jelentős természeti értékekkel rendelkező terület, amelyen az 1. A) számú mellékletben meghatározott közösségi jelentőségű madárfaj, valamint az 1. B) számú mellékletben meghatározott vonuló madárfaj jelentős állománya, illetve élőhelye található, különös tekintettel a nemzetközi jelentőségű és egyéb vizes élőhelyekre.

Név	Azonosító	ha
Bihar	HUHN10003	644,9
Cserebökényi-puszták	HUKM10005	4979,8
Dévaványai-sík	HUKM10003	21936,3
Kígyósi-puszta	HUKM10001	8771,9
Kis-Sárrét	HUKM10002	8340,1
Vásárhelyi- és Csanádi-puszták	HUKM10004	8291,9

17. táblázat Natura 2000 Különleges Madárvédelmi Területek

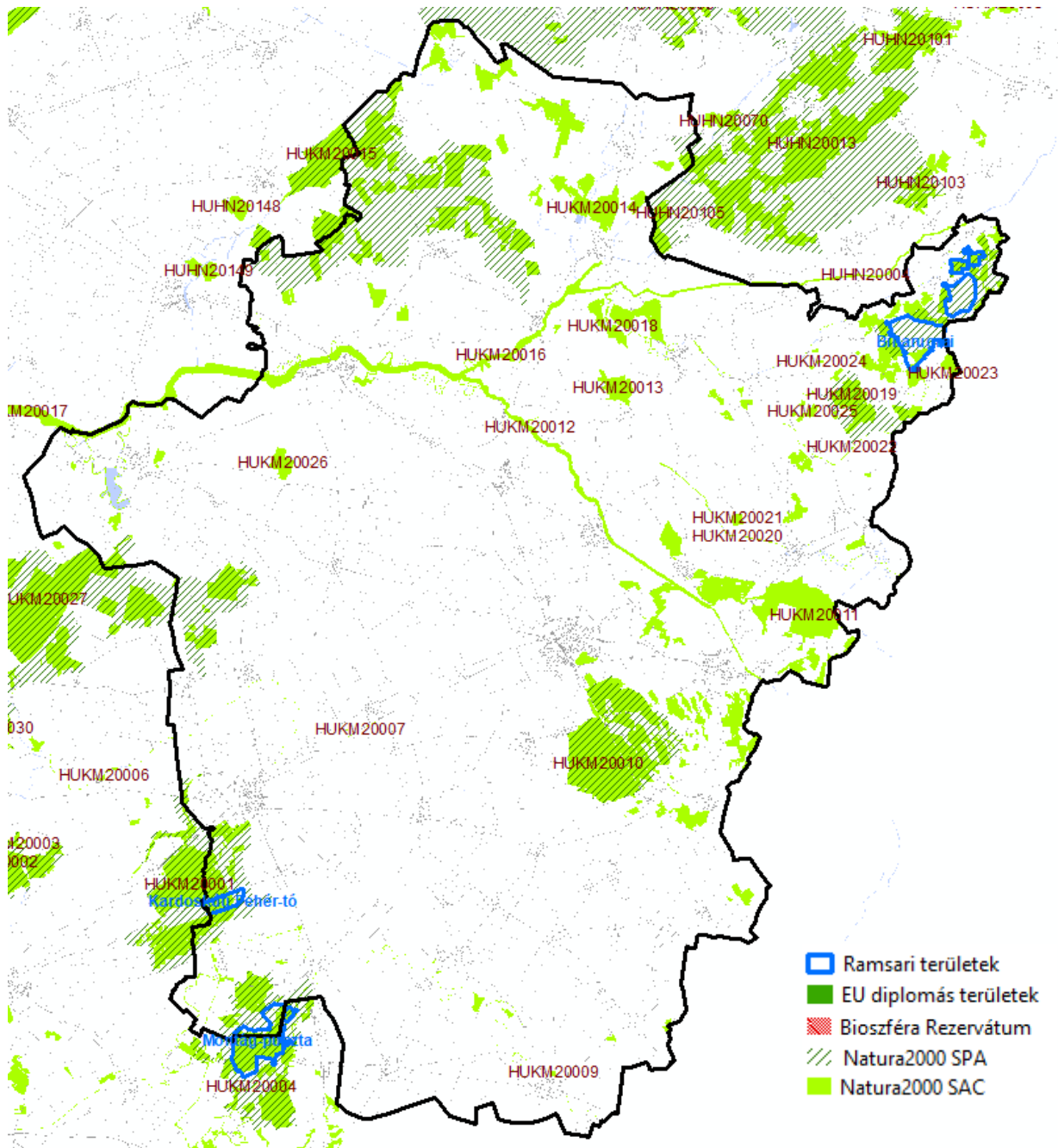
Bioszféra Rezervátum a megye területén nem található.

Ramsari terület

A Ramsari terület a különböző vizes élőhely (wetland) megnevezésű területeket öleli fel.

Név	ha
Biharugrai	2780,9
Kardoskúti Fehér-tó	492,2
Montág-puszta	723,6

18. táblázat Ramsari terület

19. ábra Ramsari területek, Bioszféra Rezervátum, EU diplomás területek, Natura 2000 védett területek
Barlangok védőövezet

A területen nincs ilyen védett kategória.

EU diplomás terület

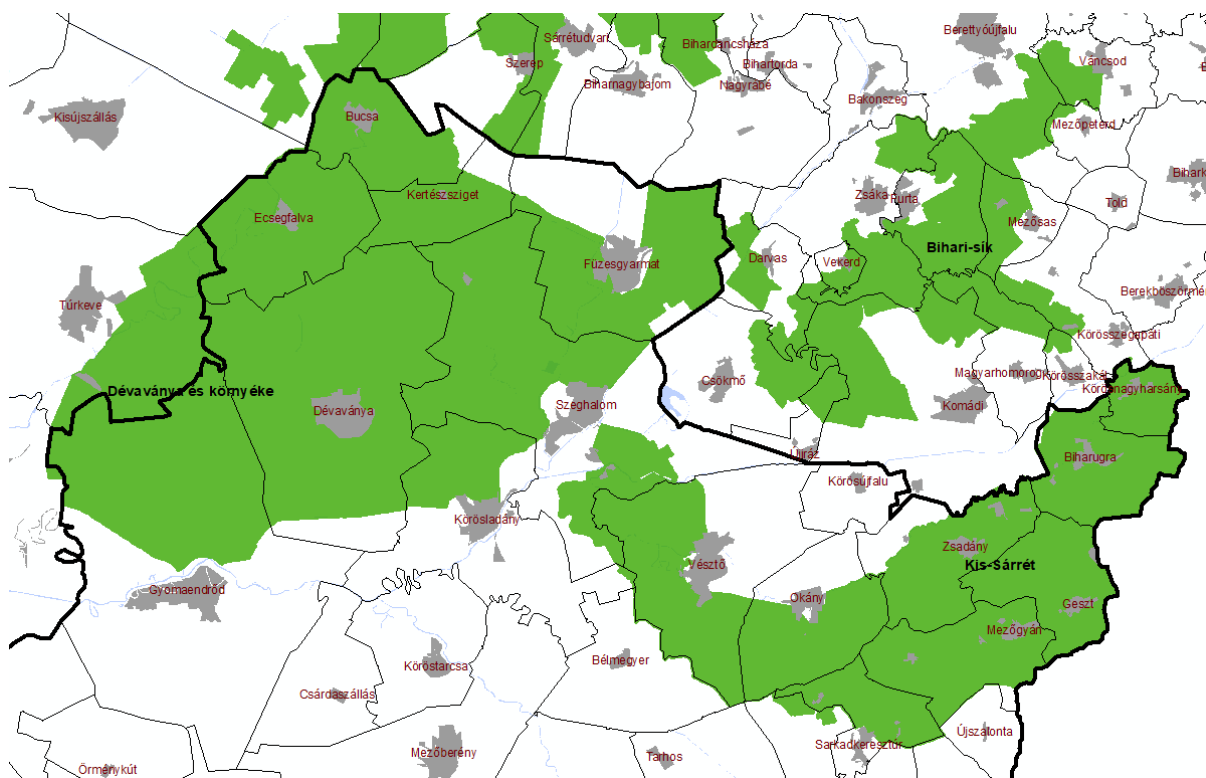
A területen nincs ilyen védett kategória.

Magas Természeti Értékű Terület (MTÉT)

A Vidékfejlesztési Program zonális természetvédelmi célprogramjai olyan konkrétan lehatárolt, ún. Magas Természeti Értékű Területeken támogatja a gazdákat a természetkímélő gazdálkodási módok kialakításában és fenntartásában, ahol a mezőgazdasági hasznosítás folytatása különösen fontos feltétele az élővilág, a tájkép valamint az épített és történeti értékek hosszú távú megőrzésének. Békés megye területét három

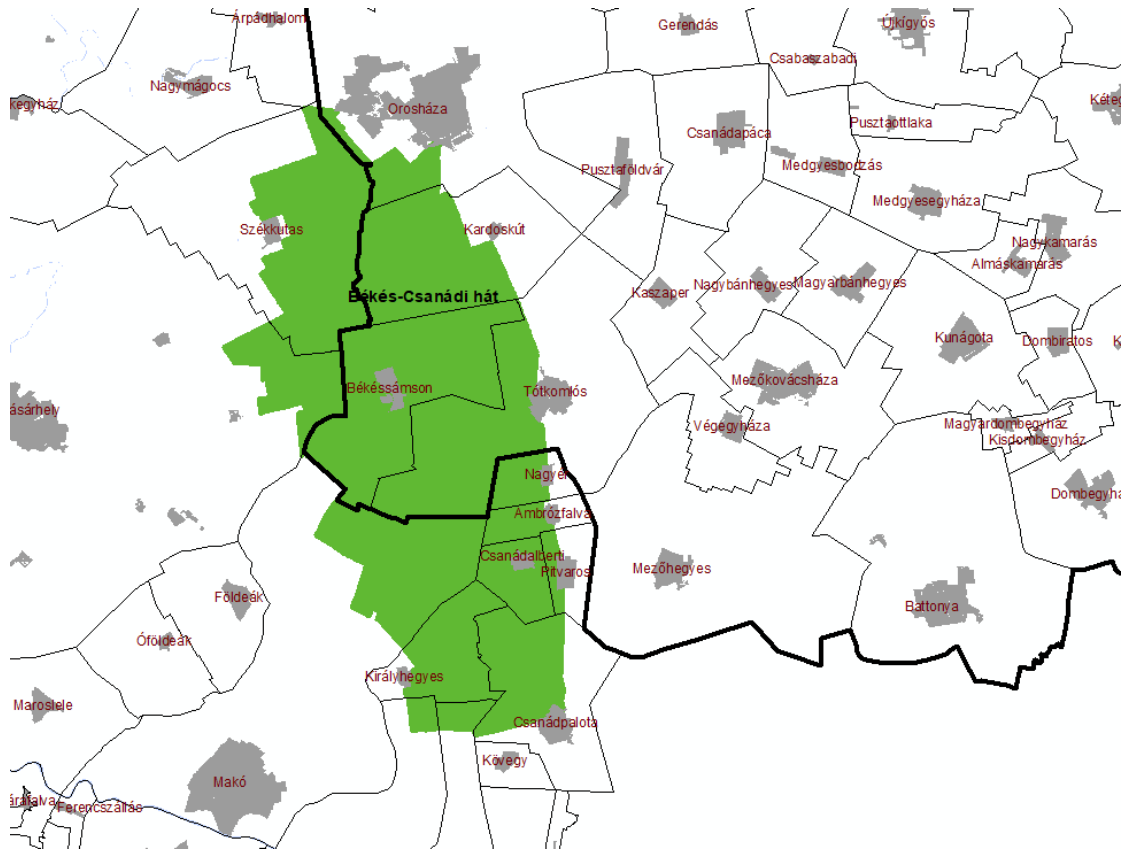
zobális természetvédelmi program is érinti: Dévaványa és környéke MTÉT, a Kis-Sárrét MTÉT és a Békás-Csanádi MTÉT.

A Dévaványa és környéke MTÉT a Berettyó és Körösvidék hordalékán kialakult Dévaványai-síkon helyezkedik el. A Magas Természeti Értékű Területen szinte mindenhol megtalálhatók az egykori folyómedrek, morotvák, erek és az ezekből kiemelkedő szigetek maradványai. A terület a Hortobágy-Berettyó mellett elterülve, jellegét tekintve mentett ártéri táj, kiszáritott és elszikesedett puszták és szántóföldek mozaikja. A Kis-Sárrét MTÉT-en a folyószabályozásokat követően az alapvetően medencei jellegű vízivilágnak a nagy kiterjedésű pusztáknak, legelők csak hírmondói, halastavak, mocsárfoltok, kisebb belvizes területek maradtak. A szabályozások előtti medervonulat, a Holt-Sebes-Körös partmente adja az MTÉT területének javarészét.

20 ábra Dévaványa és környéke MTÉT és Kis-Sárrét MTÉT

A Maros ősi hordalékkúpján fekvő löszháton a Tisza, a Maros és a Hármaskörös folyóktól mentesített árterületen feltöltődött egyenletes síkságot az egykori holtágak és medrek szabdalják fel, teszik változatosabbá. A terület egyik legkiemelkedőbb értékét képviselő időszakos szikes tava, a Kardoskúti Fehértó, amely számos védett és fokozottan védett madárfaj, vonuló, táplálkozó és költőhelye. A gyepterületek tekintetében a hagyományos rét-legelő, gazdálkodás újraélesztése, fenntartása, illetve a területre rendkívül kedvezőtlenül ható vízrendezés káros hatásainak megszüntetése, és az azelőtti állapotok visszaállítása a cél.

21. ábra Békás-Csanádi MTÉT

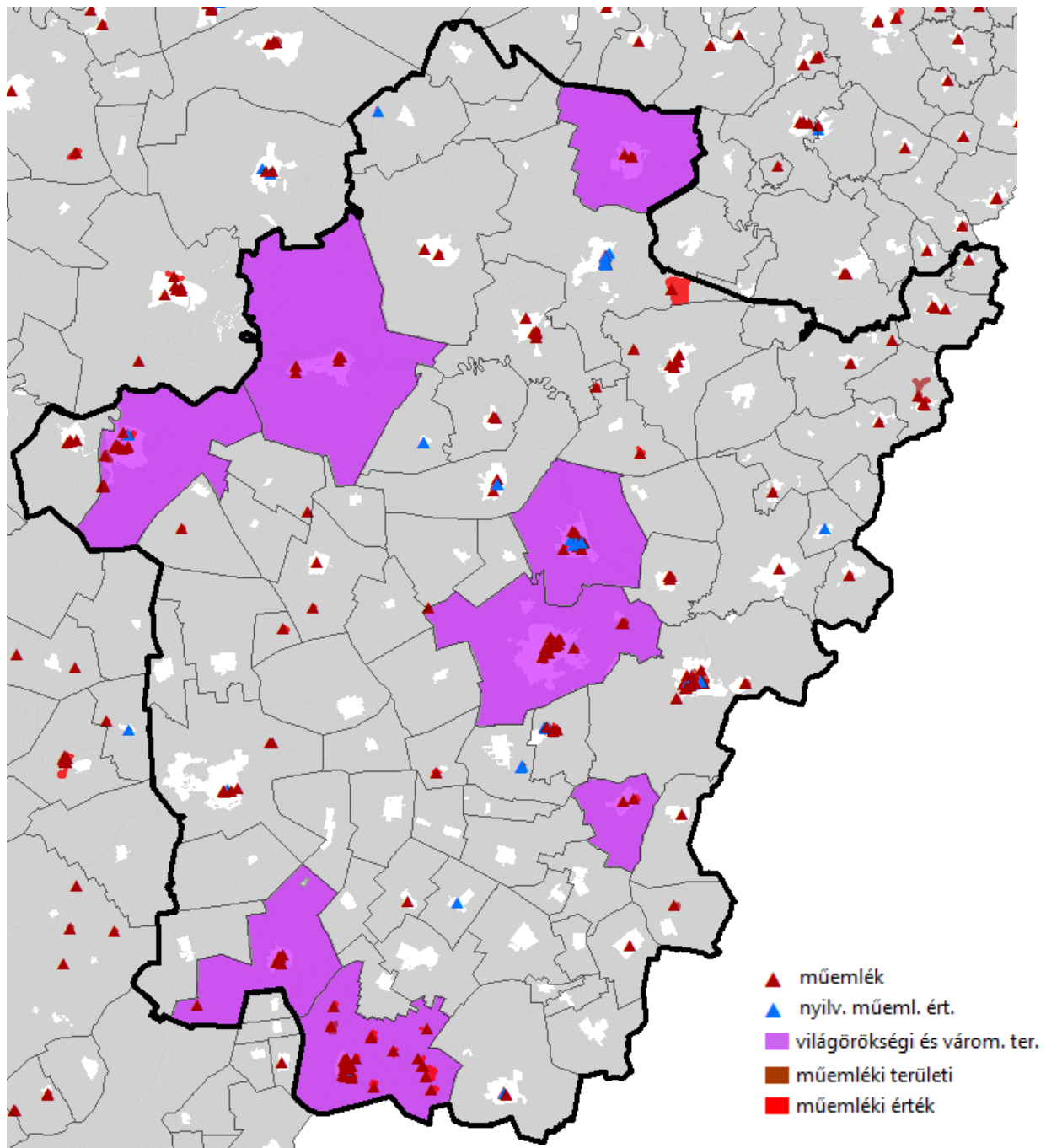
Építészeti örökség és kulturális örökség

Az építészeti örökség védelmének szintjeit az Építési törvényből (1997. évi LXXVIII. tv.) szabályozza. **Nemzetközi építészeti örökség** - a "Világörökség jegyzék"-ben nyilvántartott világörökségi vagy világörökség várományos terület. A világörökségi és várományos területeket az OTTr jeleníti meg.

A megye területén Füzesgyarmat, Gyomaendrőd, Szarvas, Békés, Békéscsaba, Kétegyháza, Tótkomlós, Mezőhegyes területét érinti a világörökség és világörökség várományosi terület.

Az építészeti örökség fogalmát a 2001. évi LXIV. törvény (Örökségvédelmi törvény) kiszélesítette és a törvény szerint a kulturális örökség elemei közé a **régészeti örökséget** és a **hadtörténeti örökség** régészeti módszerekkel kutatható elemeit és a **műemléki értékek** (ami lehet egy országos építészeti örökség, nyilvántartott műemléki érték és műemlék), **településkép-védelmi környezete** is beemelte. A definíció szerint a kulturális örökség elemei: a régészeti örökség, a hadtörténeti örökség régészeti módszerekkel kutatható elemei, a műemléki értékek, a nemzeti emlékhely, a kiemelt nemzeti emlékhely és annak 61/1. § (3a) bekezdése szerinti településkép-védelmi környezete, valamint a kulturális javak.

Régészeti örökségnek tekintjük az olyan az 1711 előtt keletkezett- az egyetemes kultúrát, az emberiség történetét, környezetével való kapcsolatát bemutató- emlékeket, amelyek a nemzet történelmének rekonstruálásához, népünk eredetének és fejlődésének történetéhez, az információszerzés fő forrásai. Békés megyében a Miniszterelnökség nyilvántartása szerint **8175** régészeti lelőhely található.

22. ábra Építészeti és kulturális örökség

Műemléki értéknek tekintünk minden olyan építményt, történeti kertet, történeti temetkezési helyet, vagy sajátos területet, valamint ezek maradványát, továbbá azok rendeltetésszerűen összetartozó együttesét, rendszerét, amely hazánk múltja és a magyar nemzet vagy más közösség hovatartozás-tudata szempontjából országos jelentőségű történeti, művészeti, tudományos és műszaki emlék alkotórészeivel, tartozékaival és beépített berendezési tárgyaival együtt.

A **műemléki érték** lehet **nyilvántartott műemléki érték** és a védeltségi eljáráson átment **műemlék**.

A **nyilvántartott műemléki érték** a közhiteles nyilvántartásba vett, a 2001. évi LXIV. törvény alapján általános védelem alatt álló műemléki érték. Műemlékké csak az olyan nyilvántartásba vett műemléki érték nyilvánítható, amelyet jogszabállyal védetté nyilvánítottak.

Békés megye területén **298 műemlék** található, továbbá **49 olyan nyilvántartott műemléki érték**.

A Kötv. 36-40/A. §-ai szerint a műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kertek, a történeti temetkezési helyek és a műemléki területek (**történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet**).

A **műemléki jelentőségű terület** a település azon része amelynek jellegzetes a szerkezete, a beépítésének módja, az összképe, a tájjal való kapcsolata, terei és utcaképei, építményeinek együttese összefüggő rendszert alkotva történelmi jelentőségű és ezért műemléki védelemre érdemes. A területi védelem második kategóriája a **műemléki környezet**. A műemléki környezet a védetté nyilvánított műemlékkel közvetlenül határos ingatlanokat, valamint a közterületek és a közterületekkel határos ingatlanokat jelenti, de ezek kijelölése nem automatikus. **Történeti tájként** védelem alá helyezhető az ember és a természet együttes munkájának eredményeként létrejött olyan kulturális (történeti, műemléki, művészeti, tudományos, műszaki, stb.) szempontból jelentős, részlegesen beépített terület, amely jellegzetessége, egységessége révén topográfiai körühatárolható egységet alkot.

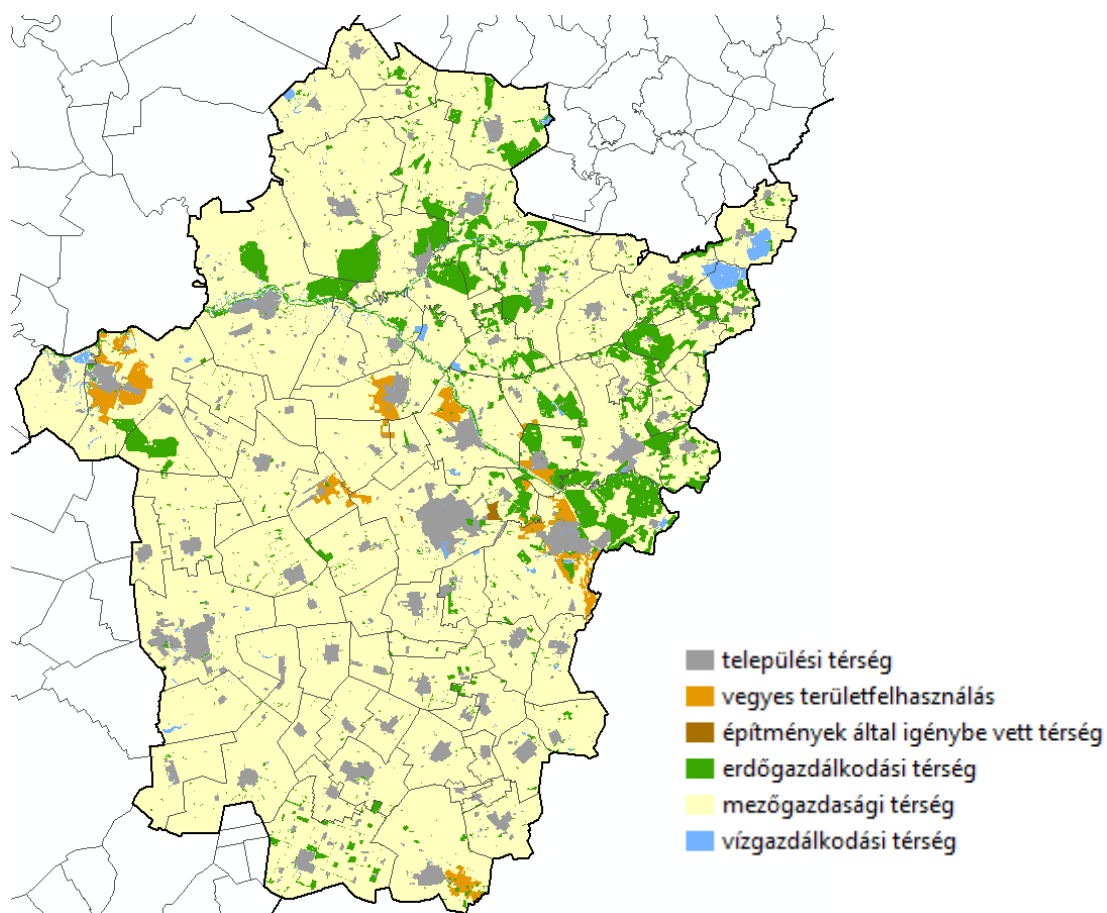
Békés megye területén **224 műemléki környezet** és **egy műemléki jelentőségű terület** (Gyula belvárosának műemléki jelentőségű területe) található.

3.2. A módosítás céljainak megvalósulásával közvetve vagy közvetlenül környezeti hatást kiváltó tényezők, okok feltárása

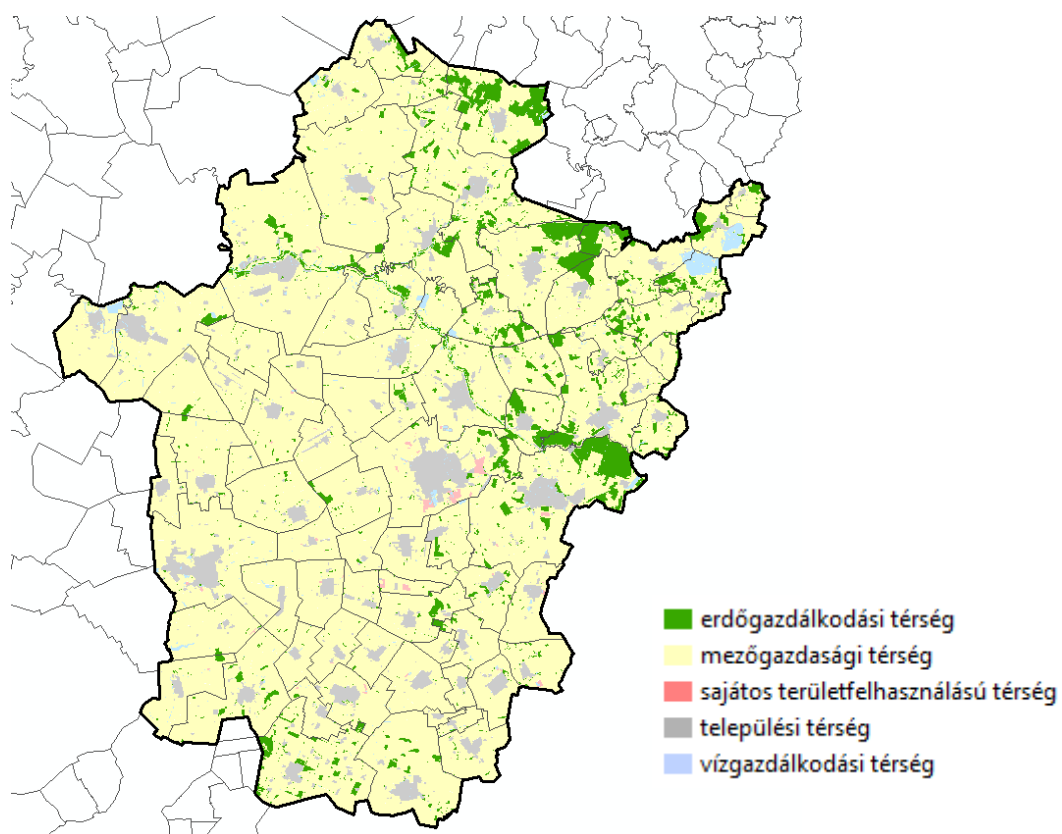
A TrT módosítás egyik célja, hogy az eltelt időszak megváltozott társadalmi-gazdasági viszonyaira reagálva új területfelhasználási szerkezetet, illetve övezeti rendet határozzon meg. A közvetlen környezeti hatás kiváltójának így a megváltozott területszerkezeti tervet és az övezeti szabályozást tekintettük. Az elemzés során ezért a meglévő hatályos területrendezési tervet területfelhasználási szerkezetét, környezeti szempontból kiemelkedő jelentőséggel bíró övezetét és szabályozását hasonlítottuk össze a tervezett Trt-vel. A tervezett Trt. kedvező vagy kedvezőtlen hatásai a tervi változtatások következményeiként is felfoghatók. A vizsgálatot kétféle összevetésben végeztük. Részletesen elemeztük a hatályos Trt és a tervezett Trt közötti változtatásokat, valamint táblázatszerűen áttekintettük az új hatályos OTTrt és a tervezett Trt. közötti különbségeket.

Hatályos TrT. és tervezett Trt közötti változások

A tervezett TrT szerint a legnagyobb változtatás az erdőgazdálkodási térségben következett be. A jelenlegi állapotot 100%-nak véve a tervezett terület 76,7 %-ra csökkent. A csökkenés mellett jelentős az erdőterületek „átrendeződése” is. A korábbi 48 ezer ha erdőből csak 21 ezer erdő változatlan, azaz a korábbi tervben is ugyaneazon a területen szerepelt. Így a hatályos terv szerinti erdőterületek kevesebb mint fele „maradna” csak meg. Az erdőterületek jelentős változtatása az eltérő adatszolgáltatás miatt következhetett be. Kisebb mértékűnek tekinthető a települési és a mezőgazdasági térség növekedése.

23. ábra A hatályos Békés Megyei Területrendezési Terv területhasználási térségei

24. ábra A tervezett Békés Megyei Területrendezési Terv területhasználatai

	hatályos megyei (ha)	tervezett megyei (ha)	változatlan ter. (ha)	%-os változás
Erdőgazdálkodási térség	48700	37370	21195	76,7
Települési térség	38811	40470	36596	104,3
Mezőgazdasági térség	461207	477916	439611	103,6
Vegyes területfelhasználású térség	9719	-		-
Vízgazdálkodási térség	5693	6577	4195	115,5
Építmények által igénybe vett térség	304	-		-
Különleges besorolású térség	-	2100		-

19. táblázat A területhasználatok nagysága a hatályos és a tervezett TrT-ben

Hatályos OTRT és a tervezett Trt. közötti változások

A megyei terv területfelhasználási javaslatai területileg **99,0 %-ban** egybevágnek az OTRT elfogadott területhasználatával, tehát ezeken a területen nem volt semmilyen változtatás, pontosítás. A 2018. évi CXXXIX. törvény szerint az országos területfelhasználási kategóriák területén belül a megyei területfelhasználási kategóriák területének kijelölése során az erdőgazdálkodási térség és a mezőgazdálkodási térség területének legalább 95%-át erdőgazdálkodási térség illetve mezőgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni. Az OTRT erdőgazdálkodási térség más térségbe sorolása a TrT-ben a teljes megyei területnek csak **0,11 %-át** érinti. A mezőgazdasági térség **0,64 %-a** került más területfelhasználási kategóriába. A települési térségnél ez az eltérés **0,29%-os** csökkenést jelentett az OTRT-hez képest.

OTRT területfelhasználás >>>> BMTrT területfelhasználás	ha	%
Változatlan területfelhasználás		
erdőgazdálkodási térség	37717	6,7
mezőgazdálkodási térség	474642	84,3
települési térség	38629	6,9
vízgazdálkodási térség	6103	1,1
Megváltozott területfelhasználás		
erdőgazdálkodási trs. >>> speciális területfelhasználású trs.	31	0,01
erdőgazdálkodási trs. >>> települési trs.	132	0,02
mezőgazdasági trs.. >>> speciális területfelhasználású trs	1245	0,22
mezőgazdasági trs..>>> települési trs	2375	0,42
települési trs. >>> mezőgazdasági trs.	1315	0,23

20. táblázat Az OTRT 2019 és a tervezett megyei TrT térségi területfelhasználási kategóriák kapcsolata

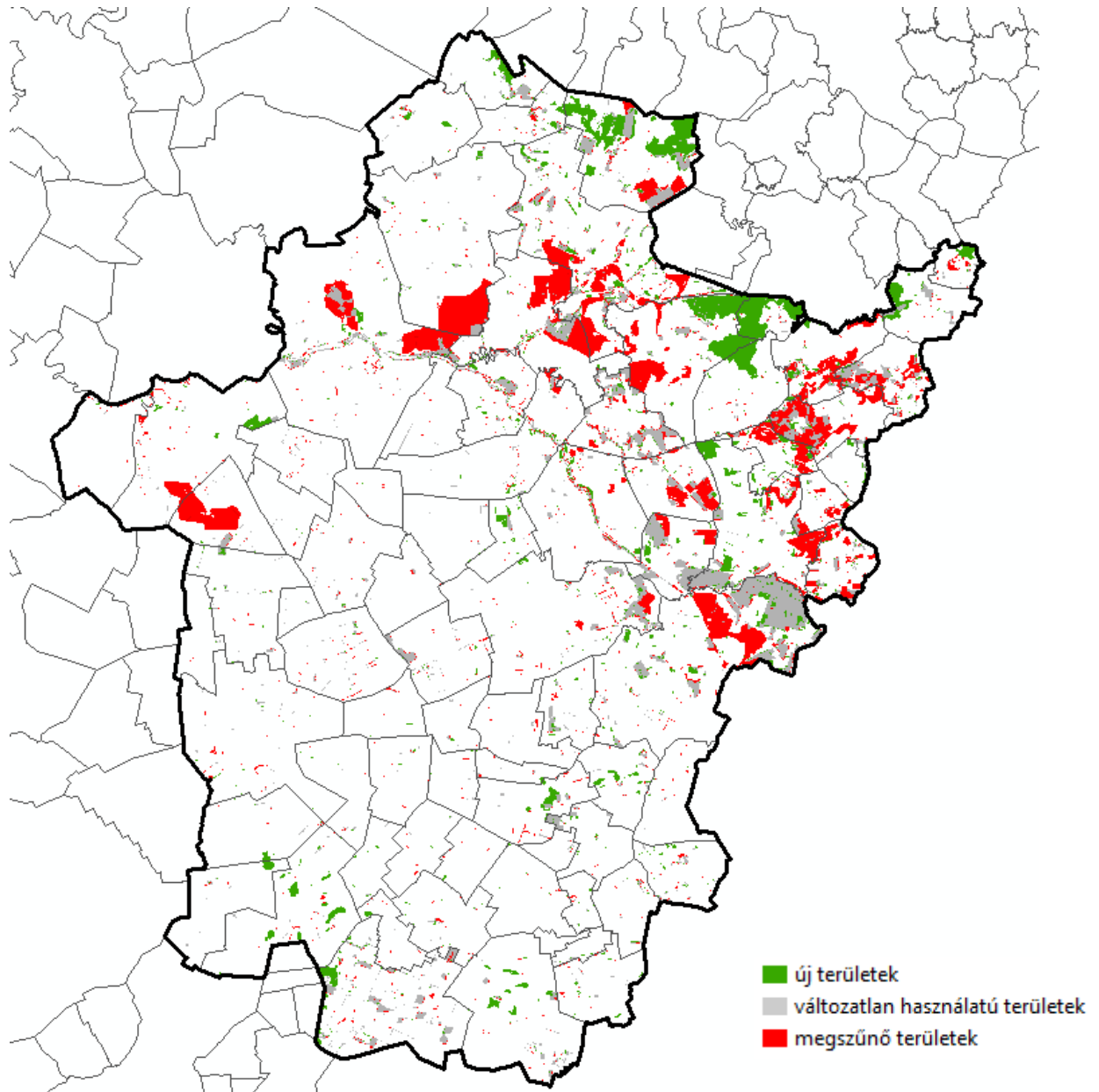
A tervezett változtatások jól mutatják, hogy **nincs jelentős eltérés az OTRT tervezett területfelhasználásaihoz képest**. A legnagyobb változtatás a települési térség „bővítése” is csak **0,29 %** eltérést mutat az OTRT-hez képest.

3.3. A tervmódosítás megvalósulása esetén várható, a környezetet érő hatások, következmények előrejelzése

A terv térségi területfelhasználási kategóriáinak részletes környezeti azonosítása a *Békés Megye Területrendezési Terve* rendelkezésre bocsájtott dokumentum alapján történt (2019.március 4).

A környezeti hatásokat az egyes térségi területfelhasználási kategóriák, övezetek, a környezeti elemek (föld, víz levegő, táj, tájkép,) és települési környezet ökológiai rendszer, és ember mátrixában vizsgáltuk, értékeltük. A jelenlegi tervdokumentáció csak kivételesen tartalmaz olyan területi kimutatásokat, amelyek pontosan számszerűsítenék a jelenlegi terv által történő változtatások nagyságát. Az elemzés a jelenlegi és a tervezett területfelhasználások térinformatikai elemzésével készült.

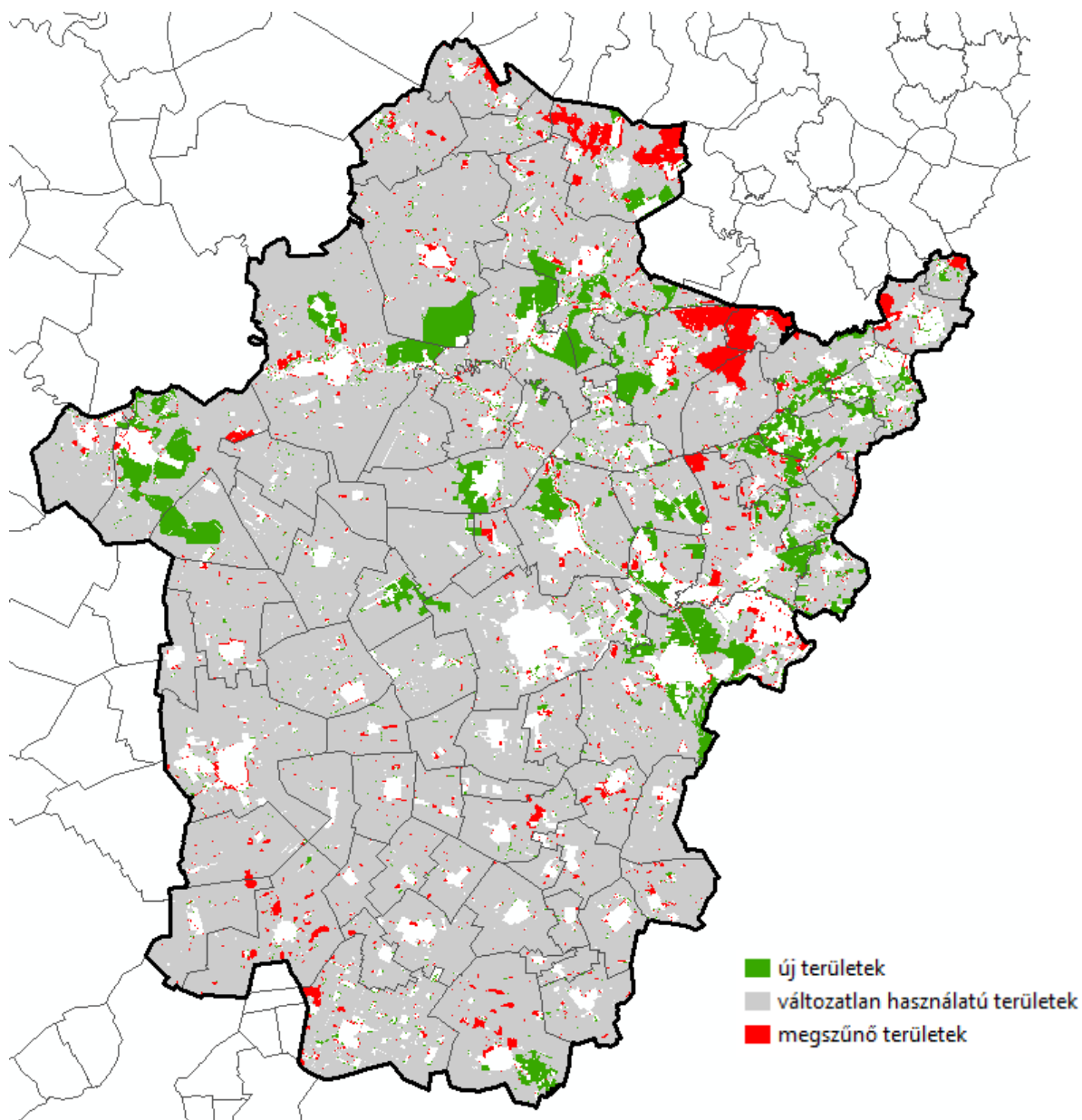
Területfelhasználási kategóriák, övezetek	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési környezet	Ökológiai rend.	Ember
Területi korlátozás nélkül							
Erdőgazdálkodási térség	A hatályos megyei területrendezési tervhez és a képest jelentősen csökken az erdőgazdálkodási térség. . A meglévő erdők területe (48700 ha) és a tervezett erdők területe (37370 ha). Ez közel 24 %-os megyei csökkenést jelez. A csökkenés mellett az elemzés azt mutatja, hogy a területek csak a 45 %-a maradt erdőgazdálkodási térségben, tehát a lehatárolások szerint közel 55 %-os olyan erdőterülettel kell számolni, amely a korábbi tervben még nem szerepelt erdőterületként. Ezek a területek mintegy 15500 ha még a korábbi Trt-ben mezőgazdasági területként volt nevesítve. A vegyes területfelhasználatú térségből csak 185 ha új erdőterületet keletkezett. A területek fluktuációjának oka származhat a besorolás korábbi hibájából is, de mindenképpen további vizsgálatok elvégzését teszi szükségessé. A tájrehabilitációt igénylő területek erdősítésére kiemelt figyelmet kell fordítani. Az OTTrT-hez képest a 2018. évi CXXXIX. törvény szerint az erdőgazdálkodási térségben a települési területfelhasználási egységeket a térséget lefedő erdők övezetére és az erdőtelepítésre javasolt terület övezetére vonatkozó szabályok szerint kell kijelölni, és legalább 75%-ban erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni. Az országos tervben kijelölt erdőterületeknél a megyei tervben legalább 95%-át kell erdőgazdálkodási térségnek jelölni. A megyei terv szerinti 76,7%-os csökkenés mindenképpen a megye ökológiai állapotának romlásához vezet. További vizsgálatokat igényel azonban, hogy ezek az átsorolásból származó eltérések okoznak-e valódi ökológiai állapotromlást.						
		●	●	●	●	●	●

25. ábra Erdőgazdálkodási térség változása a hatályos és a tervezett megyei TrT között

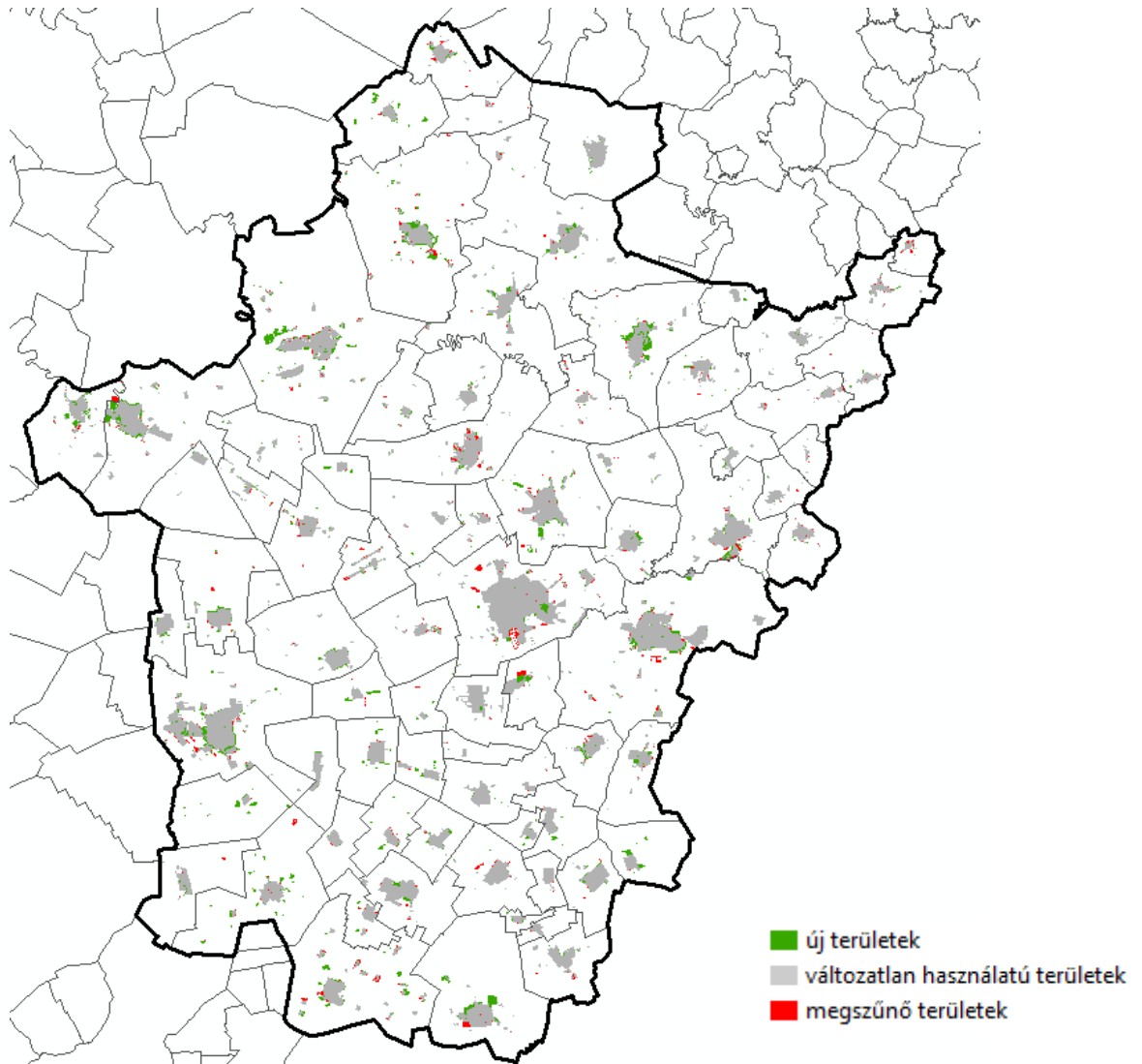
Területfelhasználási kategóriák, övezetek	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési környezet	Ökológiai rend.	Ember
Mezőgazdasági térség	A mezőgazdasági térség kismértékben tovább növekedett a tervben. A növekedés legnagyobb oka, hogy a korábban erdőként nyilvántartott térségből 26 eha került szántóterület kategóriába míg a vegyes területfelhasználás megszűnésével 9300 ha került a mezőgazdasági térségbe. (melléklet térkép). A kiváló termőhelyi adottságú területek megőrzésére további gondot kell fordítani. Az ajánlások közül a beépíthetőségre vonatkozó (a termőterületek védelme érdekében külterületen településrendezési tervekben az OTÉK-ban megengedett telekminimumnál nagyságrendileg nagyobb, illetve az ott megengedett beépítési %-nál kisebb értékeket célszerű meghatározni a beépíthetőség feltételeként) ajánlást célszerű lenne kötelező érvényű szabályozásként is megfogalmazni. Az OTTrT-hez képest a 2018. évi CXXXIX. törvény szerint az országos tervben kijelölt mezőgazdasági területnek a megyei tervben legalább 95%-át kell mezőgazdasági térségnek jelölni. A települési tervekben mezőgazdasági térség területének legalább 75%-át elsődlegesen a mezőgazdasági terület						

Területfelhasználási kategóriák, övezetek	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési környezet	Ökológiai rend.	Ember
	települési területfelhasználási egységbe kell sorolni, a fennmaradó rész természetközeli terület vagy különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló terület területfelhasználási egységbe sorolható. Területileg nem egyenlő a változás, új mezőgazdasági térség elsősorban a megye központi részén jelentek meg. A megszűnő területek a megye peremterületein jellemzőek.						
	● ●	●			●	●	●

26 ábra Mezőgazdasági térség változása a hatályos és a tervezett megyei TrT között

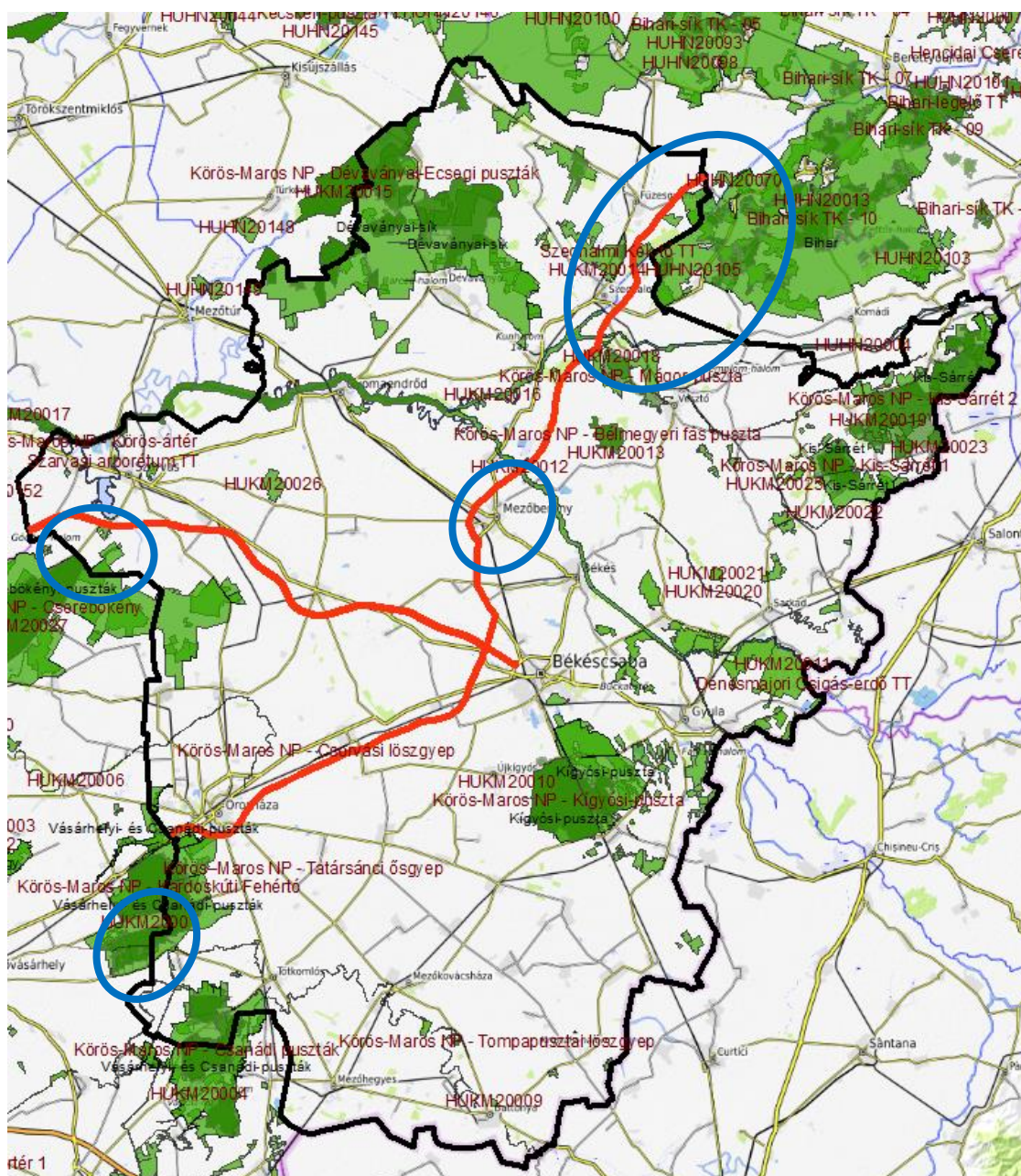
Területfelhasználási kategóriák, övezetek	Föld	Víz	Levegő	Táj, tájkép	Települési környezet	Ökológiai rend.	Ember
Települési térség.	A közlekedési hálózatok mellett a települési területek jelentik a legnagyobb terhelést a környezeti elemekre. A beépítésre szánt területek túlzott növekedését ezért lassítani, fékezni szükséges. A megyei terv szerint összességében 2 eha új települési térség kijelölése történt meg. A változásokat részletesen elemezve látható, hogy a korábbi mezőgazdasági területfelhasználás átsorolása településibe 3100 ha-t érintett. Az erdőterületekből további 530 ha és a vízgazdálkodási területekből 230 ha került települési térségbe átsorolásra. A települési térség 4,3 %-os növekedése a tájterhelés kismértékű növekedését okozza. A települési térség növekedése legnagyobb részt a mezőgazdasági térség átalakulásából és kisebb részben az erdőgazdálkodási térség átalakulásából származott, ami egyértelműen káros környezeti következményekkel jár. A mellékelt térképen jól követhető és azonosítható, hogy a települési térség növekedése a nagyobb települések körül figyelhető meg. A települési térség területén bármely települési területfelhasználási egység kijelölhető, ezért a térségen belül törekedni kell a zöldfelületi arány növelésére, ezért törekedni kell a minél nagyobb zöldfelületi arány megtartására.						
	●	●		●	● ●	●	●

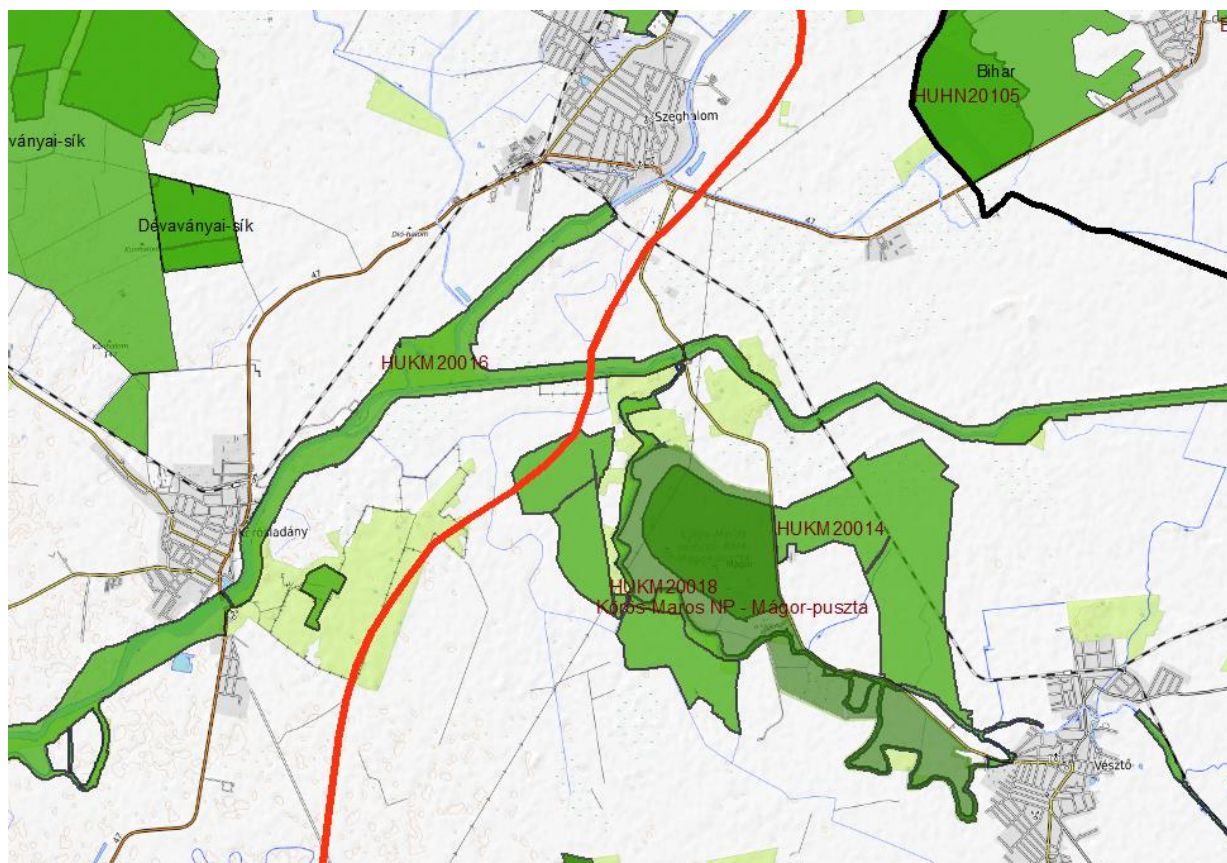
7 ábra Települési térség változása a hatályos és a tervezett megyei TrT között

Területfelhasználási kategóriák, övezetek	Föld	Víz	Levegő, klíma	Táj, tájkép	Települési környezet	Ökológiai rend. természetvédelmi elem	Ember
Vízgazdálkodási térség	A vízgazdálkodási térség a hatályos terv szerinti 5693 ha-ról 6577 ha-ra növekedett ami 15%-os bővülést jelent. A bővülésnek (természetesen ha ennek oka nemcsak a besorolás szerinti megváltozás) az ökológia rendszerre pozitív hatása van. Az elemzések szerint mintegy 1500 ha növekedés a mezőgazdasági terület átsorolásából és 250 ha a települési térség átsorolásából származott. A megyei tervben a térségre készült alegység szintű vízgyűjtő-gazdálkodási tervben meghatározottakat kell figyelembe venni. A 221/2004. (VII.21) Korm. rendelet szerint és érvényesíteni kell az EU Vízkkeretirányelvében (Water Framework Directive) foglaltakat. A vízgazdálkodási térség növekedése egyértelmű pozitív tendenciát jelez, amely az ökológiai állapot javításán túl a klímaváltozás negatív tendenciát is mérsékli, hozzájárulva így az emberi egészség megőrzéséhez is.						
	●	●●	●●	●	●	●●	●●
Területi korlátozással (legalább 5 ha nagyságú)							
Sajátos területfelhasználású térség	Békés megye területén 2100 ha különleges besorolású térség található, amelyből 920 ha körüli terület korábban mezőgazdasági terület, 290 ha építmények által igénybe vett terület besorolású volt. A sajátos területfelhasználású térség területét a terület tervezett felhasználásának megfelelően honvédelmi, különleges, közlekedési, erdő-, gazdasági vagy intézményterület települési területfelhasználási egységbe kell sorolni. A besorolás szerint a térségnek lehet kedvező és kedvezőtlen ökológiai hatása is attól függően, hogy milyen a zöldfelületi arány.						
	●	●		●	●	●	●
Energia hálózatok és építmények							
Villamos- energia-hálózatok és építmények Szénhidrogén hálózatok és építmények	A vonalas infrastruktúra hálózatok általában a fragmentációs hatások miatt általában negatív hatással vannak a tájra, a környezeti elemekre. Az új infrastruktúra nyomvonalak kijelölésénél a Natura2000 és az ökológiai hálózat védelmének prioritást kell kapnia. Az ágazati terveket illeszteni kell a BMTrT-hez.						
	●			●	●	●	●
Hulladékkezelés							
Veszélyes hulladéktároló	A veszélyes hulladéktároló hulladéklerakó elsősorban a környezeti kockázatot növeli a térségben. a települési térség területén bármely települési területfelhasználási egység kijelölhető;						
	●	●	●			●	●
Közúti közlekedés							
Közúti közlekedés	A közlekedési úthálózat fejlesztés jelentős hatással van szinte minden környezeti elemre. Annak ellenére, hogy hozzájárul a területi különbségek kiegyenlítéséhez és az elérhetőség növekedéséhez, területfoglalása, környezet-szennyezése révén a fenntarthatósági alapelvekkel kerül gyakran ellentmondásba. Az új nyomvonal kijelölések esetén különösen nagy figyelmet kell fordítani az ökológiai hálózat védelmére. Békés megyében a Berettyóújfalu térsége (M4) – Békéscsaba – Hódmezővásárhely – Szeged (M47) fejlesztése várható. A gyorsforgalmi útfejlesztés négy Natura 2000 védettségű területet is érint. Az út 0,58 km hosszan halad keresztül a HUKM20016 Natura 2000 területen, mintegy 2,1 km hosszban a HUKM20018 Natura2000 területen, 2,6 km hosszban a HUKM20012 Natura2000 területen, 1,0 km hosszban a HUKM20001 Natura 2000 területen és 1,2 km hosszban a HUKM20027 Natura 200 területen. A települési elkerülő utak szintén több helyen haladnak keresztül Natura2000 területen. Doboz mellett 1600 m hosszban a HUKM20011, Dévaványa mellet 7600 m hosszban a HUKM20014, Gyula északi részén 300 m hosszban a HUKM20012, Kétegyháza mellett 420 m-en a HUKM20010 Natura 2000 területet, Gyomaendrőd mellett 1600 m hosszban a						

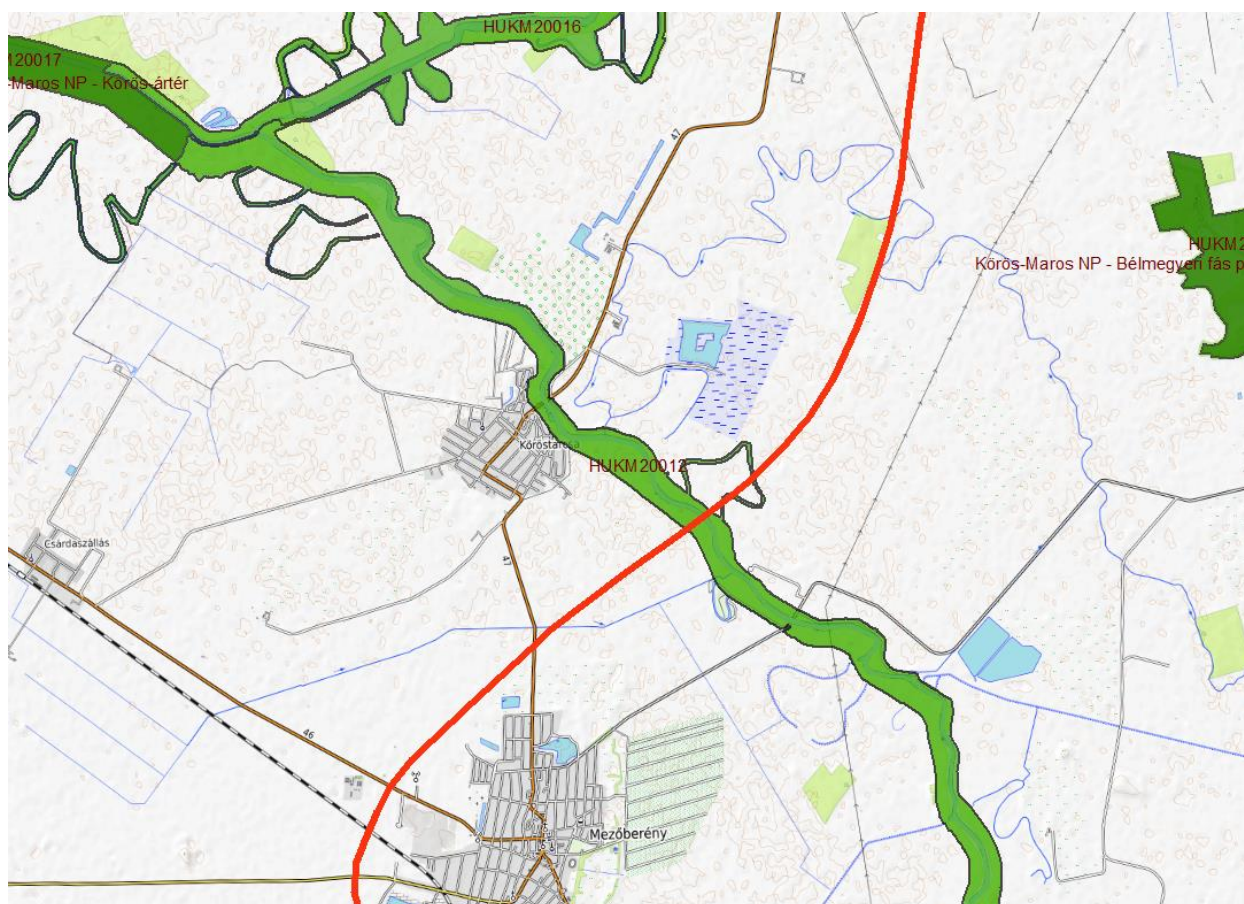
Területfelhasználási kategóriák, övezetek	Föld	Víz	Levegő, klíma	Táj, tájkép	Települési környezet	Ökológiai rend. természetvédelmi elem	Ember
	HUKM20017 Natura2000 területet érinti elkerülő út fejlesztés. Az útvonalak új nyomvonalon haladnak keresztül, a környezeti hatásvizsgálatok készítése mellett Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció készítését minden esetben jogszabály írja elő.						
	●	●	●	●	●	●	●●

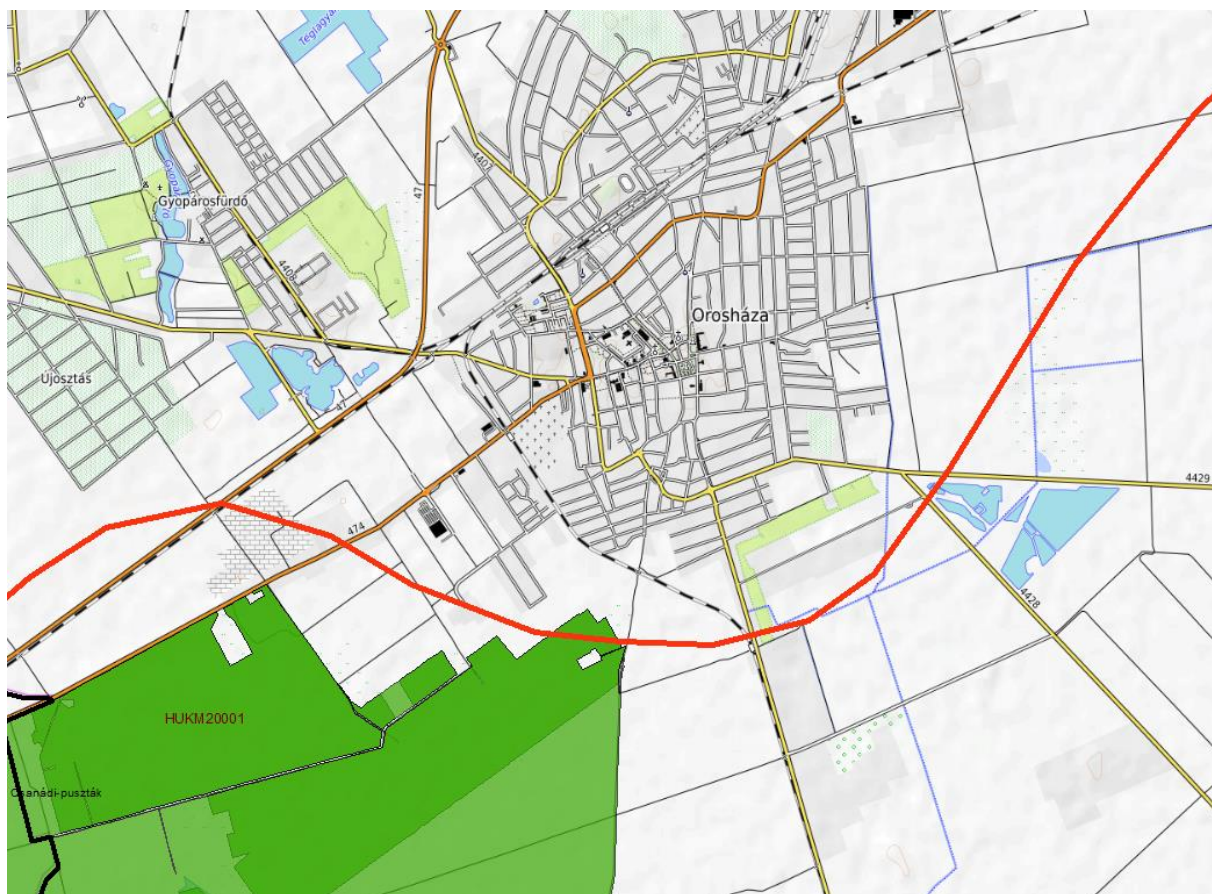
28. ábra A tervezett gyorsforgalmi út fejlesztés és a Natura2000 területek érintettsége

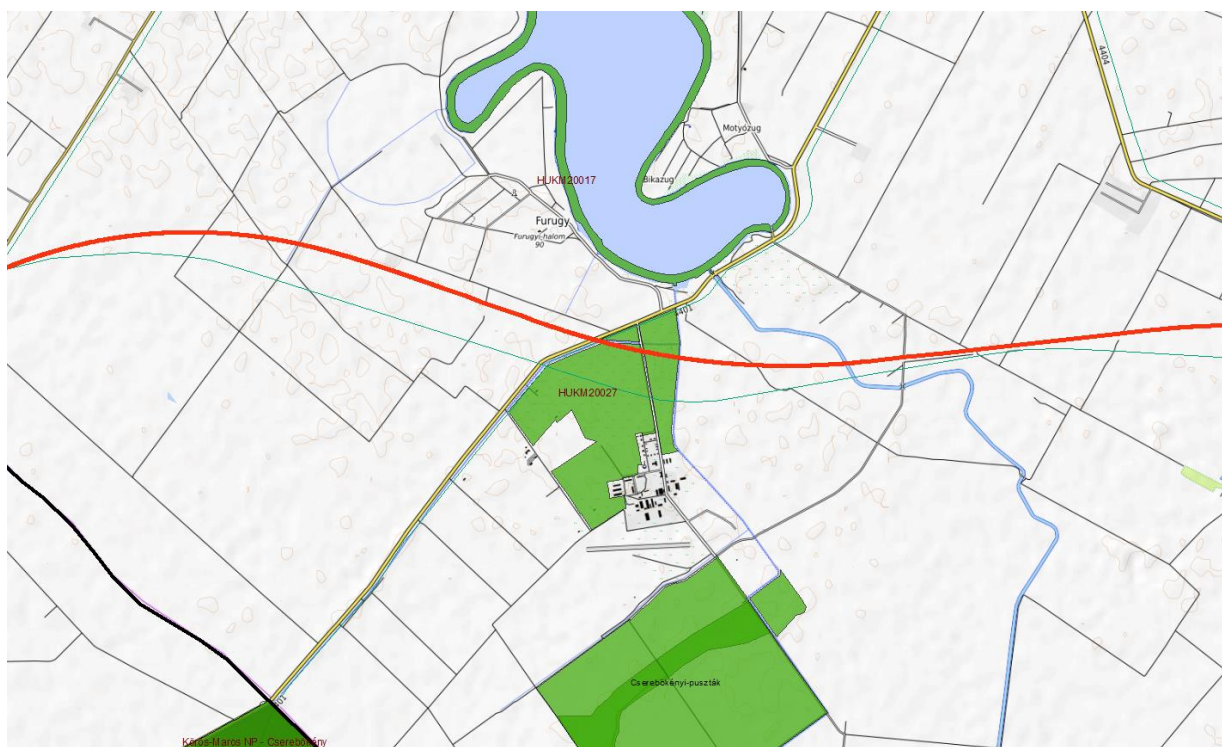
29. ábra A tervezett gyorsforgalmi út fejlesztés és a Natura2000 területek érintettsége (részlet)

29. ábra A tervezett gyorsforgalmi út fejlesztés és a Natura2000 területek érintettsége (részlet)

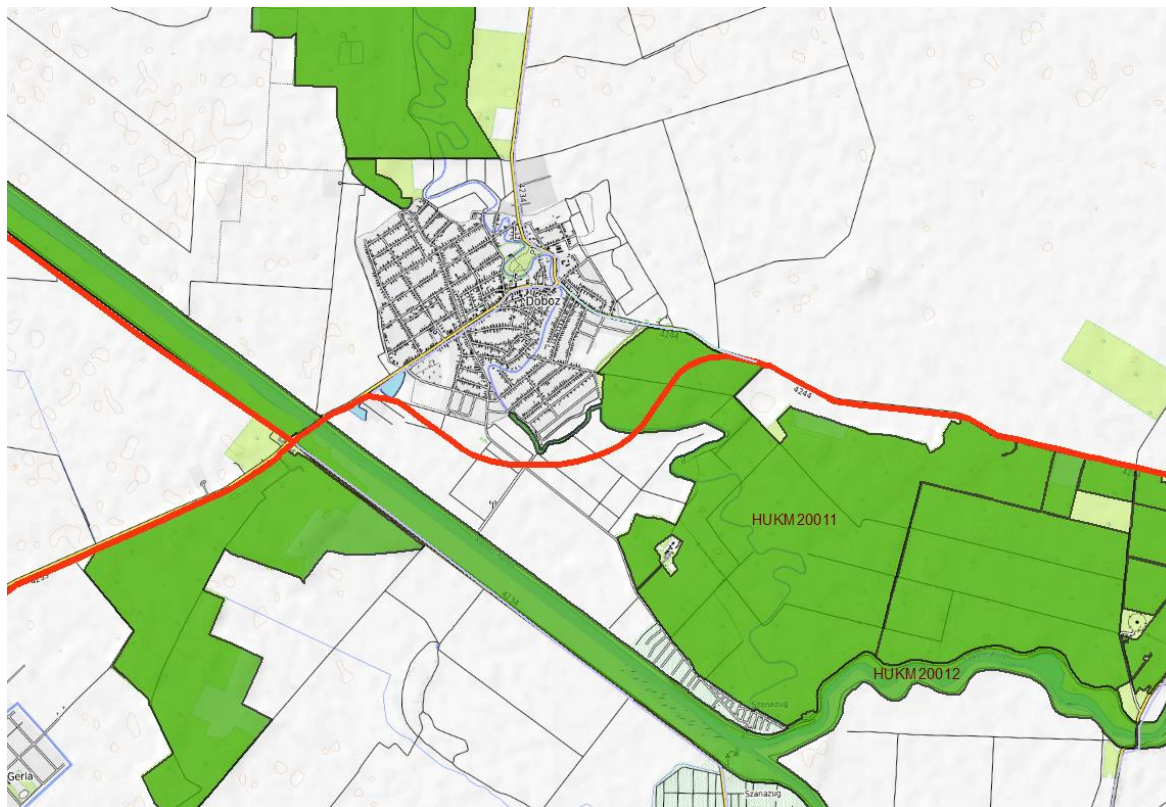

31. ábra A tervezett gyorsforgalmi út fejlesztés és a Natura2000 területek érintettsége (részlet)

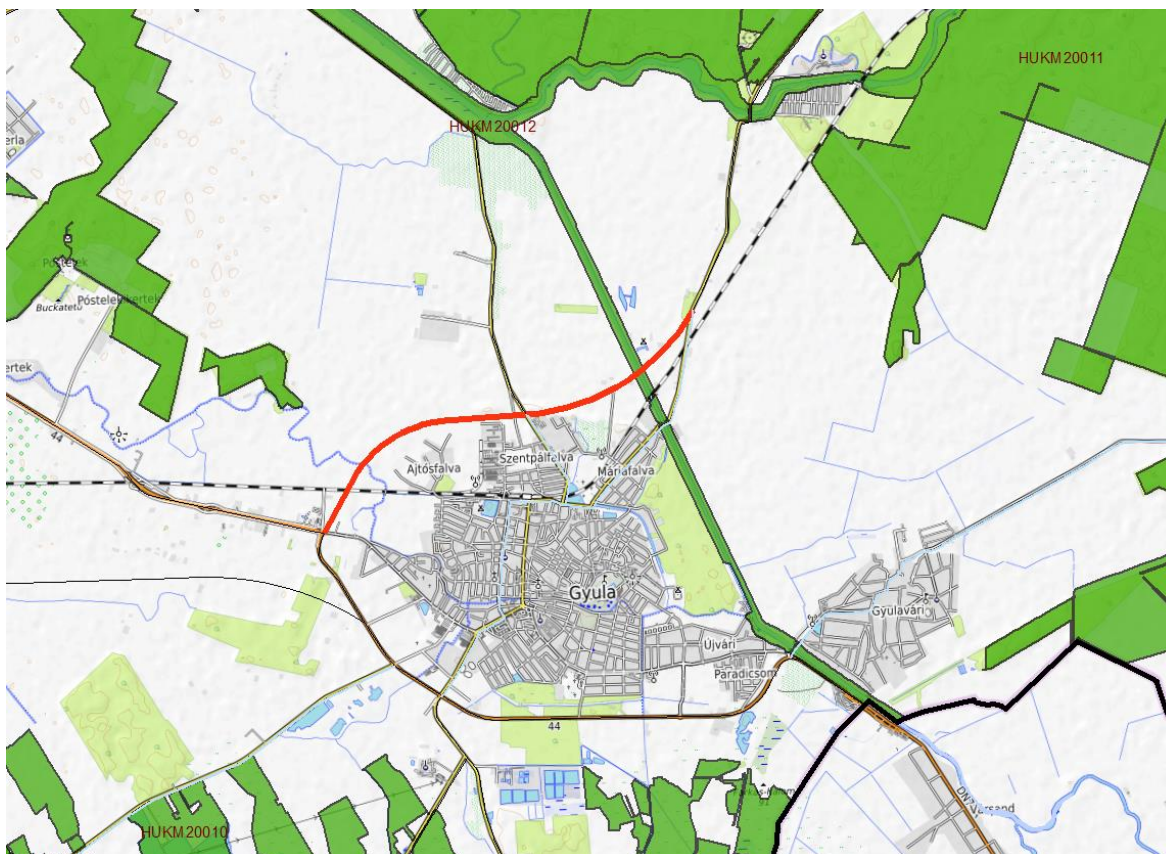

32. ábra A tervezett gyorsforgalmi út fejlesztés és a Natura2000 területek érintettsége (részlet)

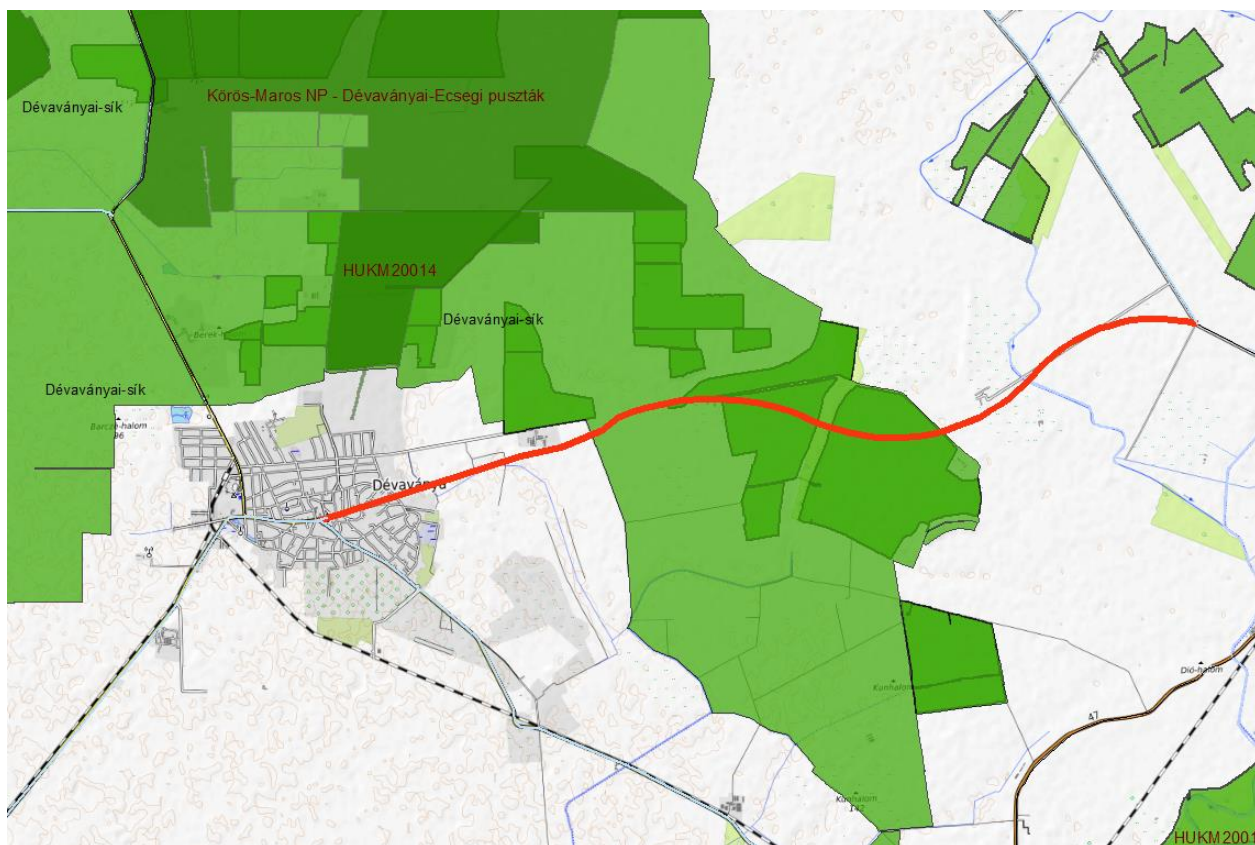
Települési elkerülő utak fejlesztések

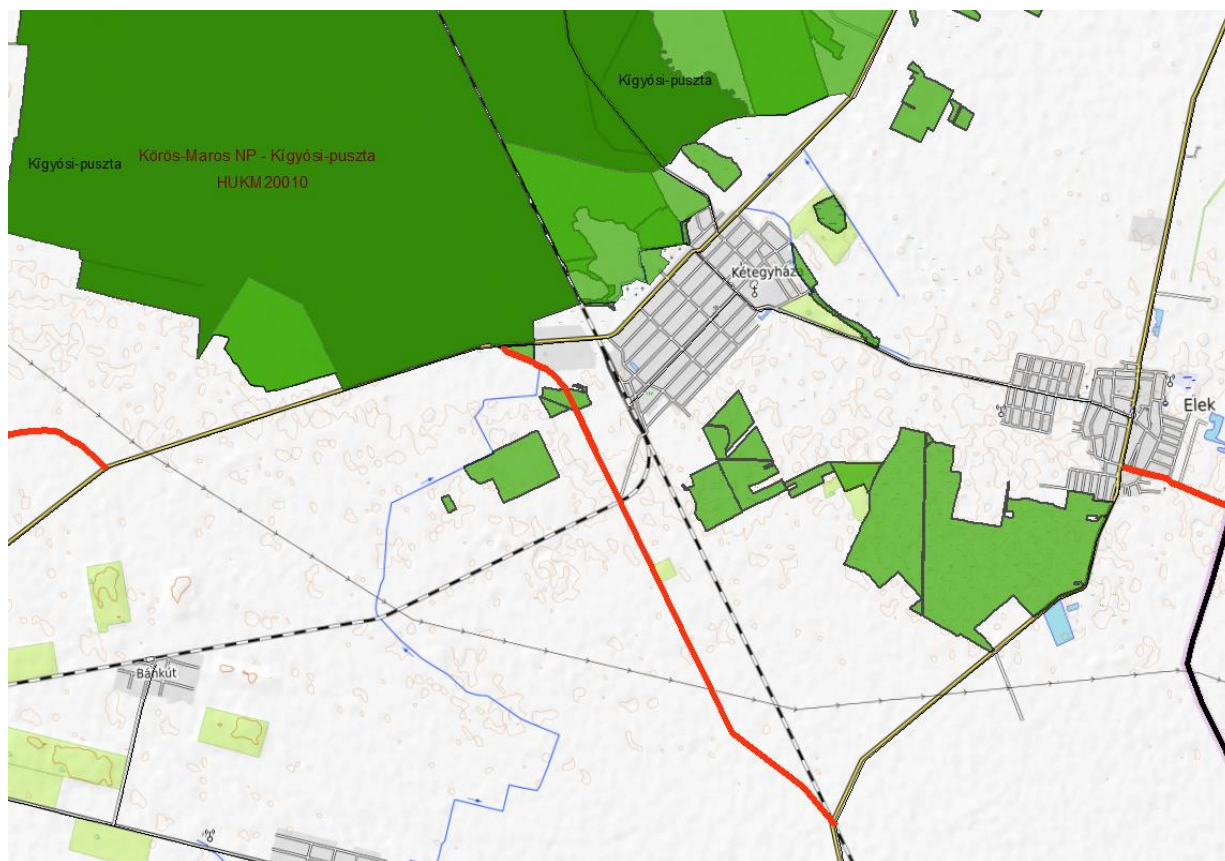
33. ábra A tervezett elkerülő utak és a Natura2000 területek érintettsége (részlet)

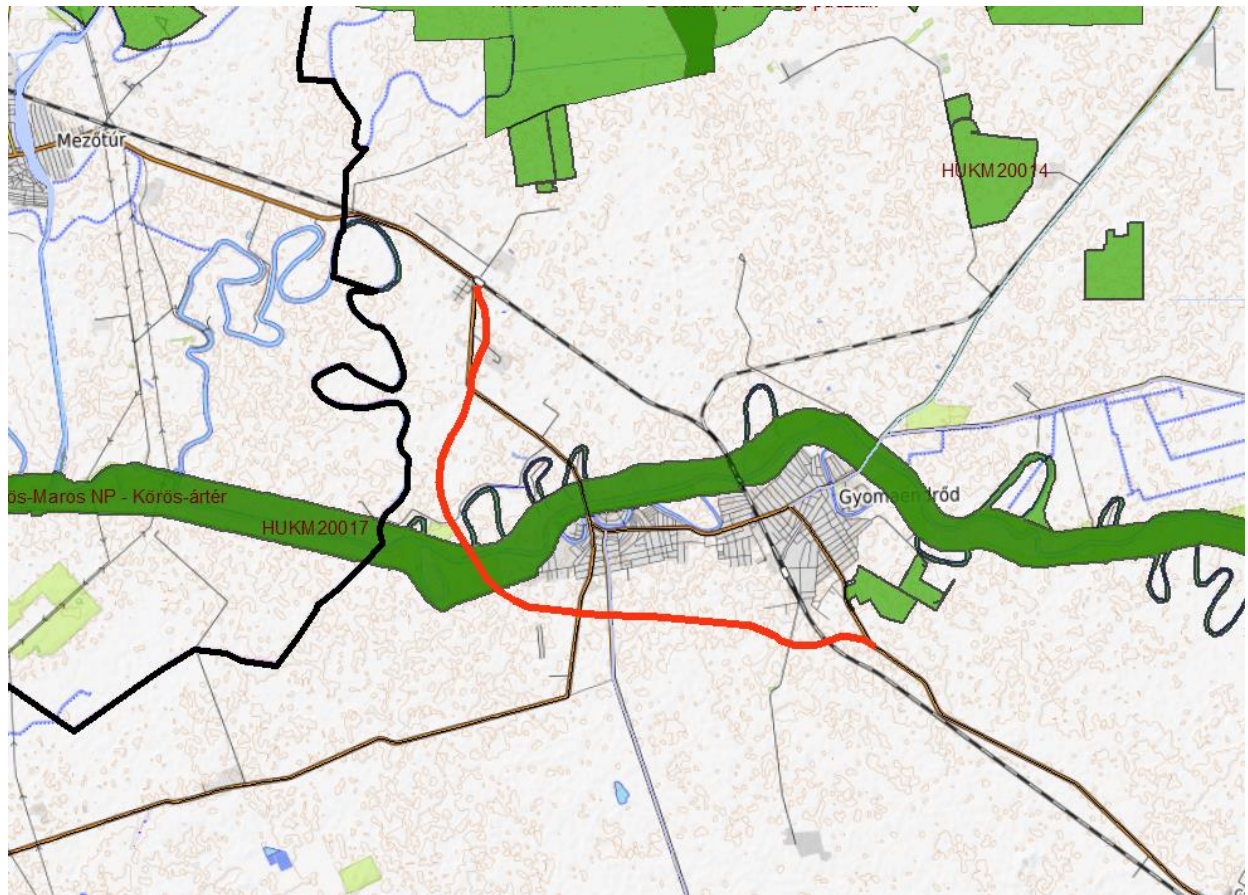
34. ábra A tervezett elkerülő utak és a Natura2000 területek érintettsége (részlet)

35. ábra A tervezett elkerülő utak és a Natura2000 területek érintettsége (részlet)

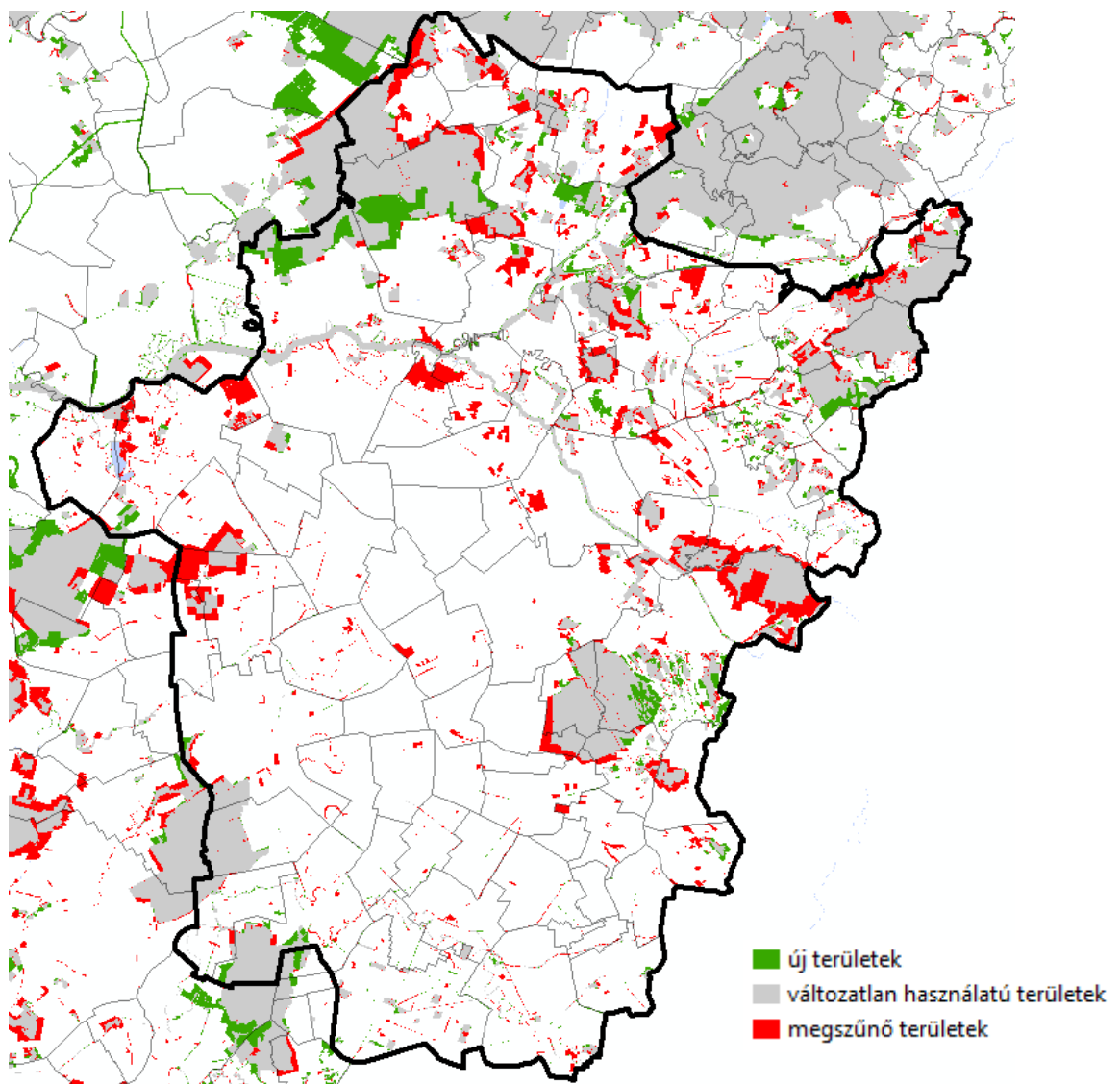
36. ábra A tervezett elkerülő utak és a Natura2000 területek érintettsége (részlet)

37 ábra A tervezett elkerülő utak és a Natura2000 területek érintettsége (részlet)

Vasúti közlekedés							
Vasúthálózat	A vasúthálózat fejlesztések a fenntartható közlekedésfejlesztés koncepciójával egy irányba mutatnak. Új vasúti fejlesztést jelent Körösnagyharsánynál 3,5 km pálya építése a határig. A vasúthálózat fejlesztés nem jelent kiemelkedő terhelés növekedést, Natura2000 területet nem érint.						
	●	●	●	●●	●●	●	●●
Kerékpárút hálózat	A hálózat kialakítása és bővítése környezetbarát fejlesztésnek tekinthető, de az új nyomvonalon történő építések mindenképpen a táj terhelését, ha kis mértékben is, de növelik. Célszerű lenne a térségi jelentőségű kerékpárút hálózat megjelenítése is a tervben.						
	●●	●●	●●	●●	●	●●	●●
Vízi közlekedés	A vízi közlekedés csökkentheti a környezetterhelést. A megye vízrajzi viszonyai miatt ez a közlekedés a tervezési térségben nem jelent számottevő terhelést.						
	●	●	●	●	●	●	●
Logisztikai központ	A logisztikai központokat a nagy burkolt felületek dobozépületek, forgalmas kiszolgáló utak jellemzik. A „steril” felületek csökkentik a biodiverzitást, kedvezőtlenül befolyásolják a tájképet, növelik a környezetszennyezést.						
	●	●	●	●	●	●	
Vízgazdálkodás építményei							
Elsőrendű fővédvonal	árvízvédelmi	Az árvízvédelmi fővonalak környezetterhelése alacsony. Az árvízvédelem pozitív hatása mellett az ökológiai rendszerre általában kedvezőtlen hatást jelent. Egyes térségekben kimondottan negatív a vizuális hatása is van.					

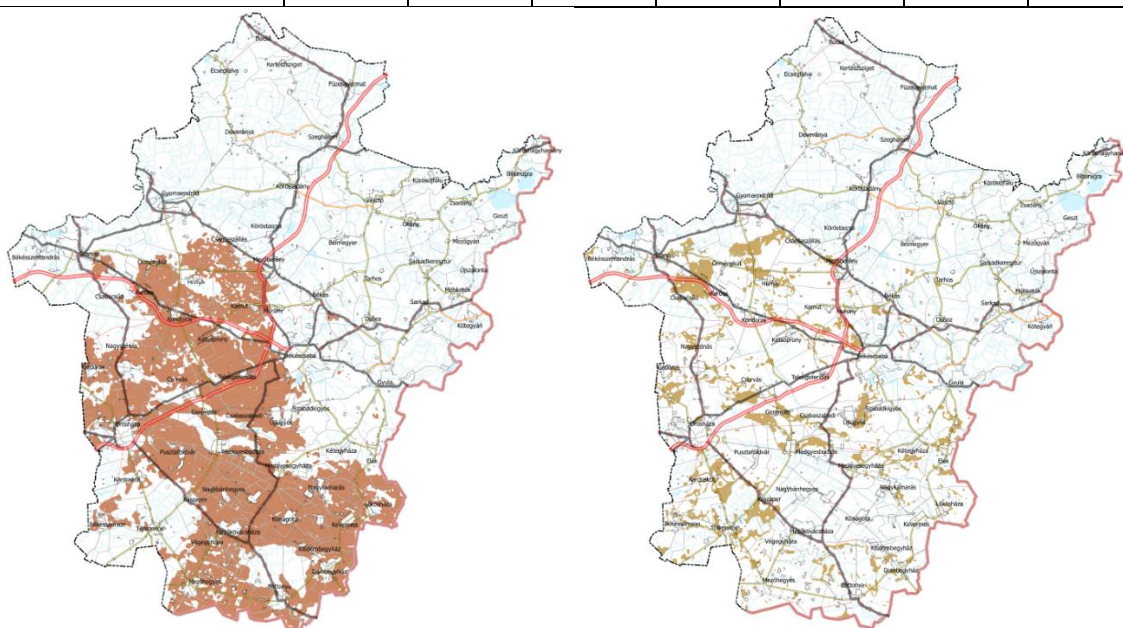
			●		●	●	●	●●
ÖVEZETEK								
Ökológiai magterületének Ökológiai hálózat folyosójának övezete	hálózat övezete ökológiai hálózat	A hatályos TrT-hez képest talán legnagyobb változás az ökológiai hálózat jelentős csökkenése, amely egyértelműen rendkívül kedvezőtlen hatású. Az országos ökológiai hálózat az OTRT-ből származó átvett övezet, így módosítására a megyei tervben nincs lehetőség. A korábban egységes övezet három kategóriára bontva került megjelenítésre az új OTRT-ben ami kedvező lehet a későbbi fejlesztéseknél. A hatályos 2012-es Trt-hez képest azonban Békésben jelentő területek kerültek ki az ökológiai hálózat övezetéből. A nettó ökológiai hálózat mérleg így erősen deficitessé lett. Az ökológiai hálózatból kivett területek (piros) 33257 ha területűek, az új ökológiai hálózat területek 12436 ha területűek, így a nettó csökkenés mintegy 20821 ha, ez a változatlan területek 26% át teszi ki. A területek csökkenése elsősorban a pufferterületeket érintette.						
Ökológiai pufferterületének övezete	hálózat övezete		●	●	●	●	●	●

38. ábra Az Ökológiai Hálózat változása 2013-18 között

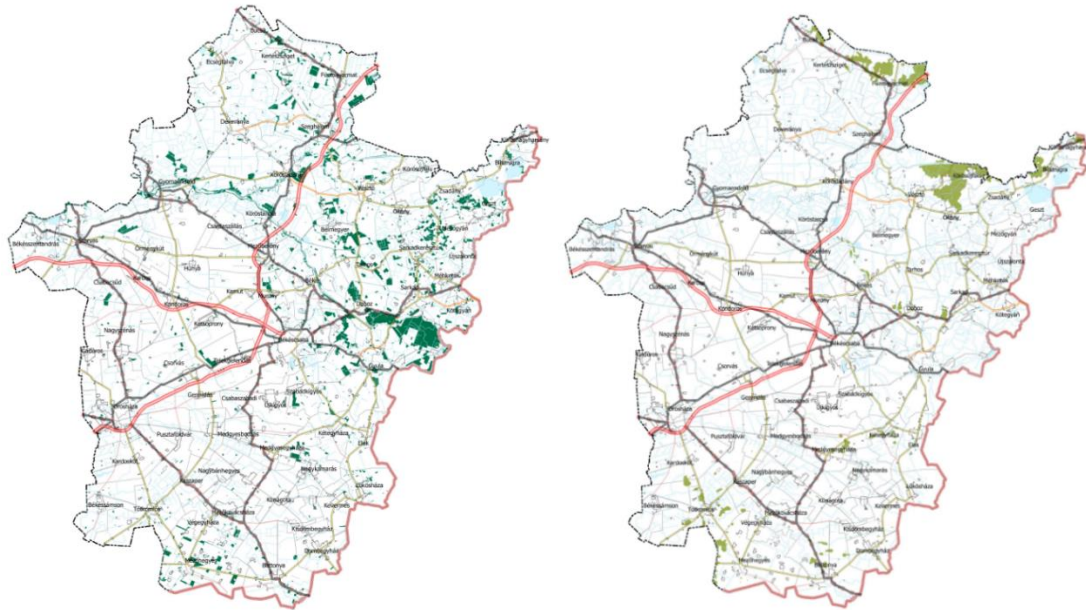
Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete	A kiváló és jó termőhelyi adottságú területek megőrzése, termőképességük fenntartása a fenntarthatóság alapfeltétele. Beépítésre szánt terület csak kivételesen, egyéb lehetőség hiányában, a külön jogszabályban meghatározott területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki, ez nagymértékben korlátozza a beépülést.
--	--

Jó termőhelyi adottságú szántók övezete	A kiváló termőképességű területek felmérésének, meghatározásának a pontosítása kedvező. Jól lehatároltak az elsősorban mezőgazdasági termelési funkcióra alkalmas területek. Környezetvédelmi szempontból kedvező, ha ezeket a területeket nem, vagy csak igen indokolt esetben lehet a mezőgazdasági termelésből kivonni. Ugyanakkor az itt elhelyezkedő víztesteken is el kell érni a vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés (VGT) célkitűzéseit és figyelembe kell venni az öntözés lehetőségét és az ezzel járó vízminőségi kérdéseket. Környezeti szempontból előnyt jelent a kiváló termőhelyi adottságok lehatárolás és beépítés mentességének megőrzése. A kiváló termőhelyi adottságú területek részben korlátozhatják a település területi terjeszkedését. Tájképi szempontból az összefüggő nagy táblák kialakítása kedvezőtlen. A nagyüzemi táblák klímavédelmi szempontból is kedvezőtlen hatásúak a kisüzemi vagy mozaikos táblaszerkezettel összehasonlítva. A termőhelyvédelem, talajvédelem, földvédelem szempontjából az övezetek lehatárolása egyértelműen pozitív hatású.
	● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

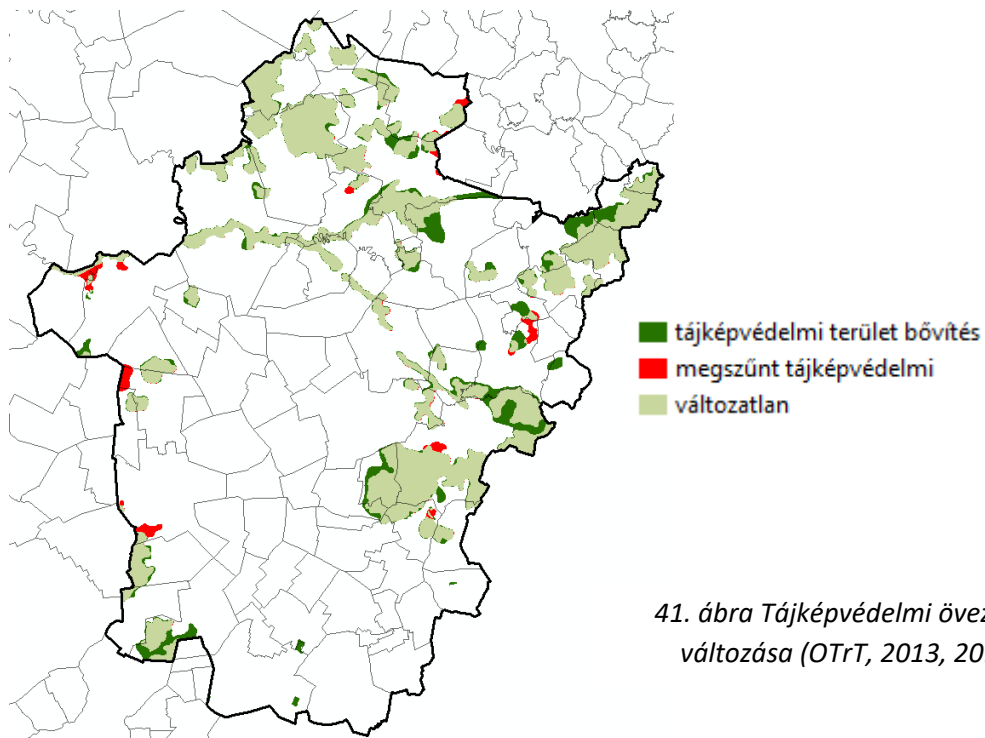
39. ábra A kiváló és jó termőhelyi adottságú szántók övezete (Forrás: Pestterv, 2019)

Erdők övezete Erdőtelepítésre javasolt terület övezete	A korábbi kiváló termőhelyi adottságú és az erdőtelepítésre javasolt övezet megszűnt, új egységes övezet került kialakításra. A kiváló termőhelyi adottságú övezet megszűnése kedvezőtlennek tekinthető, de új övezet hozzájárulhat az erdőterületek védelméhez. Az erdők övezetébe tartozó területeket az adott településnek a településrendezési eszközében legalább 95%-ban erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolnia.
	● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

40. ábra Az erdők és az erdőtelepítésre javasolt területek övezete (Forrás: Pestterv, 2019)

Tájképvédelmi terület övezete	Békés megye tájképileg az ország egyik leghomogénebb, agrártája. Az új, egységes módszertan szerint kijelölt tájképvédelmi terület övezet hozzájárult a tájkép mint erőforrás, hosszútávú megőrzéséhez, fejlesztéséhez. A tájképvédelmi területek nagysága nőtt Békés megyében, ami egyértelműen pozitív változás. A hatályba lévő OTrT több helyen módosította, pontosította a korábbi lehatárolásokat. A terület jelentős értékben kiegészítésre, bővítésre került. A konkrét területi lehatárolásokat azonban a településrendezési tervben kell majd pontosítani. Az irányelvek fokozott érvényesítésére itt is szükség lenne.
	● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

41. ábra Tájképvédelmi övezet és változása (OTrT, 2013, 2019)

Világörökségi várományos területek által érintett települések övezete	Az örökségvédelmi területek táji-környezeti hatása mindenképpen kedvező. Értékmegőrzés biztosítása révén a fennmaradás esélye javul. A települési karakter megőrzésének feltétele javul. A táj és tájképvédelem feltételei javulnak. A történeti települések védelme újabb megerősítést kap. Békés megye rendkívül gazdag kulturális örökségi adottságokat tekintve. A megfogalmazott irányelvek hozzájárulnak a környezeti, kulturális örökség megőrzéséhez.						
	●	●		●●	●●	●	●●
Vízminőség-védelmi terület övezete	Kijelölésével és a szabályozás betartásával javul a felszíni vizek minősége. Az övezet területén a területhasználati, védelmi szabályok betartása és betartatása szükséges, mert az esetleges vízminőség romlás kedvezőtlen folyamatokat indíthat el a települések környezetében. A tervben megfogalmazott új irányelvek tovább szigorítják a védelmet. A térség fokozottan hozzájárul a felszíni és felszín-alatti vízminőség védelemhez. A terület településsoros lehatárolása a jogszabályok szerint (219/2004. (VII.21.) Korm. rend. illetve a 27/2004. (XII.25) Kvm rendelet) csökkent. Az európai elvárásoknak (pl. Vízkéretirányelv) megfelelő területi lehatárolás és megfelelő védelmet jelentő szabályozás lehetősége növekszik. A kivételtől függetlenül a VGT céljait a víztesteken teljesíteni kell.						
	●●	●●			●●	●●	●●
Nagyvízi meder övezete	Rendszerint inkább növeli a környezet terhelését, bár természetvédelmi területek (pl. lápréteken) hatása fordított. A nagyvízi meder terület csökkenése hidromorfológiai szempontból káros. Vizsgálni kell az esetleges környezeti degradáció megállítást, mérséklését, kompenzációját. A lehatárolásokat a településrendezési tervek szerkezeti és szabályozási munkarészei kidolgozásánál érvényesíteni kell mind a beépítésre szánt területek kijelölésénél, mind az övezetbe tartozó területeken való építés differenciált szabályozása kidolgozásánál.						
	●	●	●●	●●	●●	●●	●●
Honvédelmi és katonai célú területek övezete	A honvédelmi területek használatuktól függően erősen terhelik a környezetet, ugyanakkor az elzártság miatt gyakran élőhelyi refugiumokként is működnek. A területet lehatárolása mindenképpen előnyös. Tényleges lehatárolását a településrendezési tervben kell megtenni.						
	●	●	●	●	●	●	●
VTT-tározók övezete	Békés megye területét nem érinti.						
	-	-	-	-	-	-	-
Megyei övezetek							
Ásványi nyersanyag-vagyon övezete	Az övezet lehatárolását össze kell vetni az egyéb védelmi jellegű övezetekkel. (Pl. tájképvédelmi). Az ásványi nyersanyag gazdálkodási terület övezetének kijelölése során figyelembe kell venni, hogy külszíni művelésű bányatelek csak a magterület, ökológiai folyosók és világörökségi területen kívül jelölhető ki.						
	●●	●●		●	●	●●	●
Rendszeresen belvízjárta terület övezete	A megyei terv jelentős nagyságú területeket határolt le belvízjárta területként. Az övezet kijelölése, hozzájárulhat, hogy a belvízből keletkező károk megelőzhetők, illetve csökkenthetők legyenek. A terület nagysága nem módosult jelentősen a hatályos TrT-hez képest.						
	●●	●●		●	●●	●●	●●
Földtani veszélyforrás területe által érintett települések övezete	A megnevezés pontosítása révén szélesebb körben lehetséges szabályozás alá vonni a veszélyeztetett/veszélyeztető terület egységeket. Pontos lehatárolását a településrendezési tervben kell megtenni. A jogszabály szerint érintett települések száma az új TrT-ben 190-re nő, ami a megyei településszám többsége.						
	●	●		●	●●	●●	●●

Gazdaságfejlesztési és innovációs övezet	Az övezetbe tartozó települések településrendezési eszközei készítése során azokon a kereskedelmi-, szolgáltató valamint ipari- gazdasági besorolású területeken, amelyeket a helyi önkormányzat rendeletével „kiemelt fejlesztési terület”-té minősít az építési telek megengedett legnagyobb beépítettsége 10%-al lehet magasabb, a legkisebb zöldfelületi arány pedig 5%-al alacsonyabb, mint az OTÉK 2. számú melléklet szerinti érték. Az új beépítésre szánt terület kijelölése nem érinti a védelmi övezetekkel lehatárolt területeket. Az övezeten belül törekedni kell a zöldfelületi arány lehetséges legmagasabb szintjének megőrzésére.						
	●	●	●	●	●	●	●
Tanyás területek övezete	A tanyás területek övezetében jellemzően a települések külterületén lévő mezőgazdasági termelés, a növénytermesztés, az állattartás és állattenyésztés, továbbá az ezekkel kapcsolatos, a saját termék feldolgozása, tárolása és árusítása, valamint ökológiai és biotermesztés, illetve a falusi és ökoturizmus céljára létesített lakó- és gazdasági épület, épületcsoport, térbelileg hozzá kapcsolódó, jellemzően 1 ha területű föld együttese tartoznak. Az övezet kijelölése mindenképpen pozitív hatással van a környezeti állapotra. Az övezettel érintett települések a következők: Békéscsaba, Csabasabadi, Gerendás, Telekgerendás, Kétsoprony, Szabadkígyós, Békés, Bélmegeyer, Kamut, Murony, Tarhos, Csárdaszállás, Gyomaendrőd, Hunya, Ecsefalva, Gyula, Mezőkovácsházai járás: Kaszaper, Magyarbánhegyes, Medgyesbodzás, Medgyesegyháza, Mezőhegyes, Pusztatottlaka, Végegyháza, Kardoskút, Orosháza, Békésszentandrás, Csabacsüd, Kardos, Kondoros, Örménykút, Szarvas.						
	●	●	●	●●	●	●	●
Együtt tervezésre javasolt térségek övezete	Az övezet által érintett települések területén (Békéscsaba, Békés, Doboz, Sarkad, Gyula, Szabadkígyós, Újkígyós, Csabasabadi, Murony) a településrendezési, területfejlesztési eszközök közös, összehangolt készítése javasolt. Az együttes tervezés elkerülhetővé teszi a párhuzamosságok kialakulását.						
	●	●	●	●●	●	●●	●●
Turizmusfejlesztés övezete	Az övezet által érintett települések területén turisztikai-, rekreációs célú beépítésre szánt és beépítésre nem különleges terület területfelhasználási egység a települési térség további növelésére vonatkozó korlátozás esetén is kijelölhető amennyiben az új beépítésre szánt terület kijelölése nem érinti a védelmi övezetekkel lehatárolt területeket. A környezeti állapot megőrzése érdekében a rekreációs célú területeken indokolt csendes övezet kijelölése. Az övezet kijelölése mindenképpen pozitív hatással van a környezeti állapotra.						
	●	●	●	●●	●	●●	●●

21. táblázat Területfelhasználási kategóriák és övezetek környezeti hatásainak azonosítása

3.4. A környezeti következmények alapján a tervmódosítás értékelése

A területrendezési tervek a területfelhasználás, a térszerkezet rendjének meghatározásával hatnak leginkább a térség ökológiai állapotára. A környezeti következmények feltárása kettős módon történt. Vizsgáltuk egyrészt a hatályos területrendezési tervhez képesti területfelhasználásban bekövetkező változtatások biológiai aktivitás értékben bekövetkező változásait. Számszerűsítettük a mutatóban bekövetkezett változásokat, amelynek változását térségenként is ábrázoltuk. Az ökológiai teljesítőképesség mellett másrészt vizsgáltuk a tervezett területfelhasználás változás intenzitásának irányát és nagyságát.

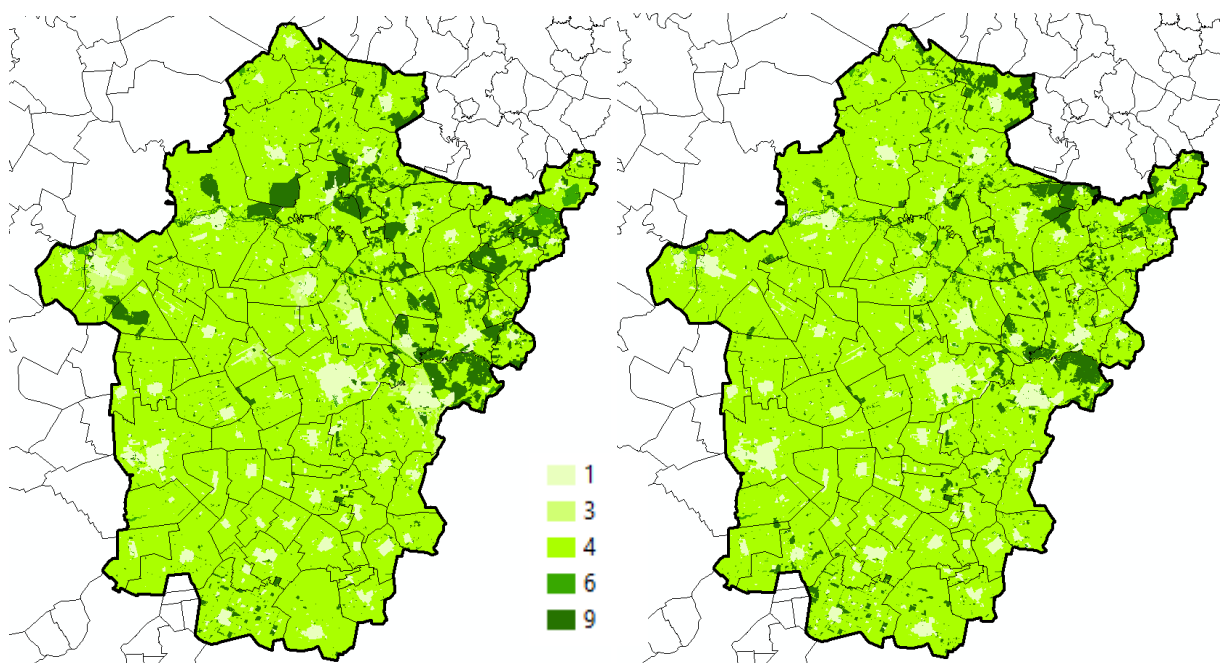
Ökológiai intenzitás változása

A településszerkezeti tervekben a biológiai aktivitásérték számításának módját a 9/2007. (IV. 3.) ÖTM rendelet határozza meg. Az aktivitás érték a terület borítottságával, illetve a növény fedettség színtezettségével, a biomassa mennyiségével van összefüggésben. Megyei szinten, a területrendezési tervekben a hatályos és a tervezett területfelhasználás esetében számolható ez a biológiai aktivitásérték, amelyet **ökológiai intenzitás értéknek** nevezünk. A biológiai aktivitásérték mutatóit alapul véve a megye teljes területére, minden területhasználati egységhez kapcsolható az alábbi táblázat szerinti intenzitás érték. A hatályos és a tervezett állapot szerint is elkészíthető a besorolás alapján színezett ökológiai intenzitás térkép. Az intenzitás pontértékét a területnagysággal felszorozva megkapjuk az adott terület ökológiai intenzitás értékét, amelyek összeadva megyei szintű aggregált adatot kapunk. A hatályos és a tervezett állapotra is elvégezve a számítást meghatározhatjuk, hogy a terv milyen hatással van az ökológiai állapot változására. Optimális esetben a zöldinfrastruktúra elemek növekedésével a terv ökológiai intenzitás értéke kimutathatóan magasabb lesz. A borítottság csökkenésével, a az intenzívebb területhasználatok növekedésével az ökológiai intenzitás érték alacsonyabb lesz, így jól összehasonlítható a tervek ökológiai teljesítőképessége.

A hatályos és a tervezett Trt. szerkezeti tervének ökológiai intenzitását mutatja a következő ábra.

Térségi területfelhasználás típusok	Ökológiai intenzitás pontértéke területegységenként
települési térség	1
építmények által igénybe vett térség	1
különleges besorolású térség	1
vegyes területfelhasználású térség	3
mezőgazdasági térség	4
erdőgazdálkodási térség	9
vízgazdálkodási térség	6

22. táblázat. Ökológiai intenzitás pontértéke területfelhasználási típusonként

42. ábra. Ökológiai intenzitás térkép a hatályos területfelhasználás alapján

A fenti két (hatályos és tervezett) térkép ökológiai intenzitás indikátorának megyei összevetésével megállapíthatjuk, hogy a tervezett TrT kevésbé „zöldebb”, **2,4%**-al csökkent az össz intenzitásérték megyei szinten.

Területfelhasználás	Hatályos (ha)	Tervezett (ha)	ÖIA pontérték	Hatályos összesített	Tervezett összesített
Erdőgazdálkodási térség	48700	37370	9	438300	336330
Települési térség	38811	40470	1	38811	40470
Mezőgazdasági térség	461207	477916	4	1844828	1911664
Vegyes területfelhasználású térség	9719	-	3	29157	
Vízgazdálkodási térség	5693	6577	6	34158	39462
Építmények által igénybe vett térség	304	-	1	304	
Különleges besorolású térség	-	2100	1		2100
Összesített pontérték				2385558	2330026

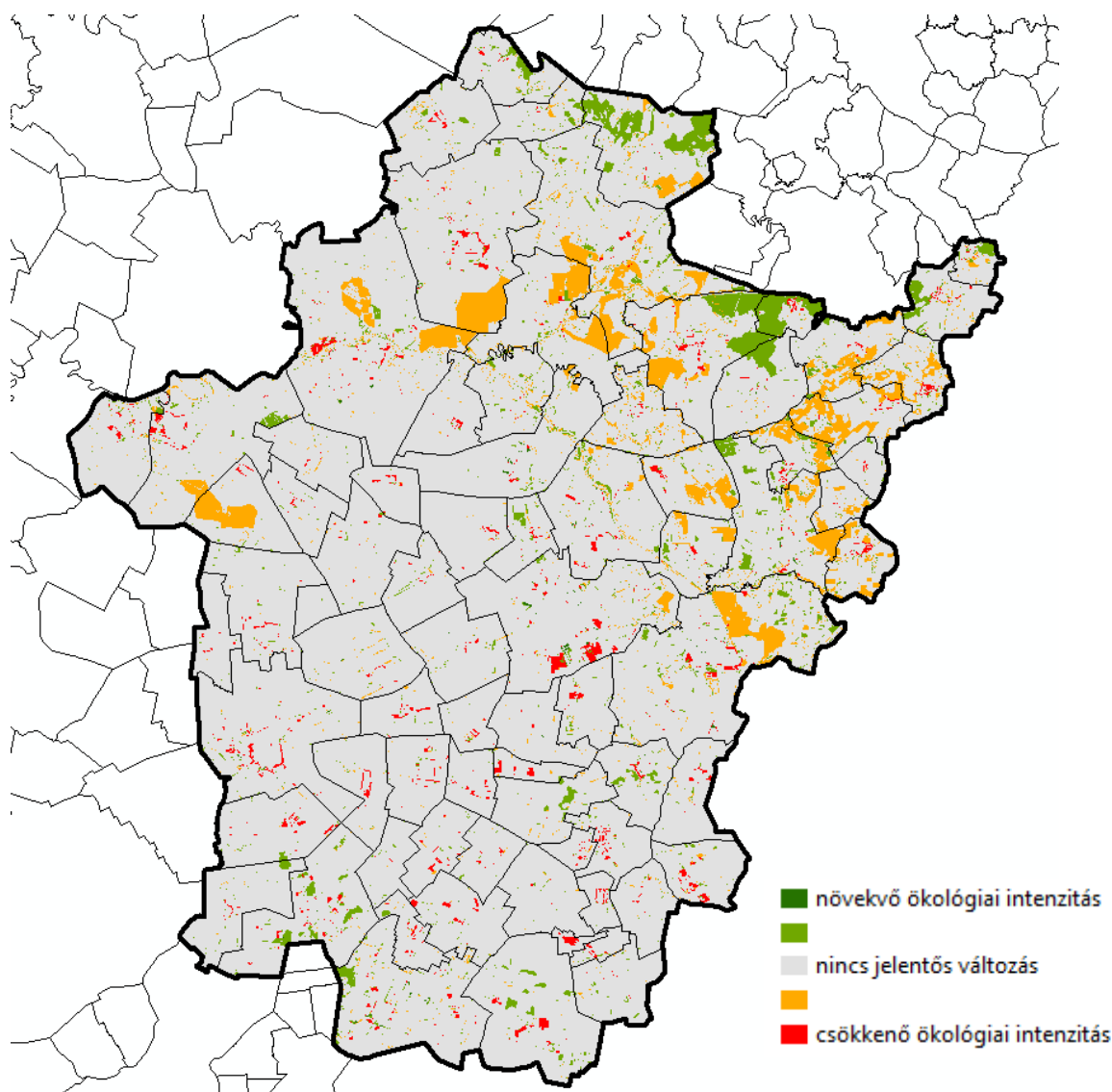
22. táblázat. Ökológiai intenzitás változása

Az érték a területhasználatok besorolásából számított (és nem ürfelvétel, légifotó alapján), ezért az egyes területek „átsorolása” a borítottság változása nélkül is csökkentheti vagy növelheti az ökológiai teljesítőképesség értékét.

Az ökológiai teljesítőképesség vizsgálata mellett érdemes tovább finomítani a vizsgálatot az területhasználat változások iránya, nagysága és területi elhelyezkedése szerint is. A hatályos és a tervezett Trt. közötti területfelhasználási átsorolások, változtatások vagy a növekvő intenzitás, vagy a csökkenő ökológiai intenzitás irányába mutathatnak. A hatályos és a tervezett területhasználatok közötti átalakulások lehetséges típusát mutatja az alábbi táblázat. A jelenlegi és a tervezett területfelhasználás közötti elméleti átalakulások irányát ökológiai szempontból is értékeltük. Ökológiailag legértékesebbnek a táblázatban sötétzölddel és +2-es értékkel jelölt átalakulásokat tekintettük. Ezeknél az átalakulásoknál az intenzívebb területhasználat egy kevésbé intenzív használat irányában mozdult el. A legkevésbé kedvező változásnak a pirossal megjelölt -2-es kategóriát tekintettük. Az átalakulás itt mindig valamilyen kevésbé intenzív használat intenzívebbé válását jelenti (pl. mg terület beépítése). (A térképi jelmagyarázat színei megfelelnek a táblázatban megjelölt színeknek.)

Hatályos terv szerint területfelhasználási típus	Tervezett térségi területfelhasználási típus				
	Települési térség	Erdőgazdálkodási térség	Mezőgazdasági térség	Vízgazdálkodási térség	Különleges
Települési térség	0	2	1	2	0
Építmények által igénybe vett térség	0	2	1	2	0
Vegyes terület-használatú térség	-2	1	0	1	-1
Erdőgazdálkodási térség	-2	0	-1	-1	-2
Mezőgazdasági térség	-2	1	0	1	-2
Vízgazdálkodási térség	-2	1	-1	0	-2

23. táblázat A területhasználat átalakulások értékelése az ökológiai intenzitás szempontjából

43. ábra Területhasználat és ökológiai intenzitás változás irányok

Az eredménytérképen jól látható, hogy a megye területén, hol következett területhasználat intenzitás növekedés) vagy csökkenés, felhagyás. A növekvő és csökkenő intenzitás oka persze lehet egy egyszerű más kategóriába történő átsorolás, amely pillanatnyilag valós fizikai területhasználat változást még nem jelent, de a szabályozás potenciálisan megteremtheti ennek feltételeit.

Jól látható, hogy a települési térség környékén szinte mindenhol csökken az ökológiai teljesítőképesség a települési térség növekedése miatt. A zöld színnel jelzett ökológiai intenzitás növekedés elsősorban a vegyes területhasználat átsorolása miatt következett be.

Összességében megállapítható, hogy az ökológiai intenzitás a megye területén csökkenő tendenciát mutat.

4. A tervmódosítás megvalósulása következtében várhatóan fellépő káros hatások elkerülésére a módosított tervben javasolt intézkedések hatékonyságának értékelése, további szükséges intézkedések

4.1. A tervmódosításban szereplő környezeti intézkedések értékelése

A területrendezési terv elsődleges célja, hogy **csökkentse a meglévő környezeti konfliktusokat**, így a terv hatására bekövetkező új környezeti konfliktusok kialakulásának esélye is kicsi. Az esetleges TrT hatására potenciálisan bekövetkező káros hatások elkerülésére vonatkozó konkrét intézkedéseket a területrendezési terv csak korlátozott mértékben vonulathat fel, a tervi sajátságok miatt erre nincs lehetőség, részletesebb kifejtésükre a TrT nem alkalmas. Az esetleges káros hatások elkerülését az egyes tervi elemek, fejlesztések megvalósítása esetében egyedileg lehetséges biztosítani (pl. környezeti hatásvizsgálat készítése során). A káros hatások elkerülése csak összehangolt megyei területi tervezési és holisztikusan, az egész megyei területfejlesztési folyamat végrehajtásába integrálódva, a megyei területfejlesztési koncepcióban és stratégiában rögzített célokat folyamatosan szem előtt tartva, és a megyei területi tervek folyamatos aktualizálásával és továbbfejlesztésével összhangban történjen. Ehhez nélkülözhetetlen a végrehajtás monitoringja, visszacsatolása a területi tervekbe és a területi tervek rendszeres aktualizálása, ami a projektfejlesztés szakaszában és a megvalósítás elején.

A megyei tervbe is átkerült az új **sajátos területfelhasználási térség**, amelybe az 5 hektárnál nagyobb külfejtéses bányaterületek, hulladékártalmatlanítást szolgáló helyek, egyes egészségügyi, sportolási, valamint megújuló energia hasznosítási, közlekedési, honvédelmi területek tartoznak. Az új területfelhasználási kategória a területfelhasználás precízebb meghatározását szolgálja.

A TrT-ben már az OTTrT pontosított **ökológiai hálózat** területe került. Az eddigi országos ökológiai hálózat és ökológiai folyosó helyett három övezetet emelte országos szintre: az ökológiai hálózat magterületének övezetét, az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetét és az ökológiai hálózat puffertérületének övezetét. A tagolás hozzájárul az ökológiai hálózat pontosabb területi meghatározásához és az övezetekhez kapcsolódó megfelelő szabályozáshoz. A hatályos 2012-es Trt-hez képest a legjelentősebb változást az **ökológiai hálózat csökkenése** jelenti. Annak ellenére, hogy országos szinten kismértékben nőtt az ökológiai hálózat területe Békés megyében jelentős területek kerültek ki az övezetéből. A nettó ökológiai hálózat mérleg így erősen deficitessé lett. Az ökológiai hálózatból kivett területek nagysága 33257 ha, az új ökológiai hálózat területek 12436 ha, így a nettó terület csökkenés mintegy 20821 ha, ez a változatlan területek 26% át teszi ki. A hálózat csökkentése egyértelműen negatív tendenciákat indíthat el a területhasználat változásokban és az összefüggő, magterületeket összekapcsoló ökológiai hálózat megvalósítás nehezebbé válik.

4.2. Javaslat szükséges környezeti szempontú intézkedésekre

A **levegő tisztaság** védelmével kapcsolatos szabályokat több jogszabály tartalmazza: A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) sz. kormányrendelet és a levegőterheltségi szint határértékeiről és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló 4/2011. (I. 14.) sz. VM rendelet. A közlekedésből származó légszennyezés káros hatásainak csökkentése érdekében az utak fásítása a porszennyezés, levegőterhelés mérséklésére fasor telepítését, illetve az út menti meglévő fás növényállomány megőrzését tartjuk fontosnak. Békés megye alacsony erdősültségi értéke miatt külön figyelmet kellene fordítani az útmenti és vasút menti területek fásítására, fasorok megőrzésére, telepítésére.

A **felszín alatti vizek** és a talaj védelme érdekében a 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet előírásait kell betartani. A magasabb rendű jogszabályokban meghatározott felszín alatti víz állapotának érzékenysége szempontjából érzékeny területi kategória biztosítja a felszín alatti vizek védelmét.

Az építkezések során a termőtalaj letermelésére, deponálására, megőrzésére kiemelt figyelmet kell fordítani.

Az egyes ingatlanok, településrészek közműellátásának **(vízellátás/szennyvízelvezetés/csapadékvíz-elvezetés)** biztosítása, vízellátási hálózatainak kialakítása, a meglévő hálózatok fejlesztése, meglévő hálózatokra való rácsatlakoztatás, a település egyes területeinek vízrendezése azok vízellátási hálózatainak, műtárgyainak a kiépítése/megvalósítása valamint azok üzemeltetése/megszüntetése vízjogi engedélyek köteles tevékenység, melyre Hatóságomtól a vízjogi engedélyt meg kell kérni. A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. tv. 28/A § (1) szerint vízjogi engedély szükséges – „A jogszabály által bejelentéshez kötött tevékenységektől eltekintve vízjogi engedély szükséges a) a vízimunka elvégzéséhez, a vízellátási hálózat megépítéséhez és átalakításához (vízjogi létesítési engedély), b) a vízellátási hálózat használatbavételéhez és üzemeltetéséhez, a vízhasználatához (vízjogi üzemeltetési engedély), és c) a vízellátási hálózat megszüntetéséhez (megszüntetési engedély).”

A TrT-ben nevesítésre került az új országos övezetek alatt a **VTT-tározók övezete**. A VTT a Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése mozaikszo és korábban csak a Tisza menti tározók kerültek azonosításra ily módon. A korábbi 10 millió m³-t meghaladó térfogatú, vízkár-elhárítási célú tározási fejlesztési lehetőségek övezet megszűnt. Békés megye területét az övezet nem érinti, bár a szerkezeti tervben kijelölésre kerültek vízkárelhárítási tározók. Javasoljuk az övezet megnevezésének módosítását és a korábbi tározók megjelenítését az övezetben.

A **rendszeresen belvízjárta terület övezete** a megye jelentős területét érinti. Az időszakosan bekövetkező belvízzel borított területek csökkentik a mezőgazdasági termelés biztonságát. A klímaváltozás negatív hatásainak csökkentésére vizsgálni kell a belvízelvezető rendszerek állapotát, hatékonyságát. Települési területeken vizsgálni kell a klímaváltozás hatásai által bekövetkező villámárvizek kialakulásának veszélyeit, illetve annak potenciális területeit is.

Az érintett **területek csapadékvizeinek elvezetéséről** gondoskodni szükséges. A már meglévő csapadékvíz elvezető rendszerek további fejlesztésének lehetőségét is figyelembe kell venni. Gondoskodni szükséges a csapadékvíz elvezető hálózatok megfelelő állapotban tartásáról.

A **kiváló termőhelyi adottságú erdőterület** övezet kikerült az övezeti tervek listájából és helyette bekerült az egyéb adattári erdőterület övezete. A kiegészítés révén a kiváló és egyéb erdőterületek ugyan pontosabban lehatárolhatók és ez elősegíti a nemzeti erdőstratégiában megjelölt célkitűzéseket, de a kiváló termőhelyi adottságú erdőterület mint szabályozási elem megőrzése továbbra is fontos lenne.

A **zajvédelmi** jogszabályokban és előírásokban foglaltak betartásával, meghatározott védőtávolságokkal és védelmi célú növénytelepítések kialakításával, a védendő területek zajterhelése csökkenthető, környezetterhelése megelőzhető. A területen a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM – a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló együttes rendelet 3. mellékletének határértékeinek kell teljesülniük.

A **közüti közlekedés** okozta zajszint mértéke, a zajterhelés csökkentése érdekében, intenzív többszintű növényzóna kialakítása javasolt. Bár a fásítás okozta zajcsökkenés nem mérhető, ennek ellenére bizonyos mértékig javítja a forgalmas útszakasz menti zajhelyzetet. A cserjesáv a pormegkötésben és látványjavításban is szerepet kap.

Üzemi és szabadidős tevékenységből származó zaj esetében az új tevékenység, zajkibocsátás meghatározására csak a konkrét beruházás ismeretében van lehetőség, ezért a tevékenységek hatásainak vizsgálatokor a rendelet meghatározott paraméterei az irányadók.

A **régészeti lelőhelyek védelme** érdekében a 2001. évi LXIV. kulturális örökségvédelmi törvény és a 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendeletben foglalt szabályokat kell betartani.

A területen szabálytalan minden olyan a kulturális örökségvédelem területén végzett tevékenység, amelyet jogszabályban meghatározott követelmények és szempontok figyelmen kívül hagyásával, a tevékenységre vonatkozó szakmai szabályok, előírások vagy a kulturális örökség védelméért felelős miniszter által közzétett szakmai irányítói ajánlások és irányelvek megsértésével végeznek.

A nyilvántartott régészeti lelőhelyen állapotromlással járó tevékenység csak a rendelet alapján, meghatározott engedéllyel végezhető. A földmunkával járó beruházással el kell kerülni a védetté nyilvánított régészeti lelőhelyet.

A régészeti lelőhelyek nem megújuló forrásai kulturális örökségünknek, így lehetőség szerint a földmunkával járó beruházásokkal, erdőtelepítéssel el kell azokat kerülni. Amennyiben a beruházás nem elkerülhető, úgy a régészeti örökség beruházás előtti feltérképezése, mind a beruházó, mind az örökségvédelem érdeke. Ennek egyik formája az **örökségvédelmi hatástanulmány**, amelyet a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény (továbbiakban: Kötv.), illetve a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendelet szabályoz. A régészeti lelőhelyeken belül kiemelt figyelmet kell fordítani a kiemelten vagy fokozottan védett régészeti lelőhelyekre, erre a helyi településrendezési eszközökben is ki kell térni.

Javasoljuk a településekre és a térségekre készülő Települési Arculati Kézikönyvek (TAK) és a jövőben készülő Építészeti Térségi Arculati Kézikönyvek (ÉTAK), valamint tájkarakter elemzések eredményeinek beépítését a területrendezési tervbe.

A **gyorsforgalmi útfejlesztés** a megyében több Natura 2000 védettségű területet is érint. Az új gyorsforgalmi út nyomvonala metszi a HUKM20016, a HUKM20018, a HUKM20012, a HUKM20001, a HUKM20027 Natura 2000 területeket. A települési elkerülő utak szintén több helyen Natura2000 területen haladnak keresztül. Doboz mellett a HUKM20011, Dévaványa mellett a HUKM20014, Gyula északi részén HUKM20012, Kétegyháza mellett a HUKM20010, Gyomaendrőd mellett a HUKM20017 Natura2000 területet érinti elkerülő út fejlesztés. Fokozott figyelmet kell fordítani a tervezés során a területek elkerülésére, a negatív hatások mérséklésére.

Az útfejlesztések mellett a kisebb jelentőségű beavatkozás a **települési területek** növekedése. A hatályos TrT-hez képest 4,3 %-al nagyobb terület, a hatályba lépett OTTrT-hez képest csak 1,8%-al nőtt a települési terület. A településrendezési tervekbe olyan szabályozási előírásokat szükséges lenne beépíteni, amely megakadályozzák a települések kontrollálatlan növekedését. Békésben a jelentős kiterjedésű a tanyás térség. A felhagyott, gazdasági területeit vesztett, elnéptelenedő tanyák kezelésére külön figyelmet kell fordítani. Ökológiai szempontból ezek a területek gyakran üde oázisokat képeznek az összefüggő agrártérségben.

Javasoljuk a **megújuló energiatermelésre javasolt** területek övezeti lehatárolását. Vizsgálni szükséges, hogy hol találhatóak kedvező feltételek a szél-, víz-, nap-, geotermikus erőművek telepítésére és üzemeltetésére. Békés megyében jelenleg Bélmegeyer, Békés, Békéscsaba, Kőtegyán, Battonya, Mezőhegyes, Tótkomlós, Orosháza településeken van napelemes kieserőmű engedélyezve. A napelemparkok környezeti hatásait,

tájképi megjelenését nagyobb teljesítményű, több hektárra kiterjedő napelemparkok eseténben szükséges fokozottan vizsgálni.

A fejlesztési lehetőségek területi vetületének meghatározásánál elengedhetetlen fontosságú a **terhelhetőségi vizsgálatok elvégzése** (ennek készítését jogszabály is előírja). Ennek megfelelően az infrastruktúra-, naperőműpark, közlekedéshálózat-, településhálózat, fejlesztések kérdéseinél terhelhetőségi vizsgálatnak kellene megelőzni az övezetek lehatárolását. Ennek megkerülése nem lehetséges még akkor sem, ha a felhasznált ágazati fejlesztési koncepciók esetleg tartalmaztak ilyen jellegű vizsgálatot, ugyanis az egyes elemek egymásra hatását, a koncentrált terhelést csak a területrendezési terv keretében lehet vizsgálni.

Napjaink egyik legégetőbb környezeti problémája a **klímaváltozás**. A területrendezési terv feladata a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás vizsgálata. A rendezési tervkészítése során ki kell térni az a klímaváltozás szempontjából sérülékeny területek meghatározására. Természetesen ezen területek lehatárolását hosszabb kutatás kell, hogy megelőzze, amely jelenleg nem indult még el.

Az új 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet¹ szerint a **tájképvédelmi terület övezete területére** a megalapozó munkarésze keretében meg kell határozni a tájjelleg térségi jellemzőit. A rendelet szerint a megalapozó munkarészt ki kell egészíteni egy részletes területi lehatárolást is tartalmazó elemzéssel.

Az új TrT rendelet szerint az **erdőtelepítésre javasolt terület övezete** területén a telepítést az elsődlegesen az élőhelynek megfelelő, természetesen kialakult őshonos fafajokból álló erdőfoltok megőrzésével kell végezni. Fontos lenne ezért meghatározni az őshonos fafajokból álló foltokat és azokat a fafajokat, amelyekkel a telepítés elvégezhető.

Javasoljuk, hogy az **újjonnan létrehozandó erdősávokba** lehetőség szerint a területre jellemző őshonos fa- és vadgyümölcs fafajok egyedeit is telepítsék, és többszintes erdősávok kerüljenek kialakításra (cserje sorokkal). Többszintes módon kialakított erdősávok nem csak a szélerózió elleni védelmet szolgálják, hanem hozzájárulnak a tájkép gazdagításához, továbbá bűvő, táplálkozó helyül szolgálhatnak számos madárfajnak is. Mindazonáltal a természetközeli állapotú gyepek (nem védett terület) élőhelyeken nem javasolt a jelenleg működő ökoszisztéma drasztikus megváltoztatása.

Erdőtelepítésre alkalmas területeken csak a természeti terület-, védett természeti terület övezeten; illetve Natura 2000 hálózat vagy nemzetközi természetvédelmi egyezmény hatálya alá eső területeken kívül legyen engedélyezhető a **rövid vágás fordulóju nemes nyár** ültetvények és ún. energia erdők telepítése. A fentiek mellett országos jelentőségű védett természeti területen, illetve Natura 2000 területen történő erdőtelepítés előtt mindenképpen egyeztetni szükséges a természetvédelmi hatósággal, hogy az erdő telepítés ne veszélyeztesse a védett természeti terület állapotát, illetve ne legyen ellentétes a Natura 2000 kijelölés céljaival.

¹ /2019. (VI. 14.) MvM rendelet a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról

5. Javaslat a megyei területrendezési terv által befolyásolt más tervekben figyelembe veendő környezeti szempontokra, intézkedésekre

A területrendezési eszközök minden esetben keretet szabnak a tervezett fejlesztések megvalósíthatóságához, ezért a jelen Trt módosítás is kötelezően beépül más térséget érintő fejlesztési stratégiákba, koncepciókba, tervekbe. A Trt módosítás mégis legnagyobb hatással településrendezési eszközökre lehet. A Trt eredményeinek, kereteinek itt proaktív módon kell befolyásolni a **településrendezési tervezést**, a helyi építési szabályzat készítését.

A **településrendezési tervek módosítása** során be kell tartani:

- "a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól" szóló 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet, valamint "a **felszín alatti vizek védelméről**" szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet vízminőség védelemre vonatkozó szabályait.
- A vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokról szóló 147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet, valamint "a **vizek hasznosítását, védelmét** és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó műszaki szabályokról" szóló 30/2008. (XII. 31.) KvVM rendelet ide vonatkozó előírásait.
- A vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet, a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméhez szükséges cselekvési program részletes szabályairól, valamint az adatszolgáltatás és nyilvántartás rendjéről szóló 59/2008. (IV. 29.) FVM rendelet, továbbá a szennyvizek és szennyvíziszapok mezőgazdasági felhasználásának és kezelésének szabályairól szóló 50/2001. (IV. 3.) Korm. rendelet ide vonatkozó előírásait.
- A talaj és talajvíz védelme érdekében a környezetvédelmi programnak tartalmaznia kell a szennyvíz és csapadékvíz elvezetésére, tárolására vonatkozóan az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet vonatkozó előírásait.
- Külterületen a telek tulajdonosa köteles a keletkező szennyvíz, trágya, hígtrágya, egyéb hulladékok ártalommentes átmeneti tárolásáról, kijelölt telepre történő szállításáról, illetve hasznosításáról gondoskodni.
- Az önkormányzatnak közszolgáltatás keretében kell a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz (NKÖHSZ) gyűjtését megszervezni, az NKÖHSZ szállítása, és elhelyezése csak a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésére vonatkozó közszolgáltatási tevékenység részletes szabályairól szóló 455/2013. (XI. 29.) Korm. rendeletben meghatározottak szerint történhet.
- Vízgazdálkodási szempontból tartalmaznia kell a település közigazgatási területén meglévő vízgazdálkodási területek térképi megjelölését, az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet 30. §-nak megfelelően.
- A nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet, valamint a vizek kártételei elleni védekezésre vonatkozó 232/1996. (XII. 26.) Korm. rendeletet figyelembe kell venni.
- A vizek és a közcélú vízellétesítmények fenntartására vonatkozó feladatokról szóló 120/1999. (VIII. 6.) Korm. rendelet a települési vízrendezései összefüggő fenntartói feladatokkal kapcsolatban tesz előírásokat, az Önkormányzatra vonatkozó előírásoknak szerepelniük kell a tervdokumentációban.

- A település besorolását a belvíz-veszélyeztetettség szempontjából, valamint besorolás a belvízvédelmi szakaszokba, a települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet alapján történik, illetve, hogy a település milyen kategóriába tartozik. A külterületek belvízzel veszélyeztetett területeinek térképi megjelenítését fel kell tüntetni.

A minden térségre készülő tervnél, stratégiánál, ágazati koncepciónál javasoljuk, hogy a **zöld infrastruktúra** elemeinek védelme, a hálózat fejlesztése, az egyes területek minőségi paramétereinek javítása mindenhol kiemelt figyelmet kapjon. A tervezés során a ZFI és biológiai aktivitás érték számítások, faérték számítások mellett az ökoszisztéma szolgáltatások komplex megközelítése is épüljön be a közgazdasági számítások költségkalkulációiba.

Javasoljuk, hogy a **biológiai aktivitásérték** ne csak a beépítésre szánt területek esetében kerüljön kiszámításra, hanem minden szabályozás változtatás esetében, mert így realitásabb kép kapható a területe teljes egészére a zöldfelület intenzitás változásáról

Békés megye a 4,9 %-os erdősültségével az ország egyik legjobban „felszántott” megyéje. A szántóterületek aránya 74 %-os. Az országos erdősültségi átlag elérése a megyében hosszú távon sem lehetséges, de a **zöld infrastruktúra elemek**, az ökológiai állapot javítása a megyében is kiemelt cél. A mezőgazdasági támogatási rendszer zöldítési támogatását célszerű lenne mezővédő erdősávok, mezsgyék, ökológiai folyosók telepítéséhez, helyreállításához felhasználni. A környezetvédelmi programok, a települési klímastratégiák, a településrendezési tervek készítése során vizsgálni kell a zöldfelületekkel borított területek arányának növelési lehetőségét.

A **Túrkeve-Déaványa összekötő térségi** jelentőségű mellékút, amely védett és fokozottan védett természeti területet érintene a jelenlegi nyomvonal változat alapján, ezáltal jelentős (negatív) hatást gyakorolna a térség ökoszisztémájára, ezért a nyomvonal felülvizsgálatára lenne szükség, illetve más alternatív nyomvonalváltozatok kidolgozására.

A tervezett **közüti hidak** között szerepel a Mezőtúr-Gyomaendrőd új főúti kapcsolatot jelentő Hármaskörösre tervezett közüti híd, amely országos jelentőségű védett természeti területen kerülne megvalósításra. Indokolt lenne alternatív nyomvonalváltozatok kidolgozása is. Hasonló a Szarvas-Mezőtúr közötti híd létesítése is, bár itt a meglévő kompátkelő felhasználásával csökkenthető a természeti környezet igénybe vétele.

Békés megye az ország egyik leghomogénebb, tájképileg is legkevésbé változatos területe. Javasoljuk, hogy a készülő **településképi rendeletekbe** (rendelet a településképi védelméről), kerüljenek kiegészítésre a zöldfelületi arányra, a zöldfelületek kialakítására, nagyságára, az erdők és galériaerdők védelmére vonatkozó javaslatok. A meglévő épített elemek vizsgálata mellett legelőbb ilyen hangsúlyt kell fektetni, a meglévő hagyományos tájszerkezet eleminek védelmére, helyreállítására.

Az **ökológia hálózat**, zöldinfrastruktúra hálózat megőrzésével, fejlesztésével kapcsolatosan javasoljuk, hogy a leromlott, invazív fajokkal (ostorménfa, akác, zöldjuhar, bálványfa) terhelt elegyesek megújítása hazai fafajokkal történjen. Általánosan is javasoljuk, hogy a hazai őshonos fajok nagyobb szerepet kapjanak az erdőfelújítások során.

A megye erdőterületeinek, illetve fával borított területeinek nagy része **faültetvény vagy kultúrerdő**. Fafaj szempontjából ezek a területek nemesnyárasokkal, vagy akácosokkal borítottak. Javasoljuk, hogy az

erdőterületek megújításában nagyobb szerepet kapjanak a hazai, az alföldi erdőtársulásokra jellemző fajok.

Javasoljuk tájképvédelmi terület övezetében a **tájbaillesztés** bemutatására látványterv készítésének kötelezővé tételét.

Békés megyében is az úthálózat fejlesztés az egyik veszélyeztető forrás a természetvédelmi területekre, Natura 2000 területekre. A **gyorsforgalmi útfejlesztés** a megyében több Natura 2000 védettségű területet is érint. Az új gyorsforgalmi út nyomvonala metszi a HUKM20016, a HUKM20018, a HUKM20012, a HUKM20001, a HUKM20027 Natura 2000 területeket

A **települési elkerülő utak** szintén több helyen Natura2000 területen haladnak keresztül. Doboz mellett a HUKM20011, Dévaványa mellett a HUKM20014, Gyula északi részén HUKM20012, Kétegyháza mellett a HUKM20010, Gyomaendrőd mellett a HUKM20017 Natura2000 területet érinti elkerülő út fejlesztés. A környezeti hatásvizsgálatok készítése mellett Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció készítését minden esetben jogszabály írja elő. Fokozott figyelmet kell fordítani a környezeti hatásvizsgálat során az Országos Ökológiai Hálózat és a Natura2000 területek érintettségére, az esetlegesen kedvezőtlen negatív hatások mérséklésére.

Összességében megállapítható, hogy a megye környezeti, táji állapotának javításához egy olyan összehangolt zöld infrastruktúra tervre, zöldövezet tervre lenne szükség, amely a közösen elfogadott, hosszútávú koncepciót folyamatosan képviselné az ágazatok felé (vízügy, erdészet, természetvédelem, közlekedés fejlesztés, mezőgazdaság). A fejlesztéssel kapcsolatosan szükség lenne felállítani egy olyan monitoring rendszert, amely folyamatosan gyűjtené, értékelné és az ágazatok felé szolgáltatná a környezeti adatokat.

6. Összefoglalás

A területrendezési terv elsődleges célja, hogy csökkentse a meglévő környezeti konfliktusokat, így a terv hatására bekövetkező új környezeti konfliktusok kialakulásának esélye is kicsi. A TrT a korábbi hatályos TrT-vel megegyező vagy annál egy kicsit kevésbé zöldebb. Ez az intenzitás csökkenés (2,4%) a papíron jelentősen lecsökkent erdőterületek arányának tudható be (76,7%). A települési területek és szántóterületek szintén kismértékben növekedtek a megyében. A valós ökológiai állapot (pl. erdőterületek arányának csökkenés) valószínűleg egyáltalán nem változott mert a KSH TEIR statisztikái szerint az erdőterületek aránya **folyamatos növekedést** mutat 1993-as első vizsgálati év óta. Az eltérés valószínűleg abból származik, hogy az összehasonlítás alapját képező jelenleg hatályos Trt. ábrázolt erdőterületei egy idealizált, a valóságot jelentősen meghaladó tervezett állapotot mutatnak be.

A megye környezeti állapota összességében kedvezőnek mondható. Az alacsony erdősültséget, a természeti területek alacsony arányát a mérsékelt ipari tevékenység ellensúlyozza. Az egyes pontforrások okozta kibocsátások néhány térségben (döntően a két megyei jogú városban) koncentrálódnak, a határértékek és egyéb vonatkozó követelmények betartását elsősorban ezekben a városokban célszerű fokozottan ellenőrizni.

A kedvező terhelhetőség azonban nem jelenti azt, hogy egy-egy nagyobb léptékű beruházás ne okozhatna akár jelentős negatív irányú változásokat a környezeti állapot terén. A felszíni és felszín alatti vizek jó állapotának megőrzése (elérése) különösen a Kőrösök vízgyűjtőjén kiemelkedően fontos.

A gyorsforgalmi útfejlesztések a megyében több Natura 2000 védettségű területet is érintenek. Az új M4, M47 gyorsforgalmi utak nyomvonala metszi a HUKM20016, a HUKM20018, a HUKM20012, a HUKM20001, a HUKM20027 Natura 2000 területeket

A települési elkerülő utak szintén több helyen Natura2000 területen haladnak keresztül. Doboz mellett a HUKM20011, Dévaványa mellett a HUKM20014, Gyula északi részén HUKM20012, Kétegyháza mellett a HUKM20010, Gyomaendrőd mellett a HUKM20017 Natura2000 területet érinti elkerülő út fejlesztés. A szóban forgó utak nyomvonalának módosításával az érintett Natura2000 szakaszok hossza jelentősen csökkenthető lenne.

Az ökológiai hálózat övezete jelentősen csökkent. Kedvező tendenciának tekinthető, hogy a korábbi övezet már magterületre, ökológiai hálózatra és puffterületre bontva került alkalmazásra a tervben. A strukturáltabb megközelítés lehetővé teszi, hogy a valóban fontos magterületek összekapcsolhatók legyenek ökológiai folyosókkal, illetve a magterületek körül védőzóna (pufferterület) kerülhessen kialakításra.

A tájképvédelmi területek övezetének kijelölése és pontosítása és kismértékű növelése környezetvédelmi szempontból kedvező, tekintettel arra, hogy a területhasználatokat, illetve azok feltételeit egyértelműsíti, kedvező tájképi adottságaink megőrzését szolgálja. A kivett területek esetében helyi szinten vizsgálni kell az indokoltságot.